

عہ مر خالد

نارامگرتن و خونہ ویستن

منتدی اقرأ الثقافی

www.igra.afsamontada.com

وهرگیبرانی کانیاو محمد لهک

کتیبخانہی نارین
ههولیر

دارالمعرفه
بهیرووت

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

نارام گرتن و خوڼه و پستان

((خوره‌وشتی نیماندار))

نوسینی: عه‌مر خالید

وهرگپړانی: کانیاو محمد له‌ک

کتیبخانه‌ی نارین

هه‌ولیر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

ئارامگرتن

ئارامگرتن

دايكس رەوشتەكانە

سەبر و ئارامگرتن رەوشتەكە لە رەوشتە سەرمكى يەكانى ئايىنە راست و رەواكەمان، بە گشتى پەلى ھاوئىشتۆتە ناو ھەموو لايەنەكانى ژيانى ئادەمیزادەو.

ھەندىك لە گەنجان دەئىن: من دەنائىنم بە دەست فلان تاوانەو، چ كارىك بكەم باشە؟ منىش پى ى دەئىم: ئارامبگرە، وا دەزانى ئەو ى پى دەئىم قەسى سەر زارى يە. يەككى تر دەئى: ھەول دەدەم بۆ نوئىزى بەيانى زوو ھەئىسەم، بەلام ناتوانم، چى بكەم باشە؟ منىش پى ى دەئىم: ئارامبگرە!

ديارە ماناى راست و دروستى ئارامگرتن لە ناو چووو و نەماو وە ووشەى ئارامگرتن لای زۆربەمان بۆتە ووشەيەكى تيۆرى

سەرزارى. بەلام كى له ئىمە وەك پەرۋگامىكى كىردارى بۇ چارەسەرى
ھەر گىرۋگرتىك ، وە بۇ گەشتن بە ھەر ئامانچىك دەپپىنى...؟!
ئارامگرتن كىلىس... بوونە!

سەرنج بدە و بىرىك له دروستكراومكانى خودا بگەوہ...مرۇف
لەناو سكى داپكى بەچەند قۇناغىك دروست دەبىت و گەورە دەبى...
پروەكىش (گول و دار و گزوكيا) بە چەند قۇناغىكدا تىدەپەرىت تا
گەشە دەكات و پى دەكات... وە ھەر وھا گە سەپىرى رۇز و شەو
دەكەين دەپپىن بەيانان خۇر ھىدى ھىدى ھەلدەت و
بەدمردەكەوت پاشان وورده وورده دەمەو ئىوارە وون دەبىت و ئاوا
دەبىت... خوداى بەخشنە و مېھربان ئاسمانەكان و زەوى بە شەش
رۇز دروستكردوہ، لەو كاتەى گە دەپتوانى بە توانا و ھىز و
دەسلەتى خۇى بە يەك رۇز پان بە چا و تروكانىك دروستيان
بكات...!

لېرەدا خواى بى ھاوتا و گەورە وىستى بە دروستكردنى
شەش رۇزى زەوى و ئاسمانەكان ، ئەو مان فىر بكات گە ھەموو
شتىك لەم بوونەدا ئارامگرتنى دەوى و وورده وورده دروست
دەبىت...كەواتە ئارامگرتن كىلى دروستبوونە.

پاکی و بیگەردی بۇ خوا...! بوون و دروستبوون ھەر ھەمووی لەسەر بناغەى ئارامگرتن قۇناغ قۇناغ دروست بوو و دروست دەبیت.

ھەموو شتتیک لە ئیاندا ئارامگرتن دەبیت گەر دەتەوئ لە کار و پەشەتدا سەرکەوی و بېروانامە وەرگەری پێویستە شازدە سال بچوینی و ئارامگەری... ئەگەر دەتەوئ گوپراپەلى خودا بیت پێویستە لەسەر ئەو گوپراپەلىانە ئارامگەری... گەر دەتەوئ واز لە گوناھ و تاوان بێنى (ژەنگ و قەرزەکان لە دل لایەرى) دەبى ئارامگەرى وە بە ورمەکی بە ھیز نەفسى خۆت بگەرى و بەرنامەپێژى وورد و جوانى بۇ دابن پیت.

دە بزانه تا چ پادەیک پەوشتى ئارامگرتن ھەموو کون و کەلەبەرى ژيانمانى گرتۆتەو، بوونى وەك پێویست وە دەست پێو گرتنى ماھى بەختەومەرى و شادمانى و سەرکەوتنە ، ھەر لەبەر ئەو زاناکان دەئین ((کاملی دنیا و ئایین بە ئارامگرتنەو بەندە)).

پاکی و بى گەردى بۇ خوا !! ئایا ھىچ نازایەتییەك بە بى ئارامگرتن ھەبە؟ ئایا ئاومدانکردنەو وولات و دروست کردنى كۆشك و تەلار و بەستەکان بى ئارامگرتن دەبیت؟ ئایا چاکە کردن و گوپراپەلى دایک و باوک بە بى خۆگرتن دەبیت؟ ئایا گەشە کردن و پەره پیدانى ئابوورى وولات بە بى ئارامگرتن دەبیت؟

ئايا خويۇندىنەھەي ئەم پەرتووكە ۋە كار وكردەۋە بى كرىنى
بە بى ئارامگرتن دەبى؟

بە بى ئەۋ پەۋشئە مرۇڭ دەفەوتىت...!

چى ۋاى لە مرۇڭى داۋىن پىس كىرەۋە گوناھ و تاۋانى
ناشەرى ئەنجام بدات؟ لەبەرئەھەي ئارامى نەگرتەۋە تا ئەۋ كاتەي
حەلالى خۇي بە قىسمەت دەبى.

ئەي چ ھۇيەك ۋاى لەۋ كەسە كىرەۋە خۇي لەسەر تىياك و
ماددە بېھۇشكەرەكان رابەئىنى ؟ چۈنكە ئەۋ لەسەر ئەۋ بەلا و
نوشۇستىانەي كە بەسەرى ھاتبۇۋ ئارامى نەگرت ياخۇد لەسەر ئەۋ
كاتە بەتال و بى ئىشىيەي كە ھەببۇۋ ئارامى نەگرت و خاۋەن
بەرنامەي راست و دروست نەبۇۋ...

خۇ ئەگەر سەبىر و ئارامگرتن نەبى ئەۋا ھەموومان سەرفالى
گوناھ و حەرام دەبىن لە ئەنجامدا مرۇڭايەتى پەكى دەكەۋىت...
بە راستى تەۋاۋى ئابىن و دۇنيا بە ئارامگرتنەۋە بەندە...
دەي ھەئسە و بە ئاشكرا رايگەبىنە! لەۋەدۇۋا ئەم تاۋانە
ئەنجام نادەم ئارام دەگرم وخوا لەگەئەمە و بەشتىۋانمە.

لە يەك چۈۋىنىك ماناكە پۈۋىن دەكاتەۋە

زاناکان دەئىن، ھەر ئەفسىك رىڭىنى بەندەكە خۇيەتى يان بۇ
بەھەشتى دەبات پانىش بۇ دۇزەخ، ۋە لغاۋى نەفسىش ئارامگرتنە،

جا ھەر كە لغاۋەكەت بەرداۋ بەرەڭلەت كىرد ئەۋا نەھىست چى بوى بۇ
ئەۋىت دەبات.

چى دەكەيت گەر سۋارى ئۆتۈمبىلەكەت بوۋىت ۋە بە
خىرايى ۱۰۰ كىم پۇيشتىت پاشان زانىت ئۆتۈمبىلەكەت سۋكانى
ناسورپى يان (ئامپىرى ۋەستانى) نەماۋە !! باشە چى دەكەيت گەر
زانىت دۋا رېڭكات بەھەشتە يان دۆزمخ؟! ... كۆنرۆلەكەت ئارامگرتنە
ئايا دەتۋانىت بېرۆيت ۋ كۆنرۆلى ئارامگرتنى خۆت لە دەست نەدەيت
ۋ بەسەر خۆتا زال بېيت؟

ۋوشەى ئارامگرتن لە زماندا :

ۋوشەى ئارامگرتن لە زماندا ۋاتە: گرتن يان مەنع كىردن.
كە دەئىيى من ئارام گرتۋە ۋاتە: من نەھسى خۆم گرتۋە،
من نەھسىم مەنع كىردۋە... گەر بلىيى لە گوپراپەئىيەكاندا نەھسى
خۆم گرتۋە ۋاتە: دىرئزە بە گوپراپەئىيەكان دەدەم ۋ لەسەرى
بەردەۋامم. ئەگەرىش بلىيى من نەھسى خۆم لە گوناھ ۋ تاۋانەكاندا
گرتۋە ۋاتە: دەرگاي تاۋانم داخستۋە.

خۋايە گيان يارمەتىدەرم بە لە گرتنى نەھسىم لە..... ۋە
لە..... ئە..... خۋايە ئامىن.

لېككەدەرەۋە...

ووشەى سەبر لە قورئانى پىرۆزدا (۹۰) جار ناوى هاتووە كە
 هىچ رەوشتىكى تر ناوا نامازەى پى نەگراوە.
 لە راستگۆيى و پاسپاردە (ئەمانەت) زياتر باس گراوە... ناخۆ
 دەبى نرڭ و بەهاى ئەم رەوشتە چەند بى؟
 ئەى خاوەن رەوشتى (راستگۆيى)، خودا پاداشتى خىرتان
 بداتەوە. ئەى ئەوانەى ئەمانت پارىزن، خوا پاداشتى خىرتان
 بداتەوە. ئەى ئەوانەى بە دىسۆزى بۆ خودا خىر و چاكە دەكەن ،
 خوا پاداشتى خىرتان بداتەوە. نىستا كاتى ئەو نەهاتووە خۆمان بە
 رەوشتى سەبر و ئارامگرتن برازىننەوە كە لە قورئاندا لە هەموو
 رەوشتەكانى تر زياتر ناوى هاتووە.

ئايا حەز دەكەيت لەگەل خودا بيت؟!

نىستا كەش و دۆخىكى ئيمانى بۆ خۆت برەخسىنە، دەست
 بكە بە خویندنەوەى ئايەتەكانى قورئانى پىرۆز، جا وەها
 بياخوينەرەوە وەك چۆن بلىي بۆ تۆ دابەزىووە.
 ئايا تۆ نامادەى لەگەل ئايەتەكانى خوا بۆى؟
 خواى گەورە دەفەرموى،

﴿اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾^(۱).

^(۱) سورة البقرة، ۱۵۲.

واتە؛ (داواى كۆمەك و يارمەتى لە خودا بکەن بە ھۆى ئارامگرتن و نوپۇز کردنەو، دلتيا بن که خوا يار و ياورى خۆگر و ئارامگرانە)^(۱).

گەر ترسای نەفست تووشى تاوان و گوناھ بىت، ئارامبگرە و نوپۇز بکە... بۇ بە گوئى ي خوا ناکەيت ، ئاخىر لەو زياتر كىت ھەيە؟ گەر تام و چىزى ئەم ووشانە ناکەيت... ھەر نەبى سوودى لى وەرگرە...

مژدە بۆ تۆ نەى ئارامگرەكە...!!

خوای گەورە دەفەرموئى؛

﴿وَتَبْلُوكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالْعِمْرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ﴾^(۲).

واتە (سوئند بە خوا تاقىتان دەكەينەو بە كەمىك لە ترس و بىم و برسئىتى و كەم بوونى مال و سامان و مردنى كەس و كار و تياچوونى بەروبوومى كشتوكال، جا مژدە بدە بەو كەسانەى خۆگر و ئارامگرن).

ئەو كى بە لىرە مژدە دەداتە ئارامگران و خۆگران...؟ لەبىرنەكەى وەھاش قورئان بخوئىنەو وەك چۇن بلىى بۆ تۆ دابەزىووە.

^(۲) سورة البقرة، ۱۵۵

پاداشتى بىسنوور و بىن ئىمارە

خوای گەورە لە ئایەتیکى تردا دەفەرموی:

﴿إِنَّمَا يُؤْفَى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾^(۱).

واتە، (بە پاستى تەنها خۆگراڤ پاداشتیان بى سنوور و بى

ئىمارەت).

ئەگەر خاکیكى ووشك و بى ئاوت بىنى.. پاشان بىنىت خوا

ئاوى موبارەكى بەسەردا باراند ... ئەنجامەگەى چى دەبیت؟... دەبا

ئەو خاگە دلى تۆ بىت بارانەگەش ئارامگرتنت بىت...

لە تەفسىر و پوون گردنەهوى ئەو ئایەتەدا دەلئین، ئارامگراڤ

چاگە و خىر دەپزىتە سەریان، چاگە و خىر پزىتەگە بە بى سنوورە

و بى ئەندازە. باشە، بۆ تەنها ئارامگراڤ؟! چونکە ئەوان ئارامیان

گرت لەسەر تاقىکردنەهوکانى دوتیا... تەنانەت بەك ووشەى بىزارى

و ماندوو بوون و توورە بوون لە دەمیاندا ئەهاتە دەرهو، لە

دوتیاشدا بە کار و فەرمان و قەزا و قەدمى خودا پازى بوون وە

خواش لە پزى دواى لىيانى نەپرسى پەو، لەبەر ئەو تەنها

کارىك کە پاداشتەگەى نازانیت چەندە ئارامگرتنە، بۆ نمونە:

پاداشتى کار و کردەهوى چاگەبەك بە دەمە، وە ئەوانەى مال و سامان

لە پىناوى خوا دەبەخشن پاداشتەگەى بەك بە حەوت سەدە.

(۱) سورة الزمر، ۱۰.

بەلام پاداشتى ئارامگرتن بى سنوور و بى ئەندازمىه... ئاي چ
خۇشى يەكە بۇ ئەو كەسەى كە ئەم ئايەتە چووه ناخى دلى يەوه... و
لەوى جىگىر بوو.

ئارامدەگىرى تا خوا خۇشتى بوى...؟!؟

خوای گەوره دمفەرموى؛

﴿وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ﴾^(۱).

واتە؛ (خوای گەورهش ئەو ئارامگر و خۇراگرانەى

خۇشدهوئىت).

ئىستا لە كارى نابەجى ئارامدەگىرى تا خوا خۇشتى بوئىت؟

يان نا؟ ئارامدەگىرى، چاوت لە نەزەر بپارىزى تا خوا خۇشتى بوئىت؟

يان نا؟ ئارامدەگىرى، (لە پشت كردنه حەرام) تا خوا خۇشتى بوئىت ؟

يان نا؟ ئارامدەگىرى، گوئپرايەلى دايك و باوكت بيت تا خوا خۇشتى

بوئىت، يان نا؟ ئارامدەگىرى، هەول و تەقەلا بەمىت و بخوئىت تا خوا

خۇشتى بوئىت يان نا؟

پىشەوايەتى لە دونيا و ئايىندا بۇ كىيە؟

خوای گەوره دمفەرموى؛

(۱) آل عمران، ۴۶ .

﴿وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ﴾^(۱).

واته: (ئهوانه‌ی خاوهن صهبر و دلنیا‌یی بوون به نایه‌تانی نئمه، گێرامانن به پێشه‌وا، که رېنومایی کاربوون به فه‌رمانی نئمه (شایسته‌ی نه‌و پێزه بوون).

ئه‌و نایه‌ته‌ی سه‌ره‌وه‌ی باس له‌ هۆناغێک له‌ هۆناغه‌کانی ژبانی نه‌وه‌ی ئیسرائیل ده‌کات، به‌لام لێر‌دا خودای گه‌وره‌ی رایگه‌یان‌دوو‌ه که ده‌سه‌لات و هرگرتن و پێشه‌وا‌یه‌تی له‌ دونیا و ناییندا به‌ دوو شت ده‌ست ده‌که‌ویت:

(۱) نارامگرتن. (۲) دلنیا‌یی و بر‌وایی ته‌واو...

یه‌که‌میان: به‌ نارامگرتن... نارامگرتن له‌سه‌ر به‌ره‌م هینان... نارامگرتن له‌سه‌ر چاک‌کردنی بارو‌دۆخی وولات... نارامگرتن له‌سه‌ر په‌روهرده‌کردنی که‌سیکی یان تاکیکی هۆشمه‌ندی سه‌نگین... نارامگرتن له‌سه‌ر دامه‌زراندنی خێزانیکی به‌هێز و پته‌و.

دووهم: بر‌وا و دلنیا‌بوونی ته‌واو به‌ خوا...

ئه‌ی خوا‌یه... ئومه‌ته‌ی ئیسلام له‌ ده‌ست جووه‌ و پارچه‌ پارچه‌ بووه... ئه‌ی چۆن ده‌بێته‌ گه‌وره‌ و پێشه‌وا‌ی گه‌لانی تر؟!

کارێکی چاک و په‌سند

(۱) سورة السجدة، ۲۴.

خودای گهوره له ئایه تیکی تردا دمفه رموی،

﴿وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾^(۱).

واته (له راستیدا ئه وهی دان به خۆیدا بگرت و چاوپۆشی بکات و لیخۆشبوو بێت) له کاتی کدا که دمتوانیت تۆله بسینیت) به راستی ئه وه کارێکی به جێ و چاک و پهسند ئه نجام دهدات، به راستی ئه وه کارانهیه که پێویسته بگرت).

ئهو کاره چاک و پهسند... که تۆ ئارامبگری و له خهک

خۆش بیت...؟

خودا له گهه ئارامگر و خۆراگرانه و خۆشیانی دهوێت، وه

خودا مژدهیان دهداتی، وه ههروهها پێشهواپی و دهسهلات بۆ

ئهوانه... هیشتا دهرهتت له پێش ماوه... بهلام تکایه ئارام به!

فهرمانت پێ دراوه که ئارامبگری

خودای گهوره دمفه رموی،

﴿فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ﴾^(۲).

(۱) سورة الشورى، ۴۳

(۲) سورة الاحقاف، ۲۵ .

واتە (دان بە خۇدا بگرە و خۇپراگرىبە (ئەى پېغەمبەر يان
 (ئەى ئيماندار)، ھەرۈمكۈ پېغەمبەزانى خاۋمن ويستى بە ھىز و
 خۇپراگرىبوون).

وہ ھەرۈمھا دەفەرمۇئ:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
 تُفْلِحُونَ﴾^(۱).

واتە، (ئەى ئەۋانەى كە باۋمىرتان ھىئاۋە خۇگرىن و
 خۇپراگرى و ئارامگرى بەسەر خۇتاندا بەيىنن، نەبەزن لە خۇگرى
 مانەۋمتان لەسەنگەر دا، ھەۋل بىدن ھەمىشە لە سەنگەرى خەبات و
 كۇششداين، لە خودا بترسن و پارىزگار بن بۇ ئەۋەى سەرھىزى
 (ھەمىشەيى) بە دەست بەيىنن).

سەرنج بدە... جەختكردنەۋە و دوۋپاتكردنەۋەمىەكى بەھىز
 لە قورئاندا لەسەر خۇگرى و ئارامگرى بۇ پېغەمبەر(د.خ) و
 ئيماندارن.

ئايا ئەۋانە ۋوشەى تىۋرىن...؟ پاك و بىگەردى بۇ خوا...
 بەلكو ۋوشەى كىردارىن و دەبى جى بە جى بكرىن.

بۇ نمونە ئەگەر تۇ گرفتار و گىرۇدەى دەست (.....) تاۋانى،
 ئەۋا بە نەفست بلى؛ ئارام بە ، خۇت بگرە و نەكەى...!!

^(۱) سورة آل عمران، ۲۰۰

لەوھدا نەكەس...!

لە كار و كردەوه نا بەجی و ناپەسندەكان لە كۆمەلگای ئیسلامدا كە خودا پێی خۆش نی یە، بێ وورەیی و لاوازی سوور بوون و لاوازی خۆپراگرتنە، بۆ نموونە خۆشكێك دەلی؛

هه‌جابه‌م كرد و بالا پۆش بوومه به‌لام ده‌زانم پاش ماومه‌یه‌كی تر وازی لی دینم و له‌جكه‌كه‌ فرە دەدم (ئاخر من ئارامم نی یە و ووره‌ لاوازم).

به‌لام من وه‌ها ناتانیبم... ده‌بینم باشن وه‌ هه‌یج كه‌م وكوپیه‌كتان نی‌یه‌،... به‌ ویستی خوا له‌ ئارامگرتنا به‌ هه‌یز و ووره‌ به‌رز ده‌بن...

نەم نامۆژگارییە بۆ تۆ...

كه‌ چیرۆکی هەر پێغه‌مبه‌ریك ده‌خوینیته‌وه‌ له‌ قورئانی پیرۆزدا ، وه‌ كه‌ سه‌یری كۆتایی چیرۆكه‌كه‌ و دوا ریزی ئایه‌ته‌كه‌ بکه‌یت و لێی ووردبیته‌وه‌ ، نه‌وا كورته‌ و پوخته‌ی چیرۆكه‌كه‌ و چه‌ند په‌ند و نامۆژگارییەکی تیا‌دا به‌دی ده‌که‌یت...بۆ نموونه‌ له‌ سورم‌تی هوددا، له‌ دوا ئایه‌تی چیرۆکی پێغه‌مبه‌ر نوح ، خ‌وای گه‌وره‌ ده‌فه‌رموی؛

﴿فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ﴾^(١)

^(١) سورة هود، ٤٩ .

واتە: (جا خۆگر و ئارامبە، چونكە بە راستى پاشە پۆز بۇ
خوئاسان و پارىزگارانه).

پاكى و بىگەردى بۇ خودا... پوختەى سەرگوزشتەى
پىغەمبەر نوح ئەم دوا پىزمىه (جا خۆگر و ئارامبە، چونكە بە
راستى پاشەرۆز بۇ خوئاسان و پارىزگارانه).

خوئى گەورە ئەم سەرگوزشتەىه بۇ پىغەمبەر(د.خ)
دەگىرپىتەوہ بۇ ئەوئى خۆگرىئى و ئارامبگرىئى، وە بۇ ئەوئى بزائى كە
سەرکەوتن لە دونيا و ئاخىرەت ھەر بۇ ئارامگرانە.

ئايا دەتوانى لە ئەمپرووہ ئاوا قورئانى پىرۆز بخوئىتەوہ؟

باش بزانه كە سەرکەوتن لەگەل ئارامگرتندايە:

خوئى پەرورەردگار فېرمان دەكات كە سەرکەوتنى ئاپىن و
سەرکەوتنى موسولمانان تەنھا بە ئارامگرتنەومىه ،وہ ئەوئى لەسەر
حەق ئارامبگرىئى ھەر سەردەكەوئى.

خوئى گەورە لە سورەتى (البقرة)دا كاتىك وەسفى بە
پەگگەپشتىنى طالوت و جالوت دەكات : واتە (بەپەگگەپشتىنى دوو
لەشكر: لەشكرى ئىمانداران بە سەرۆكايەتى طالوت و لەشكرى
كافران بە سەرۆكايەتى جالوت)، جا كە دەگاتە كۆتايى چىرۆكەكە
دەفەرموئى:

﴿قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللَّهَ كَمَا مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةٌ كَثِيرَةً يَأْذِنُ اللَّهُ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أفرغ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبَّتْ أقدَامَنَا وَاصْصِرْنَا عَلَى القَوْمِ الكَافِرِينَ ﴿فَهَزَمُوهُمْ﴾^(۱).

واته: (ئەوانەى دلتيا بوون بە خزمەتى پەروردگارىان دەگەن ووتيان: (مەترسن) چونکە چەندەها جار دەستەى گەم زال بوون بەسەر دەستەى زۆردا بە فەرمانى خوا و خوا يار و ياومرى خۆگر و ئارامگرانه ﴿ وە کاتىک لە بەرامبەر جالوت و سەربازانىيەووە وەستان (نزايان کرد) ووتيان: پەروردگارا خۆگرى و ئارامگریمان پى ببەخشە، (دل و دەروون) پىيەکانمان دامەزراو بکە و سەرمان بىخە بەسەر قەوم و هۆزى بىياومراندە ﴿ ئەوسا ئىتر بە فەرمانى خودا لەشکرى جالوتيان بەزاند).

ئىنجا يەكسەر ئەم نايەتە هاتوووە (فەزموهم) واتە: ئەوسا ئىتر لەشکرى جالوتيان بە فەرمانى خودا بەزاند).
بەپراستى پەيوەندى يەكى پتەو لە نىوان سەرکەوتن و ئارامگرتندا هەبە، بە خوا ئەم قورئانە کارىگەرى زۆرە لەسەر دلتەکان بەلام...!

(۱) سورة البقرة، ۲۴۹-۲۵۱ .

تۆش ئەم ئايەتە بىكە بە نزاى بەردەوام و ھەمىشەپىت...
 (پەروەردگارا خۆگىرى و ئارامگىرمان ھېى بىبەخشە، (دل و دەروون) و
 بىكەئمان دامەزراو بىكە و بەسەر قوم و ھۆزى بىى باومرانددا سەرمان
 بىخە)

سەرچى نىۋە و سەرچى خوا

لە سورەتى (الانفال)دا خوداى گەورە دەفەر موى:

﴿إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ﴾^۱.

واتە: (ئەگەر بىست كەسى خۆراگر لە ئىۋە ھەبىت ، ئەوا زال دەبىن
 بەسەر دوو سەد كەسدا).

پاكى و بىى گەردى بۇ خودا...! ئەگەر مەرچى ئىۋە
 سەرگەوتن بىت ئەۋە مەرچى خواش ئارامگىرى ئىۋە.

ئايا لە تاوان و كەردەۋى ناشىرىن ئارامدەگىرى ؟ ئايا لەسەر
 گوپراپەئى ئارامدەگىرى ؟ ئايا بۇ خويندن و فىر بوون ئارامدەگىرى ؟
 ئايا لەسەر گوپراپەئى دايك و باوك ئارامدەگىرى ؟ ئايا تۇ سوورى
 لەسەر پەۋشتى ئارامگرتن؟ ئايا...؟

ھەرگىز ناتوانى ھىچ مەرچىك دابئىى تا لە بەرامبەر ئەۋە
 مەرچىكت لەسەر دانەنرئىت...تۇ كە بۇ خوا ئارامت گرت خوداش
 ھەر سەرگەوتنت ھېى دەبەخشى...

^۱ سورة الأنفال، ۶۵.

نایا کی وفادارتره: تو یان خودا...!؟ حاشا له خودا.

بوچس پیغهمبهر ﷺ نهم ووشانهس ههلبژاردوووه؟

دمبا لهگهڵ فهرموودهکانی پیغهمبهر ﷺ بژین که باس له

نارامگرتن دهکات... پیغهمبهر ﷺ دهفهرمووی: ((الصنبرُ ضیاء))^(۱)

واته: (نارامگرتن رووناکی یه).

دوو باره بیخوینهوه و نیی ووردبهوه، بزانه له بهر چی

پیغهمبهر ﷺ ووشهی (رووناکی) ههلبژاردوووه؟

چی دهبوو نهگهر بیووتایه: (نارامگرتن هیزه) یاخود

(نارامگرتن بهلگهیه) یان (نارامگرتن ورهیه)...

پیغهمبهر ﷺ ووشهی (رووناکی) ههلبژاردوووه له بهر نهوهی

تهنگوچه له مهکانی زیان له دونیادا جهند تاریکی یه کن لهوانه:

نهمانی دایک، نهمانی باوک، له کیس چوونی نهندامیک له

نهندامهکانی لهش... نهوانه هه مووی دلتهنگی و خهمن که مرؤف

دهگهینیه تاریکستانی و خه مۆکی و کویربوون، وه ههروها تاوان و

گوناههکانیش تاریکین، نایا چ شتیک له ناو جهرگهی تاریکییهوه

به دهردهکهویت...؟ رووناکی... بهلام چۆن رووناکی له ناو تاریکی

به دهردهکهویت...!؟ به پێی فهرموودهی پیغهمبهر ﷺ نهو

^(۱) رواه مسلم في (الحديث: ۵۳۳)، والترمذي في (الحديث: ۲۵۱۷)، وابن ماجه في (الحديث: ۲۸۰)،

والإمام احمد في (الحديث: ۲۴۲/۵).

رووناكىيە ئارامگرتنە كە لەناو جەرگەى تاريكى غەم و خەفەت
دەردەكەوېت و دەردەوشېتەوہ.

ئاس ئەوہ چ بەخشينيكە...!!!

بېغەمبەر ﷺ دەفەرموى:

(چ بەخشيني نىيە بەدرى بە ھەر كەسك چاكتىر و باشتىر
بېت لە ئارامگرتن)^(۱).

ئىستا لە دلەوہ دەلتى، (چاكتىر شت لاي من ئۆتۈمبىلەكەمە
كە دوا مۆدىلە)... يان (سەرۈت و سامانى وا و... وام ھەيە... يان
(من لە شوينى... ئىش دەكەم)... بە خوا چاكتىر و خىرتىر
بەخشىن كە بېت بەدرى ئارامگرتنە.

لە كارى نىمانداردا سەرت سوردەھىتىن...!

بېغەمبەر ﷺ دەفەرموى : (لە ئىش و كارى نىماندارا سەرت
سوردەھىتىن كە ھەمووى ھەر خىرە بۆى ئەگەر تووشى شكستى بېت
ئارامى گرت ئەوہ بە خىر بۆى گەراوہ، وە ئەگەر تووشى خىر
و خۆشى بېت شوكرانەى خواى كرد ئەوہ ھەر بە خىر بۆى گەراوہ ،
ئەووش بۆ نىماندار نەبى بۆ كەسى تر نى پە)^(۲).

^(۱) رواه البخاري في (الحدیث، ۱۶۶۹) و (الحدیث، ۶۴۷۰)، رواه مسلم في (الحدیث، ۲۴۲۱)، والترمذي في (الحدیث، ۲۵۱۷)، وأبو داود في (الحدیث، ۱۶۴۴)، والترمذي في (الحدیث، ۲۰۲۴)، والنسائي في (الحدیث، ۲۵۸۷)، وأحمد في (الحدیث، ۱۲۱۳) .
^(۲) رواه مسلم في (الحدیث، ۷۴۲۵).

ئاي چ ووشەپەكە... دل ئارامدەكات و دەخورپېئى... نەفس دەكاتەوہ... ووشەى (ئيماندار).

ئيماندارە لەكاتى ناز و نىعمەتدا سوژدەى شوكرانە بۇ خوا دەبات و سوپاسى دەكات، ھەر ئيماندارىشە لە كاتى تەنگانە و گىرو گرفت و ناخۇشىدا ئارامگرە و پىشتى بە خودا بەستووہ... (ئەوہ بۇ ئيماندار نەبى بۇ كەسى تر نىيە).

ئاي پىشتىر بىرت لەوہ كردۆتەوہ... !!

لە ناوہ جوانەكانى خودا ناوى (الصبور) (بە ئارام) ئاي پىشتىر بىرت لەوہ كردۆتەوہ...؟

ئەگەر لە ئارامگرتندا ناز و نىعمەت و شكۆبى نەبى ھەر ئەوھندەت بەسە كە ناوئىكە لە ناوہ جوانەكانى خوا... ، وە لەبەرئەوہى لە ناوہ جوانەكانى خوايە ، ئىمەش خۇمان بەم پەوشتە جوان دەكەين بەلام ئەو ھەستە پىويستى بە دلئىكە كە خواى خۇشەوئىت و بوى دەزى.

ووشەى (الصبور- بە ئارام) پلە و پايەى بەرزترە لە (الصابر - ئارامگر) و (الصبار) ، ووشەى (الصبور- بە ئارام) ماناى ئەوھىە كە بارو ومزەكەى لەسەر ئارامگرتندا درىژەى پىندراوہ و بەردەوامە لەسەرى بەلام ئارامگرتنىكە لەگەل ئارامگرتنى ئادەمىزادا جۇنيەك

ئىن.. ئارامگرتىڭىزگە شايىستە ۋە شايۋى مەھەم ۋە گەۋرەمىيى زاتى
(عزوجل) ۵. خۇاىگەۋرە دەفەرمۇئ:

﴿أَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ﴾^(۱).

ۋاتە (ھىچ شىئىڭ نىيە لەۋىنەي ئەۋ زاتە ۋاتە ھىچ شىئىڭ
لەۋ ناھىت).

شەرم لە خۇا ناكەيت...؟!

ئەم فەرموۋدەيە بخۇىنەرەۋە... ۋە ئەگەر كارىگەرى لەسەرت
نەبوۋ، ئەۋا بزانە كە خەۋشىڭ لە دلتا ھەيە...!!

پىغەمبەر ﷺ دەفەرمۇئ:

(كەس بە قەد خۇدا خۇراگر ۋە بە ئارام نىيە لەسەر
خراپەكارى ۋە تاۋان... خۇدا كە شەرىك ۋە كورى بۇ دادەنرەيت ، ئىنجا
باش ئەۋە تەندروستيان باش دەكات ۋە لەش ساغيان دەكات ۋە پزق ۋە
رۇزىيان بۇ دەبەخىش)^(۲).

پاگى ۋە بىگەردى بۇ تۆيە خۇدايە...

سەير كە... لەم پۇزگارەدا پىژەي مەۋۇ گەپىشتۇتە ۶،۵ مىليار
كەس... ئايا چەندىيان خۇا دەپەرسىن...؟ چەندىيان پادى خۇدا

^(۱) سورة الشورى، ۱۱

^(۲) رواه البخاري في (الحدیث، ۶۰۹۹) و (الحدیث، ۷۳۷۸)، ومسلم في (الحدیث، ۷۰۱۱)

و(الحدیث، ۷۰۱۲).

دەمكەنەوہ...؟ وہ لہ بہرامبہر ئەوہشدا چەندیان سەرپیتچی خوا
دەمكەن...؟

لە ھەندیک شەوانی رۆژەگانی سالددا ھەر ھەموو خەلك
نوقمی گوناھ و تاوانن ، تەنھا ئەوانەى خوا پەحمى پى كرددوون ،
لەگەل ئەوہشدا نارامیان لەسەر دەگرئ سزایان نادات و مۆلەتیان
دەدات.

بۇ شەرم لە خوا ناکەمیت...تۆ وا نارامت لەسەر داىکت یان
خەسوت نییە چونکە... تۆ نارامت لەسەر ھاوړئ و ھاوپیشەکەت
نییە چونکە...نایا هیچ قەسەبەك کارتەن تى ناکات...؟
(خوایە گیان دلئىكى بە تۆوہ بەندى پاکی بى خەوشى
زیندووومان پى ببەخشى).

پاکی و بیگەردەى بۆ تۆیە خودایە !!

(ھیچ رۆژیک نییە دەریا ئیزن لە خودا وەرنەگرئ وبلئ؛
ئەى پەرورەدگار پوخسەتم بەدرئ ئەوہى ئادەم نوقوم بکەم چونکە
ئەوان پزق و رۆزى تۆ دەخۆن و غەیری تۆ دەپەرستن، چیاگانیش
دەلئین؛ ئەى پەرورەدگارا، پوخسەتم بەدرئ بەسەر ئەوہى ئادەم
خۆم تەبىق بکەم و تەختیان بکەم چونکە ئەوان پزقى تۆ دەخۆن و
غەیری تۆ دەپەرستن، زەویش دەلئ؛ ئەى پەرورەدگارا پوخسەتم پى
بدە ئەوہى ئادەم قووت بەدەم چونکە ئەوان پزق و رۆزى تۆ دەخۆن و

غەيرى تۆ دەبەرستىن، جا خۇاى گەورە و مېھرىبانىش دەفەرمۇي:)
 لىيان گەپىن و وازيان لى بېنىن ئەگەر ئەوانتان دروست كىردايە
 رەھمتان بى ئەكردن و بەزەمىيتان بى دەھاتن)).

سەيرە... بوونەومرو دروستكراوھكانى خودا ئارامناگرن...
 بەلام سەيرى خۇگىرى و ئارامى خودا بىكە كە چۆن مامەئە ئەگەر
 بەندەكانى خۇى دەكات...

(خوایە گىان ئارامگر و خۇپراگرمان بىكەيت).

ئايا ئەوۋە پاستە...؟!

زاناکان دەئىن: (ئارامگرتن نىوھى ئىمانە).

باكى و بى گەردى بۇ خودا... ئەوۋە چۆن...؟ ئەگەر

ھۇيەكەتان زانى...!!

ئىمان، واتە گوپراپەلى و فەرمانبەردارى خوا بيت و واز لە
 گوناھو و كىردەھى ناشىرىن بېنىت، ژيانىشت يان ناز و نىعمەتتىكە
 كە بۆت دېت وە ياخود دەرد و بەلايەكە كە بەسەرتا دېت. گەر ناز و
 نىعمەتت بۇ ھات ئەوا شوكرانە و سوپاسى خودا دەكەيت...
 ئەگەرىش دەرد و بەلايەكت بەسەردا ھات ئەوا خۆت پادەگىرى و ئارام
 دەگىرى.

كەواتە ئارامگرتن نىوھى ئىمانە:

نيوهى يەكەم: شوكرانە و سوپاسگوزارىيە و نيوەكەى تىرىش:
ئارامگرتنە.

لەبەر ئەوۋە پىۋىستە لەسەر ئىماندار لە كاتى خۇشى و
شادىدا خوا بپەرستى ئەۋىش بە: شوكرانە و سوپاس كردنى وە لە
كاتى ناخۇشى و تەنگ و جەئەمەشدا خوا بپەرستى ئەۋىش بە:
ئارامگرتن و خۇپراگرتنە.

خوای گەۋرە دەفەرموئى:

﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾^(۱).

واتە: (بە پاستى ئا لەو شتانەدا بەنگە و نىشانەى زۆر ھەيە
بۇ ئەو كەسانەى زۆر دان بە خۇدا دەگرن و زۆر سوپاسگوزارن).

خودای مېھربان سوپاسگوزارى و ئارامگرتنى لەيەك نايەتدا
كۆردۆتەۋە، چونكە ئيمان بە ھەردوو كيان مەۋە كامىل دەبىت...

چاۋەپىنەن چى دەكەيت ئەگەر سەرت لىن بىكرىتەۋە...؟!؟

پاكى و بى گەردى بۇ خودا ھەر دەئىنى ئيمان لاشمىە
ئارامگرتنىش سەرەكەپەتى... بىرىك بىكەۋە ئەگەر سەرت لى
بىكرىتەۋە... ئىنجا ئارەزوو و ھەۋەستىك ھەبوو ئەۋە جى ئەنجام
دەدەپت...؟! ئاخىر سەرت لى كراۋتەۋە واتە (ئارامت نى يە)، كەۋاتە
بە ھەۋەسى خۇت چىت بوئت دەيكەپت...

^(۱) سورة لقمان، ۲۶

ئەو كەسەى ئارامگر نەبى ئىمانى نىيە
بەئى ئەگەر سەرت ئىكرايەو ئەو دەمىریت... ئارامگرتنىش
برىتىيە لە سەر.

باشە... ئەى كوا ئىمان لە كوئىيە؟!!

بە شىئەيە كس جوان و چاك ئارام بگرە

باش ئەوەى گرنكى ئارامگرتنمان بۆ دەركەوت... ئىستا با
بزانين شىئەى گونجاو و ويستراو لە ئارامگرتندا جۆنە...؟ خواى
گەورە دەفەرموى؛

﴿فَأَصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾^(۱).

واتە: (كەواتە خۆگر و ئارامگر بە شىئەيەكى جوان و
چاك).

هەرودھا لە سورەتى يوسفدا پىغەمبەر يەعقوب دەفەرموى؛
﴿فَأَصْبِرْ جَمِيلًا﴾^(۲).

واتە (جا چارەم تەنھا خۆگرى و ئارامگرتنە بە جوانترين
شىئە).

ئارامگرتنى چاك و جوان ماناى جى يە؟

وہ بۆ ووشەى (جوان) خراوتە پال (ئارامگرتن)؟

(۱) سورة المعارج، ۵

(۲) سورة يوسف، ۸

نارامگرتنی چاک و جوان نارامگرتنیکه به بی بیزارى... به
 بی دلپراوکی... به بی دلتهنگی... وه به بی بههانه هینانهوه...
 نارامگرتنیکه به زمان و به دل نهك وهکو نهوانهى که به زمان
 رازین و دلشی دهلی : نهى خواجه بو و لهبهرجی؟
 هر کهسیک له هر کاتیک نارامگرتنی زمانى لهگه
 نارامگرتنی دلی بهیهکهوه بوون نهوا نهو کهسه نارامگره به
 جوانترین شیوه.

نهو کهسهش نیشانهى رازی بوون به سهرو سیمایهوه دیاره
 به بی نهوهى گرزو مؤن بیتهوه ، که سهپیریشی دهکهى هر دهلیى
 تووشی هیج کارهسات و هیج نههامهتیهك نهبووه... بهلام لهگه
 نهوشدا نیش و نازاری دل و دهروونى وه فرمیسکی چاوهکانى
 فهراموش ناکات... نهوش لهبیر نهکهى که نیمه مرؤفین.

نارامگرتنی جوان و چاک مانایهکی تریش دهدا نهویش
 نهوهیه که نارامگرتنیکى گونجاو و باش و بهجییه، بو نمونه:
 گهنجیک ناتوانی ژن بینى نینجا نارامدهگرئ له گوناھ و حهرام و
 کردهوهى نالهبار... نیدی چاوی دینیتته خوارهوه نهزمر ناکات بهلام
 لهههمان کاتا نیش ناکات و ههول بوخوی نادات... که نهوش
 نارامگرتنیکى جوان وچاک نی یه، بهلکو نارامگرتنیکى نابهجی و
 خراپه، نارامگرتنی چاک و جوان نهوهیه که له گوناھ و تاوان
 نارامبگری وه له ههمان کاتیشدا ماندوو بیت و نارقه برپژی.

نەكەى لە ماڵ دانیشیت و بۆیى: من ئارامم گرتوووه... بەئكو
 هەلدەستىیەوه دەجوولیتیت وه كار و پيشه نه‌نجام دەدهیت و ئارام
 دەگرى... زۆر بەى زۆرتان وا دەبینم كه ئارامگرتنىكى چاك و جوانى
 ههیه وایه؟!؟

سەرئىچىك

پاش ئەوهى ئارامگرتن و گرنگیمان زانى... ئىنجا نموونهى
 نەم بابەتەمان لە قورئانى پىرۆز و سوننەتەكانى پىغەمبەرىشدا دا
 خستەپوو، پاشان ناوى خواى پىرۆز (الصبور- بە ئارام)مان
 زانى... دواتر شىوازى ئارامگرتنمان زانى (ئارامگرتنىكى چاك و
 جوان).

ئایا دەزانى چۆن خودا (يارانى ناو ئەشكەوت) ى پزگار كرد؟
 باشه ئاخىر ئەوه چ پەيوەندىیەكى بە ئارامگرتنەوه ههیه...؟
 سى يارانى ئەشكەوت خوا پزگارىانى كرد كه قەتیس بوو
 بوون لە ناو ئەشكەوتىكا... جا هەریه‌كه‌یان بە جیا نزا و
 پارانهوى بۆ خودا كرد بهو كردهوه چاكه و پوخت و پاكه‌ى كه له
 رابردوى خۆیدا تهنها بۆ خوا ئەنجامى دابوو.
 ئیستا تیگە‌یشتى مەبه‌ستم چى بوو... دەى با بگه‌ینه بهشى
 دووهم... ئارامبگره با نیازت تهنها بۆ خودا بیت ههروهك يارانى
 ئەشكەوت.

جۆرەكانى ئارامگرتن

۱. ئارامگرتن لە تاوان و گوناھەكان.
 ۲. ئارامگرتن لەسەر بەلا و موسىبەتەكان.
 ۳. ئارامگرتن لەسەر گوپراپەئىيەكان.
- باشترینيان كاميانن...؟!

كەسانىك لە ئىمە ھەن لە كاتى موسىبەتا بەھىز و خۆگر و نەبزیون، بەلام بۆ ئەنجامدانى گوناھ و تاوان ئۆھرميان نىيە، كەسى تریشمان ھەيە لەسەر گوپراپەئى و فەرمانبەردارى خودا ئارامگرە جا چ نوپز بىت... چ پۆزوو...يان شەو نوپزەكان بىت بەلام بۆ تاوان و گوناھ سەبرى نىيە، واتە: (خوا پەرسە و بۆ خوا گوپراپەلە ، بەلام ناتوانى بەرگەى تاوان بگرئ و ئارامى نىيە)... ئەوميان نموونەيەكى سەپرە... بەلام ئەمە سەپرتەر ئەو كەسەيە كە خورەوشتى بەرزە، بەلام نوپزى بەيانى ناكات !!!؟... ھتد.

بەلام نایا باشترینيان كاميانن...؟ باشترینيان ئەو كەسەيە كە ھەر سى سىقاتى ئارامگرتنى تىدا كۆ دەبىتەوہ.

كاتى تەنگانە ئارامدەگرىت، لەسەر گوپراپەئى خودا ئارامدەگرىت وە لە گوناھ و تاوانەكانىش دوور دەكەوئتەوہ وئارامدەگرئ. ئا بەم جۆرە ئارامگرتنەكە تەواو و كامل دەبىت...

پرسیار و ۋەلام

كام جۆرى ئارامگرتن له پېشتىره ...؟!

پا؛ كامه جۆر له پېشتىره؟... ئارامگرتن لەسەر دەرد و بەلاكان، يان لەسەر گوپراپەلى و فەرمانبەردارى خودا، ياخود لەسەر نەکردنى گوناھ و تاوانەكان.

بیرێك بکەووە ئینجا ۋەلام بەدەو...

۱/ ئارامگرتن لەسەر گوپراپەلى کردنى خودا له ئارامگرتن له نەکردنى تاوانەكان له پېشتىره...ئەووە چۆن؟! ئەى خۆ ئارامگرتن لەسەر دەرد و بەلاكانىش گەورەن.

بەلا و تەنگوچە ئەمەكان زۆر ناخۆش و زۆر سەختە...!!
بەلام ئارامگرتن لەو کاتانەدا بە زۆرىيە و ناچارى يە، بەلام ئارامگرتن لەسەر گوپراپەلى کردنى خودا ۋە پەيرەويکردن و بەردەوام بنوون لەسەر خواپەرستى، ۋە ھەروەھا ئارامگرتن و خۆگرتن بۆ ئەنجام نەدانى تاوان و کردەوى ناشيرين... ئەوانە ھەمووى بە دەست خۆتە و بە ويستی خۆت ھەلیدەبژيرى.

تېببىنيەك؛ ئەو قوتابىيەى كه له تاقردنەوەكانى كۆتايى سالا مردەجى ئەو قوتابىيەى كه له كاتى خویندنا ۋە له كاتى پيداچوونەویدا... ۋە بە درىزايى سالاكه ھەر تەنھا بەخۆى ۋەلامى

پرسیاره‌کانی دهم‌دایه وه پاشان جه‌ختی له‌سه‌ر چاو پیاخشان و دووباره سه‌پرکردنه‌وی وه‌لامه‌کانی ده‌کرده‌وه.

کامیان قورستره...؟!؟

پ/۲/ کامیان قورستره؟ نارامگرتنی گه‌وره‌مان یوسف له هه‌لبژاردنی به‌ندیخانه، یاخود نارامگرتنی ئه‌یوبی تاقیکراو به نه‌خۆشی وه به لئ سه‌ندنه‌وی مال و سامان و مناله‌کانی.

و/۲/ بی گومان نارامگرتنی یوسف، چونکه گه‌وره‌مان یوسف به ویستی خۆی خرا به‌ندیخانه‌وه.

پ/۳/ کامیان قورستره، نارامگرتنی گه‌وره‌مان یوسف له تاریکی ناو بیره‌که یان نارامگرتنی له ته‌نگ و چه‌له‌مه‌ی به‌ندیخانه ؟

و/۲/ بیگومان نارامگرتنی له ناخۆشی به‌ندیخانه... هه‌رچهنده تاریکی بیره‌که زۆر سه‌خت و به نازار بوو به‌لام به ده‌ست خۆی نه‌بوو به‌لکو براكانی خستی یانه ناو بیره‌وه ، به‌لام سه‌باره‌ت به به‌ندیخانه‌وه ئه‌وا به ویستی خۆی هه‌لبژارد نه‌وه‌کا له‌گه‌ل خیزانی عه‌زیز تووشی تاوان و گومرایی بێت له‌به‌ر ئه‌وه به‌ندیخانه‌ی لا باشت‌ر بوو وه له‌وی نارامگرت.

کامیان به پله و پایه‌دارتره...؟!؟

بە/ نىستا كاميان بە پەلە و پايەدارترە؟... ئارامگرتن لەسەر
گوپراپەلى و ملكەجى بۇ خودا ياخود ئارامگرتن لە تاوان و
سەرپىچى خوا؟

۴/ زاناگان پراى جيا جيايان خستەروو سەبارەت بە
وئامدانەوى ئەم پەرسيارە ، بەلام لە دويايا بەپەكەووە گەپشتنە دوا
بەريار بۇ وئامدانەوى ئەم پەرسيارە ئەويش ئەوويە كە ئارامگرتن
لەسەر گوپراپەلى خودا بەرزتر و گەورترە لە ئارامگرتن بۇ
نەكردنى تاوان و گوناھەگان. گەر تۇ لەسەر گوپراپەلى خودا خۆت ئى
پراھينا و ئارامت گرت ، ئەووە پايەدارتر و بەرزترە لە ئارامگرتن بۇ
نەكردنى تاوان و گوناھ...بباشە ! بۇجى...؟!

ئاگاداربە: ئەووە بانگەواز نى يە بۇ ئەنجامدانى تاوان و
گوناھ... بەلام لە مەبەستم تىبگە...!

۱- خواى گەورە بۇ پەرسىتى ئەو وە بۇ ناسىنى زاتى خۆى
دروستمانى كەردووە ، خواپەرسىتن و ناسىنى زاتى موبارەكى بە
گوپراپەلى كەردن جىبە جى دەكرى.

۲- خواى گەورە ھەر چاگەپەكى بە (۱۰) بۇ حىساب كەردووين
بەلام خرابە بە ئەد خۆى نە زياد نە كەم... واتە چاگە لاى خودا
خۆشەويستە و پاداشتەكەشى بە زيادەويە.

۳- ئەگەر كەسىڭ لە رۆژى قىيامەتدا گوپراپە ئىيەكانى بۇ خودا يەكسان بوو بە تاوانەكانى ئەوا خىواي گەورە دەفەرموى (پەحمەت و بەزەيىم پېش هين و تووپە بوونم كەوتووہ)...

كەواتە ئىستا ئارامگرتن لە گوپراپەلى خودا لە ئارامگرتن بۇ نەكردنى گوناھ و تاوانەكان گەورەترە پاشان ئارامگرتن لەسەر بەلا و موسىبەتەكان كە بە پلەى سىيەم دېت.

دەس ئىستا بۇ وىز كەردنى راست...

۱- ئارامگرتن لەسەر گوپراپەلى يەكان.

۲- ئارامگرتن لەسەر نەكردنى تاوان و گوناھەكان.

۳- ئارامگرتن لەسەر بەلا و نەھامەتى يەكان.

نزيك بووان لە خودا ﴿المقربين﴾ پلە و پاىەى زۆر بەرز و گەورەيان ھەيە... بەلام ھەى بۇ پېشكەوتووان ﴿السابقون﴾ .

يەكەم جار دەست دەكەين بە باسى ئارامگرتن لە كاتى دەرد و بەلاكان ، ئىنجا لە گوناھ و تاوانەكان، پاشان بە ئارامگرتن لەسەر گوپراپەلى كۆتايى بە باسەكەمان دىنين.

جۆرى يەكەم: ئارامگرتن لەسەر دەرد و بەلاكان

نموونە زۆرە بۇ ئەم جۆرە ئارامگرتنە و تاقى كردنە ھەكانىش زۆرن. بۇ نموونە مردنى كەسىكى نزيك ، نەخۆشكەوتنى جۇراو جۇر كە كۆتايى نايەت... ھەزارى و بى دەرامەتى... دواكەوتنى

مىندالەكە كەلگەن لە قوناقخانىسىدا سەرنەكە وتتىن... ۋە ھەر ۋەقە چەندىمۇ
گىرۈگۈچى خىزانى ۋە كۆمەلەپتى ۋە... ۋە...

مىردىن ، نەخۇشى ، ھەزرى ، سەرنەكە وتتىن ، گىرۈگۈچى كەلگەن
ئەم خىزانى ۋە... ۋە... ئەم تەييارلىغۇچى ۋە زۇن ، بەلەم دەتتەن
ھەندەكەن باس بەكەن ، بۇ تەمىنە مىردى كەلگەن نىزىك : بى
كۆمەن ئەم جۇرە تەييارلىغۇچى ۋە بۇ ئافرىقا سەختە ھەزرى
ئافرىقا بە مىردى خۇشەۋىستان زىتەر ئىش ۋە ئازار دەپتەن ۋەكەن لە
بىلەن .

پەرزەنتىكە لە نىۋان ئەم ۋە ئاگىرى دەپتەن...

ئافرىقا بە پەزىلەتلىك (ئەمىنە ۋە ئەمىنە) گەتەن :
بىلەن كەلگەن لە بىلەن تۇ سەرتەن كەلگەن ئەم نىرەۋى خۇدا
(ئەمىنە ۋە ئەمىنە) ، لەبەر ئەم بە خۇت پۇتتەن بۇ دانى
بىلەن ئەم ، پەزىلەتلىك (ئەمىنە ۋە ئەمىنە) : (بەلەن ،
باش) ئىنجا لە پۇتتەن دىلەن ۋە ھەتتە ئەم كەلگەن كەتتەن
پەزىلەتلىك كەتتەن ۋە لەم قەتەن كە كەتتەن (كەن لە ئەمىنە سى
مەنەن ئىمىنە ، ئەم ۋە پەرزەنتىكە لە نىۋان ئەم دىلەن ۋە ئاگىرى دەپتەن
دەتتەن (بەلەن) ئىنجا ئافرىقا ۋەتتەن ، گەتتەن دىلەن ئىمىنە ئەم
پەزىلەتلىك خۇدا ، ئەمىنە ، (ئەمىنە دىلەن ئىمىنە) .

پاکی ویی گهردی بۆ خوا؛ چ دایکینک سیّ یان دوو منالی
 بمرئ... پاداشتهکهی پهرژینیکه له نیوان نهو دایکه و ناگری
 دۆزهخ...گویم لیته دهئیی: نهوهی دهستی ناو ناوه وهک نهوه نییه
 که دهستی ناو ناگره...یان دهئیی، ناخر تو جهرگ سووتانت
 نهبینوووه... بهئێ قسهکهوت راسته... بهلام توخوا گهر نهوه
 پاداشتت بیت نارامناگری...!۹

خانووێ سوپاسگوزاران بۆ تۆیه نهی نارامگرهکه

ئه م فهرموودیهش بۆ دایکان و باوکانه... پێغه مبهه (صلی
 الله علیه وسلم) دهفهرموی: نهگهر منالی موسولمانیک مرد، نهوه
 خودا به فریشتهکان دهفهرموی: روحی نهو منالهیتان کیشا!
 نهوانیش دهئین: بهئێ دهفهرموی: جهرگتان بری! دهئین: بهئێ، جا
 دهفهرموی: نهو بهندی من چی فهرموو؟ نهوانیش دهئین: سوپاس و
 ستایشی کردی و گوئی گهرانهوه مان ههر بۆ لای تۆیه خودایه: ﴿إِنَّا
 لِلَّهِ وَإِلَىٰ إِلَهِهِ رَاجِعُونَ﴾^۱، خواش دهفهرموی: (ده برۆن خانووێک له
 بهمهشت بۆ نهو بهندهم دروست بکهن و ناوی نیی خانووێ
 سپاسگوزاران)^۲...

^۱ البقرة، ۱۵۶.

^۲ رواه الترمذي في (الحديث ۱۰۲۸)

ئەگەر مەنائىكت مرد ، تۆش يەكسەر بەبى بىزارى و دلتنەنگى سوپاس و ستايشى خودات كرد گوتت ئىمە مولكى خوداين تەنھا ھەر بۆلاى ئەو زاتەيە گەرانەوھەمان... ئەوا خانووى سوپاسگوزارانن پىرۇز بىت.

كەسانىك وا گومان دەبەن كە لەو كاتانەدا (مردنى نزيكەكان) ھەست و سۆزەكان پىچەوانە دەبنەوھ... بەلام من دەلئىم تۆ ناتوانىت ئەمە ئەنجام بەدىت ئەگەر ئىماندارىكى خۆگر و نارامگر نەبىت.

نايا بەھەشت بۆ كىن يە...؟!

ئەم ھەرموودەيە بانگەوازيكە بۆ ھەموومان...
پىغەمبەر(د.خ) دەفەر موى:

(خوای گەورە ھەرموویەتى : ئەگەر كەسىكى ئازىز و خۆشەويستەم لە بەندەى خۆم سەندەوھ لە دنیا وە ئەویش سەبر و نارامى لەسەر گرت ئەوا ئەو پاداشت و جەزايەى كە بۆ ئەو بەندەم داناوھ ئیلا و تەنھا بەھەشتە)^۱

ھەر كاتىك مرؤف لە دنیا خۆشەويستىكى ئى مرد جا ئەگەر
برای بىت خوشكى بىت، باوكى يان دايكى بىت ، ياخود ھاوپىيەكى

^۱ رواه امام احمد في (الحدیث: ۹۶۲۲). (له كتاب نووسراوه رواه البخاري في (الحدیث: ۶۰۹۹)

بەلام راستیەكەى ئەوێ كە ئىمە نووسیمانە

خۆشه‌ویستی بېت په‌کسر نارامی گرت وه داوای پاداشت و نه‌جری
له‌خوا کرد نه‌وا به‌هه‌شتی خوای بۆ زامن ده‌گرېت.

خوایه‌گیان له‌نارامگرانمان حیساب بکه‌ی.

قه‌لهم ناتوانی بینوسی...!

به‌پیداچوونه‌وی نهم سی فهرمووده‌یه‌ی پېشوو
سه‌پردکه‌ی نه‌وی که به‌مردنی که‌سه‌خۆشه‌ویسته‌کانی نارامی
گرتووه پاداشتی نه‌مانه‌ی خواره‌ویه؛

(په‌رژینیک له‌نیوان خوی و ناگر، به‌هه‌شت، خانووی

سوپاسگوزاران)...

نای چ‌خۆشی یه‌که بۆ نه‌و که‌سه‌ی کورپکی یان برایه‌کی یان
هاورپ‌یه‌کی نزیکی مردووه و نارامی گرتووه... نیتر نه‌و ده‌ستی
ده‌گرېت و به‌یه‌که‌وه ده‌چنه‌ناو به‌هه‌شته‌وه...

گویم لی‌تانه ده‌لین؛ (قه‌زا و به‌لا دوور)... (خوایه لی‌مان دوور
بی)...!! مه‌به‌ستم نه‌وه‌نی یه... هر له‌بهر نه‌ویه ده‌لیم خام
ناتوانی بینوسی... به‌لام هه‌ست ناسکی و دلی نی‌ماندار له‌مه‌به‌ستم
تیده‌گا.

کاتس نه‌خۆش...

تافی کردنه‌ویه‌کی تری خوا بۆ به‌نده‌که‌ی تافی کردنه‌وه‌ی
نه‌خۆشی یه... که‌سانیک گیرۆده‌ی ده‌ست نات‌ه‌واوی له‌ش و لاوازی

كورچىلەكانىيەتى، ھەندىكى تر گرفتارى نەخۇشىيەكانى دل و نەخۇشى يەكانى دەروونىن وە ھەروھە... خودا شىفای ھەمووتان بدا و چاكتان كاتەوہ... نەخۇشى تاقىكدنەوہىيەكى سەختە و گرانە بىويستى بە ئارامگرتنىكى جوان و چاك ھەيە، وانى بە!؟

ئەم فەرموودەيى خواروہ بخويئەنەرەوہو... نىيازى دلت نويى بکہوہ...وہ كەش و دۇخىكى ئىمانى بۇ خۆت دروست بکہ...

چۆن نە و پلە و پاىەس ۋەرگرت...!؟

عطائى كورپى رەببىاح دەلى، كورپى عەبباس پىنى وتم، دەتەوئى ئافرمتىكى خەلكى بەھەشتت پى پىشان بەدەم: منىش گوتەم: بەلى، گوتى: ئەو ئافرمتە رەش پىستەيە كە ھاتە لای پىغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) گوتى: ئەي پىغەمبەرى خودا بەرگەمەم ھەيە و ھەر كە دەمگىرى جىل لەبەر خۆم دەكەمەوہ لاشەم بەدىاردەكەوئى، ئەي پىغەمبەرى خودا دوعا و نزام بۇ بکہ، پىغەمبەرىش (صلى الله عليه وسلم) فەرمووى: (گەر بەم حالەوہ ئارامگرت ئەوا بەھەشت بۇ تۇيە، ئەگەرپىش ويستت داوا لە خودا دەكەم كە شىفات بدا وچاكت كاتەوہ).

ئافرمتەكە ووتى: ئارامدەگرم بەئام كە دەمگىرى جىلەكانەم دەردىنەم و لەبەر خۆمى دەكەمەوہ لاشەم دىاردەكەوئى، لە خودا داوا بکہ كە وا نەكەم و چىتر عەوراتم دەرنەكەوئى، پىغەمبەرىش(صلى

الله عليه وسلم) دوعای بۆ کرد ئیتر پاش ئەو هەرکە بەرکەم
دمیگرت دەگەوت بەلام عەورەت و لاشەى دەرئەدەگەوت.

ئەو ئافرەتەى...!! کە زانى نارامگرتن بەرامبەر بەهەشتە
بەهەشتى هەلبژارد بەرامبەر نارامگرتنەگەى.

ئەگەر تۆ لە شوین ئەو بوویتایە وەلامت چى دەبوو...؟!
دە تۆش خوشكى ئازیز و شیرینم... سەیرى حەیا و
حورمەتى ئەم ئافرەتە بکە، ئەو لە کاتى بەرکەمگرتن شەرمى بە
خۆیە کە لەش و گیانى بەدیاردەگەوت... ئەى چى بەوانە دەئێى کە
بە ویستی خۆیان لەشیان پیشان دەدەن و دەرى دەخەن...

ئایا سوودت ئى وەرئەگرت؟!)

ئەى ئەو ئەى چاوە خۆشەویستەکانى لە دەست دەدا...!؟

خوای پاك و بێگەرد لە فەرموودەى كى قودسى دا دەفەر موی:
(ئەگەر بەندەى كەم هەردوو چاوە خۆشەویستەكەىم لە دنیا ئى
سەندەووە وە ئەویش لەسەرى نارامى گرت، ئەوا بە بە هەشت
فەرەبووى دەكەمەو)

سەیرى ئەم وەسفە بکە: دوو چاوە خۆشەویستەكەى
(هەردوو چاوە خۆشەویستەى ئەندامەن لە لەشى مرفۇدا)، هەست
دەكەیت ئەو تاقى كەردنەووەىە قالیبكى بپ لە پەحمەت و بەزەبى
...پە

بەلام كىيە ئەومى ئارامدەگى...؟!

لەرز و نا گوناھەكانى پېتھوو لا دەبات!!

جابرى كورپى عبدوللا گوتى: رۇژىكىيان پېغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) چووه سەردانى مالى داىكى سائىب فەرمووى: (ئەوھ جىتە داىكى سائىب ! لەرزت لى يە) ئەمىش گوتى: ئەوھ تاپە تا دەك بەرمەكتى خوای تيا نەبى، ئەمىش فەرمووى: (توانج و جنىو بە تا مەدە چونكە لەرزوتا گوناھى نادەمىزاد لا دەبات و دەمورۇنى، وەك چۆن دەمە كورەمى ئاسنگەرى ژەنگ و پېسى ئاسن لا دەبات).

تەپەبەك: ھەندىك جارلە كاتى نەخۇشيا لە تاو ئىش و نازارى ئەو نەخۇشى يە دەنالىنى و دەگىرى، بەلام چىژ و لەرزەتەك لە دل و دەروونتا دروست دەبىت كە ئەو چىژ و لەرزەتە ئارامى خۇگىرىيە، بەلام ھەست كىردن بە ئەجر و پاداشتى ئەو ئارامىيە تام و چىژىكى زياتر و گەورەترىشى ھەبە... لەو كاتەى وا ژان و ژور دەتگوشىت ، تۇ تام و لەرزەت لە پاداشتەكەى دەكەيت وە ھەست بە ھەئومىرىنى گوناھەكانت دەكەيت...

ئايا ھىچ پېتھەر ھەستت بەو قسانە كىردووه...؟!

ئەم و تەپەبەك ئىبىن ھەسەود

چە كارىگەرىيەكى لەسەرت ھەبە...؟

كۆرى مەسعود وتەپەكى بەناوبانگى ھەيە كە دەلى: (دەرد و موسىبەت ھىچ چاگەپەكت بۇ زىاد ناكات تا بۆت بنووسرىت). ئەوانەى دەوروبەرى بەم وتەپە زۆر دلتەنگ بوون، چونكە واپان دەزانى كە دەرد و بەلاگان چاگەى ھەيە و بۆت دەنووسرىت. كۆرى مەسعودىش يەكسەر وتى: (بەلام ئەو دەرد و موسىبەتەنە گوناھەكان لادەبات)، ئەوجا دلئان خۆش بوو بەم ھەسەپە... بەلام ئەو ھەو بۇ كەس نىيە بۇ ئىماندارى بەسەبر و ئارامگر نەبى.

ووتەپەك لە دلەو ھە

يەزىدى كۆرى مەيسەرە يەكئەكە لە شوئىنكەوتووان (التابعين) كە ووتەپەكى زۆر جوانى ھەيە دەلى: (لەو كاتەى كەسئىك تووشى نەخۆشىيەك دەبئت، ئەوا ھىچ خىر و چاگەپەكى نابئت تا خوا بۆى بنووسئت، ئىنجا خواى گەورە شتئىك دەخاتە دلى يەو ھە و بانگى دەكات پئى دەلى: ئەى بەندەكەم بگەرئو ھە لام ، ئەوئش لەو كات كە بە ژان و ئازارەوھىە، بە فرمئسكى چاوەكانى تەكا لە خوا دەكات و داواى پەھمەت و بەزەپى ئى دەكات... ئىتر تا دەگاتە ئەو كاتەى كە لە نەخۆشىيەكەى دەردەچئت، ھىچ گوناھئىكى لەسەر نامىئت و پاك دەبئتەو ھە).

راسته هەر ووتەبەك كه له دلهوه دهریچیت ناچیتە هیچ شوینیکی تر تەنها دڵ نەبی... ئەوانە چەند ووشەبەکن نەك تەنها گەشتۆتە دڵ بەلکو شیرینی و راستی ئەم وشانە چاومکان فرمیسکی بۆ باراندوووە و گیان بۆی پاك بۆتەوه.

پێغەمبەری خوا لەسەرتەنی ئاسان کردوووە

پێغەمبەر(صلی الله علیه وسلم) لە بەكێك لە شەرمەکان بەنجهیهکی زۆر بە قوولی بریندار دەبییت، جا سەیری بەنجهیهکی دەکات و دەفەرموی: (ئەی تۆ ئەو بەنجهیه نی که له پیناوی خوا خوینت لی هاتوووە و وات بەسەر هاتوووە).

پاکی و بێ گەردی بۆ خوا...! بینینی خوینی خۆت لە کاتی بریناریبوون و خوینبەریبووندا دەتشلەژێنی... بەلام سەیری پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) بکە که چۆن نارامت دەکا و لەسەرت ئاسان دەکات.

هەر لەبەر ئەوە بەك له نزاکانی پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) بۆ نەخۆش ئەومیه، (هیچ نییه پاك بوونەومیه له گوناھ به ئیزنی خوا). (لا بأس ظهور إن شاء الله)،
وه له کاتی سەردانی نەخۆشدا سوننەتە به نەخۆشەکه بآیی : هیچ نییه پاك بوونەومیه له گوناھ به ئیزنی خوا.

(کەسانی چاکەکار با هەلسنەوه سەریهن)...!!

وه له نارامگرتن له به لا و ناخوشى يه كان... نارامگرتنه نهو
 كاتهى خه لك نازارت دمه دن... نارامگرتن له سهر هاوسنيكته كه به
 زمان بريندارت دهكات، نارامگرتن له سهر خه سوو و خه زور كه
 به رهي مامه نهت له گه ل دهكمن... نارامگرتن له سهر پياوهكته نه گهر
 خراب بيت... خوږاگرتن به رامبهر قسه يه كي ناخوش له باوكته وه...
 ئايا دمتوانى خوټ بگريت به رامبهر نهو قسه رهمقانه و به رامبهر نهو
 مامه نه به نازارمكاني كه له گه لته نه نجام دهرئ وه به هه موو
 شيوه كاني يه وه به تايبه تي به رامبهر نهو كه سانه ي كه خوښيان
 ناوټيت و حمز له سيمات ناكهن يان له گه ل نه وانهي دوژمنايه تيت
 دهكهن؟ ئايا نارامده گري؟... پيغه مبه ر (صلى الله عليه وسلم)
 دمه فرموي: (لهو كاتهى وا هه موو بوونه ومه و دروستكراوه كاني خودا
 له رؤزي قيامه تا كوټراونه ته وه ، بانگدريك بانگي كه سانيك دهكات
 و ده لټيت، با كه ساني فهزل و چا كه كار هه لسنه وه سه ر پي، نه وانيش
 هه لده ستنه وه كه ژماره يان كه مه، ئينجا زور به په له خيرا بو
 به هه شت راده كهن ، فريشته كانيش له رنكا رايانده گرن و پټيان
 ده لټين، ئيوه كين؟ نه وانيش ده لټين، ئيمه كه ساني چا كه كارين،
 نه وانيش ده لټين، چا كه و فهزلتان چي يه؟ نه وانيش ده لټين، له دونيا
 كه سته ممان لي دهكرا ناراممان دهگرت، كه نازار دمه رايين لي خوښ
 دهبووين، كه به نه زاني هه لسو كه وتمان له گه ل دهكرا ناراممان دهگرت

و لەسەر خۇ دەبىووين، ئەوجا فرىشتەكان پېيان دەلېن: دە بچنە بەھەشتەوہ كە چاكتىن پاداشتى كارگوزەرمەكانە.

ئىستى ئارامدەگىرى... يان تۆلە بە تۆلە و نازار بە نازار...

خوای گەورە دەفەرموئى،

﴿وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾^(۱).

واتە: (لە راستىدا ئەوہى دان بە خۇيدا بگىرىت و چاوپۇشى بکات و لى خۇشبوو بىت (لە كاتىكدا كە دەتوانىت تۆلە بە تۆلە بىستىت) بە راستى ئەوہ كارىكى چاك و پەسند ئەنجام دەدات، بەراستى ئەوہ لەو كارانەيە كە پىئويستە بگىرىت).

خودا پەخمى بە مەسالى بىرام كىرد...!!

كۆرى مەسعود دەفەرموئى: لە رۆزى حونەين، كاتى بەش كىردنى غەنىمەت و پارە و نازوقە پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) خەلكانىكى پەسند كىرد بەسەر ئەوانى ترا، بەشى زىاترى دانا بۇ سەرپەرشتىاران و گەورەپىاوانى عەرب، پىاويكىش گوتى: بە خودا ئەم بەشكىردنە دادوهرى تىا نىيە و لەبەر خاترى خودا نەكراوہ، منىش گوتم: بە خوا ئەم ھەوالە بە پىغەمبەر پادەگەيەنم، ئىنجا چوومە لاي پىغەمبەر و ھەوالەكەم پى گەياند، پىغەمبەرىش (صلى الله عليه وسلم) يەكسەر سىماي دەم و چاوى گۆرا و فەرمووى

(۱) سورة الشورى، ۴۲

(صلى الله عليه وسلم)، (ئەگەر خۆدا و پېغەمبەرى خوا دادومرى نەكەن ئەى كى دادومرى دەكات؟) پاشان فەرمووى، (خودا پەحمى بە موسای بىرام كىردوو، كە ئەو لە من زىاتر ئازاردراو و ھەر ئارامگرتوو) ئەوسا منىش گوتەم، مەھالە جارىكى تر ھىچ قسە و ھىچ ھەوائىكى تر بۇ پېغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بگىر مەو. باشە گەر ئەم ھەلۆستە بەسەر تۆ ھات، گەر سستەمەت لىكرا و تاوانبار كرايت... توخوا چى وەلام دەدەمىتەو... گوى بگرە و فىر بە...!

گەر دەتانەوئى فىرى ئارامگرتن بن ئەوا پەپەرەوى پېغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بگەن... وە ئەگەر دەتانەوئى لەسەر قسە بە ئازارەكانى خەلك ئارامبگرن ئەوا ئەم ئايەتەى خوارەو تىبگە:

﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَضُرُّونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا﴾^(۱).

واتە: (ئىمە ھەندىك لە ئىوھەمان كىردۆتە ھۆى تافىكىردنەوھى ھەندىكى تىران... ئايا خۆدەگرن و خۆپاگر دەبن، بىگومان پەرورەدگارى تۆ ھەمىشە و بەردەوام بىنايە بە ھەلسوكەوتى بەندەكانى).

بە كورتى...!!

^(۱) سورة الفرقان، ۲۰

به شیوهیهکی گشتی بۆ ئەوەی به ئارامبی لەسەر هەموو شتێک که تووشی دەبیت و دووچارێ دەبیتەوه ، ئەم فەرموودمیهی پێغه مبهەر(صلی الله علیه وسلم) بخوێنەوه که دەفهرموی، (گەر موسلمان تووشی هەر شتێک بێت ، جا چ ماندوو بوون چ دەرد ونهخۆشی ، وه چ غەم و پهزاره و ئەشکهنجەو ئازار ئەوانه هەر هەمووی ، هەتا ئازاری ئەو دێرکەیی که دەچی بە لەشدا ئیلا و هەر خوا بهوه لێی خۆش دەبیت وه گوناھهکانی پێ لادەبات).

کاتی ماندوو بوون و شەکەتی بۆ نموونه پاش یاری تۆپی پێ ماندوو دەبیت ، ئەو ماندوو بوونه بێگومان ماپهیی چاو پۆشی و لابردنی گوناھهکانته (ئەوه به مەرجێک گەر نیازی یاریکردنهکات بۆ خوا بێت که به نیهتی ساغی و سهلامهتی لهشت وهرزش بکهیت بۆ ئەوهی لهشت بههێز و پتهو بێت)، (چونکه به پاستی ئیماندارێ بههێز و به توانا لای خودا چاکتر و باشتر و خۆشهویستتره وهک له ئیماندارێ تهپووی بێ هێز)...

ههیشتا وا زیندوووی و گوی دەرگهس بهلام...!!

لێرهدا مه بهستم زیندووویی دلەکانه...هەر کەسیک هەموو لەم شتانهی که لهو موپیش باسکران کاری تی نهکرد و کاریگهری لهسهری نهبوو، وه یان لێی تی نهگهیشت... وه ئەوهی به تهواوی بپاری لهسەر خۆی نهدا که نارامبگرت...

جى بى بَلِّيم... ۹۱

وہ ئەگەر سوورى لەسەر جى بە جى کردنى پەشتى
ئارامگرتن ، ئەم فەرموودمىھى خوارمۇ بەخوینمەو،
بېغەمبەر(صلی اللہ علیہ وسلم) دەفەرموئ، (بەردەوام دەرد
و بەلاو ئەشکەنجەو ئەزىمەت لەگەڵ ئیماندارايە لە لاشەى و لە
سامانى و لە منالى ھەتا وای ئى دىت بەخزمەتى خوا دەگات، يەك
گوناهىشى لەسەر نەماو).

گەر تۆش دەتەوئ بگەپتە خزمەت خوا و ھىچ گوناهىكت
لەسەر نەمىنئیت... ئەوا پىوئستە ئارامبگىرى...

خوایە كيان لەوانمان دانەنىت...!!

جۆرە كەسانىك ھەن... دوژمنانى خودان، كە كەسانىكن خودا
رق و قىن و خەشى خۆى لى ھەلگرتوون و بە ھىچ شىوہىيەك
تاقىيان ناكاتەو، بەلكو خىر و خۆشى و ناز و نىعمەتيان بەسەردا
دەپزىنى وە خۆشگوزەرانىيان بۇ زیاد دەكات ھەتاكو دەيانباتەو لای
خۆى، جا ئەو كات پزگارىيان نابى، خۆای گەورە باسى ئەم جۆرە
كەسانە دەكات لەم ئايەتەدا كە دەفەرموئ:

﴿حَتَّىٰ إِذَا فَرَخُوا بِمَا آوَلُوا أَخَذْتَاهُمْ بِقَتَّةٍ فَإِذَا هُمْ مَبْلُؤُونَ﴾^(۱).

^(۱) سورة الانعام ، ۴۴

واته، (ههتا کاتیك دلخۆش و شادومان بوون بهوهی پێیان درا،
 نیت له ناگاو گرتمانن و ههموویانمان سههرگردان و پيسوا کرد
 نینجا نهوان بی ئومید بوون و به غهه و پهزارهیهکی زۆروهه تیا
 چوون).

به ههلهدا نهچی بلیی، (خوایه تاقیمان بکهوه)... بهلکو ساغ
 و سهلامهتی ئایین و دونیات له خوا داوا بکه...

نهوانه کین که له هههوهو خهک زیاتر تووشی
 نهشکه نهجه و نازار دهبن...؟!

له پێغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) پهسپار کرا؛ نهوانه
 کین که به زۆرتهرین بهلا و موسیبهت تاقیدهکرێتهوه؟
 پێغه مبهه (صلی الله علیه وسلم) فهرمووی؛ (ئهو کهسانه که له
 هههوهو خهک زیاتر تووشی نهشکه نهجه و نازار دهبن پێغه مبهه رانن،
 باشان نهوانه که لیان نزیکن له نهولیاو پیاوچاگان، نینجا مرؤف
 که به قهدهه ئیمانێ تاقی دهکرێتهوه، نهگهه ئیمانیه که بههیز
 ودامهزراو بێت نهوا بهلاکانی لهسهه زیاتر و گهورهتر دهبیت، وه
 نهگهه ئیمانیه که لاواز بوو نهوا به پێی ئیمانیه که تاقی
 دهکرێتهوه).

وا مهزانه كه تهنه تۆي تاهي دمكړيټه وه... پښه مېه ران له
هموو كس زياتر تافيكراونه ته وه وه به سه خترين شيوه ، به لام
له گهڼ نه وه شدا نه وان هر ناراميان گرتو وه...

نهم دسته واژميه دووباره بخوښنه وه (مرؤف به پښي پله ي
نيماني تاهي دمكړيټه وه)...

وا بزاتم له وه دووا رازي دمبيت به قهزا و قه دهری خوا... نيتر
به جواني و چاكي نارامد مگري.

ديك مه ت له تافيكردنه وه ناخوشه كاندا
چسپه...؟!

كه سانك دهرسن... له بهر چي خودا تاقيمان دمكاته وه؟ ناي
حيكمه ت و سوودي نهم تافيكردنه وان ه چين؟

پيش نه وه ي وه لام بدمه وه بيريك له م چند ووشه يه ي
خوار وه بكه ره وه،

هنديك له هاوه لاني پښه مېه ر نه ومنده برپوايان به هيز و پته و بووه
هتا نه گهر په رده له سهر ههنديك شتي نايپنده ي غه يبي نه زانراو
لادرايه و ناشكراش كرابا نه وا هيچ له دنيايي و په هينيان ي زياد
نه ده كرد.

نه گهر ووربا ودانا بيت هر به هيما سهرنج دمه يت و
تند مگه يت...!

دیگمه‌تی بیگه‌م: به‌رزبوونه‌وه‌ی پله و پایه

خوای گه‌وره به ناخو‌شی‌یه‌کان تاقیمان ده‌کاته‌وه بۆ ئه‌وه‌ی پله و پایه‌مان به‌رز بکاته‌وه... (ئه‌گه‌ر هاتوو ئیمان‌ه‌که‌ی پته‌و و دامه‌زراو بی‌ت ئه‌وا تاقی کردنه‌وه‌م‌کانی بۆ زیاد ده‌کات)... ده بیرنک بکه‌نه‌وه گه‌ر به‌یی به‌لا و به‌یی موسیبه‌ت ژیانمان برده‌سه‌ر ئه‌وا به ده‌ست به‌تالی و به مایه پوچی ده‌گه‌ینه خزمه‌تی خوا... نه‌که‌ن وا هه‌ست بکه‌ن که کرده‌وه چاکه‌کانمان ده‌مانگه‌یه‌نی‌ته ناو به‌هه‌شت...!!
نه‌خیر..!!

چاروبار به‌ئایه‌ک دیت هه‌فته‌یه‌ک درێژه دما و دهرگات له‌سه‌ر داده‌خا... جا ده‌گاته مانگی‌ک... هه‌ندی جار ده‌گاته سائیک، دوو ساڵ... له‌و کاته‌دا پله و پایه‌ت به‌رز ده‌بی‌ته‌وه و خوا یارمه‌تیت دما... جا بۆ ئه‌وه‌ی بگه‌یته ئه‌م ئاست و پله و پایه‌یه ئه‌وا ئه‌و به‌لا و تاقی کردنه‌وانه بۆ تۆ پێویستن و هه‌ر ده‌بی‌ ببین.

دیگمه‌تی دووهم: جیا‌کردنه‌وه‌ی پله و پایه‌کان

وه هه‌روه‌ها حیکمه‌ت له تاقی‌کردنه‌وه ناخو‌شه‌کان... جیا کردنه‌وه‌ی پله و پایه‌کانه، خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی:

﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمُ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الصَّابِرِينَ﴾^(۱).

^(۱) سورة آل عمران، ۱۴۲

واته: (یان وا گومانان دمبرد (ههروا به ئاسانی) دهچنه بهههشتهوه؟ که هیشتا خوا (له جیهانی واقعدا) ده‌ریشی نه‌خستوووه کامتان ههول و کۆشش و جیهادی کردوووه و کامتان خۆپراگه و نارامگر بووه...^(۱) .

وه ههروها دمفرموی:

﴿مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظِلَّكُمْ عَلَى الْغَيْبِ﴾^(۲) .

واته: (خوا ئیمانداران واز لی ناهینیت ههروهکو نهوهی که نیستا نیوه له‌سه‌ری هه‌ن (دلسۆز و نا‌دلسۆز خه‌مخۆر و بی‌باک تیکه‌ن)، هه‌تا بیس و پاک له‌یه‌ک جیا نه‌کاته‌وه (به‌هۆی جۆر‌ها تاقی کردنه‌وه و پێش‌هاته‌وه)، بی‌گومان خوا جیهانی شاراوه‌تان نیشان نادات (تا ناپینده بزائن))^(۳) .

چ‌حیکمه‌تیکی خوا‌بیه...که‌سانی فه‌زل و چاکه جیا کرینه‌وه له‌که‌سی سه‌رشۆر و پيسوا.

حیکمه‌تی سێ‌یه‌م: هه‌تا نووشی لووت به‌ری‌ی نه‌بییت...!!

^(۱) تەفسیری ئاسان

^(۲) سورة آل عمران، ۱۷۹ .

^(۳) تەفسیری ئاسان

ئەوھش لە حېكمەتە گەورمكانه، باشە ئەگەر ھەموو ئىش
كارمكائمان بە بەردەوامىيەكى جىگىر و پىر ئارام بىروات بە پىنە و
رەورەوى ژيانمان ھەر بە ھىمنى يەكى نەگۆر بىروا ، ئىردەدا مەرفۇد
جى بەسەر دىت...؟

بىگومان تووشى فىز و لووت بەرزى دەبىت...ئەى وا نى پە؟!
ژيانى ئارام و جىگىر ھىچ خەلتە و خەوشىك نىيە پىسى
بكا...بەردەوامى لە ناز نىعمەت و ناسوودەبى و قازانچ ھەر لە
كەسانى درۆزن و ماپە پووج پروودەدات.

جا ئىردەدا مەرفۇد تووشى فىز و لووت بەرزى و تووشى خۇ
بەگەورە زانين دەبىت كە وا دەزانى پىووستى بە خوا نىيە ئىدى
فىز بەسەر خوا دەكات...ھەر بۆيە خودا تاقىمان دەكاتەوہ...ئىمەش
بۆى دەگەرپىنەوہ و ملكەجى دەبىن و پىووستمان پى دەبىت... جا
ئەوھش پەحمەتىكە بۆ ئىمەى ئادەمىزاد.

ئای چ واتاپەكن... كە دلە زىندووگان ھەستى پى دەكات و
جىزى ئى و مردەگىت...!!

دېكمەتى چوارەم: ھەتا تامەرزۆى بەھەشت بىت...!

حېكمەتىكى تر ئەوھىە...كە تۆ تا تالى و سوپرى دونيا
نەچىزى ھەت تامەرزۆى شىرىنى بەھەشت نابىت !! ئاخىر چۆن

تامه زروى به ههشت دمبیت گهر له دنیا تیر حهسانه وه و تیر
 حهوانه وه بیت...

ئه وه مانای ئه وه نی یه رقت له دنیا بیت...

(نه خیر به لکو ماندوو به ، ههول و تهقه لا بده ، دروست بکه

، ئاوه دان بکه وه و...و...)

وه خواش تالی و ترشی دونیات پی ده چیژی بۆ ئه وه ی ئاواته

خوازی شیرینی به ههشت بیت.

پینجه م: هه تا وه کو خوا له بیر نه که ی

وه ههروه ها له حکمه ته کانی تافی کردنه وه ی خوا ئه وه یه ...

که به لا و تافی کردنه وه کان خوی خاوه ن ناز و نیعمه ت به

بیردینیته وه ... ئینجا به لاکه دمبیته هۆیه ک بۆ سوپاسگوزاری خودا

له سه ر ئه و نیعمه ت و خووشی یه ی که پی ی به خشیوی وه به قه زا و

قه دمیری ئه و پازی دمبیت چونکه دمزانی خودا زانایه دانایه په حمانه

هه رگیز کاری نابه چی ناکات.

ئیت رقت له بیر ناکه یه ت...

حیکمه تی شه شه م: بۆ ئه وه ی بزانی که خوا به هیته :

وه له حکمه تی تافی کردنه وه کاند... دمرخستی هیز و

ده سه لاتی زاتی خوایه (عزوجل) ، جا هه ر کاتیک له م تافی کردنه وانه

دمربازی کردی، سیفه تی هیزو ده سه لاتی و سیفه تی میهره بانای و به

بەزەمىي ئەو زاتەت بۇ روون و ئاشكرا دەبىتەوہ...خو تاقىت دەكاتەوہ تۆش پەناي بۇ دەبەي ئەویش دەستت دەگرئ ، ئەوجا دەزانی كە خوا بە توانا و بە دەسلاتە... ئەو خواپە بە ھیزە... بە بەزەمىي يە.

ھېكمەتى دەوتەم: چونكە خودا خۆشى دەوئیت

پېغەمبەرى خۆشەوئست ﷺ دەفەرموئ: ((إِنْ أَلَّ عَزٌّ وَجَلُّ إِذَا أَحَبَّ فَمَا ابْتَلَاهُمْ))^۱،

واتە: (خوای عز و جل گەر قەوم و ھۆزىكى خۆشەوئست تاقىيان دەكاتەوہ) خودای مېھربان تاقىت دەكاتەوہ... ئەي بەندەي ئىماندارى... پاكى... بى خەوشى... پارىزگار...

چەند نموونەيەك لە نارامگران

نارامگرتنى ئەيووب (عليه السلام)

پېغەمبەر ئەيووب (عليه السلام)، ۸۰ سال زيا... وە لەو ماوہبەي تەمەنىدا ، خوا (۱۴) كور و كچى پى بەخشى... تەندروسىتىيەكى زۇرباشى ھەبوو... ھەموو خەلك خۆشيان دەوئست... پاشان و پاش ئەو ھەموو ناز و نىعمەت و خۆشىيە خوا ھەموو كچ و كورمەكانى ئى دەسئىتتەوہ... ئىنجا تووشى نەخۆشىيەكى

^۱ رواه (إمام أحمد في (الحدیث: ۲۴۲۴۱)، رواه ابن ماجة في (الحدیث: ۴۰۳۱)، رواه ترمذی في (الحدیث: ۲۵۷۶)

زۆر سەخت دەبەيت ھەتا واى لى دى دانىشى و تواناى جوولەى نەمىنى ، ئىنجا وورده وورده ئەندامەگانى لەشى دەستيان بە ھەلومرەن کرد، ئەوسا خەلگانىش لى ترسان و لە دەستى راپانکرد... ئەى خواپە!! ئەو ە چ تاقى کردنە و ھىەكە... ھىز و دەسلەت ھەر بۇ تۆپە خوداپە، ئىتر كەس لەگەلى نەماپەو تەنھا خىزانە و مفادارە ئارامگەرگەى نەبى ، ئەو بارو و مزەى گەورەمان ئەيوب ۱۸ سال بەردەوام بوو ، ھەتا واى لى ھات خىزانەكەى ھەموو پارە و سامانەكەى خەرچ کرد ئىتر لە مالى پىغەمبەر ئەيوب ھىچ نەما سەرف بکرى و بخورى. ھەر بە درىژمدانى ئەم بارو دۆخەو خىزانەكەى ناچاربوو لە مالى خەلک نىش بکات... سەپرى ئەو كۆمەلە تاقى کردنەوانە بکە... خىزانى پىغەمبەر ﷺ لە لای خەلک نىش دەكات بۇ ئەو ەى پاروو نانىك بۇ پياو دەنىشتوو ەكەى پەيدا بکات ... ئەم بارو و مزە ە و ما درىژەى دا تا ئافرەتەكە ووتى، دە تۇ داوا لە خودا ناكەيت تا چاكت كاتەو ە ؟ گەورەمان ئەبووبىش وەلماى داپەو ە ووتى، خودا ۸۰ سال ناز و نىعمەتى پى بەخشىم جا دەبى ۸۰ سالىش خۆم بگرم و ئارامبگرم و ئەوكات داوا لە خودا دەكەم !! ئىنجا گەورەمان ئەبووب ھەر ئارامبگرت تا خىزانەكەى ناچار بوو كە قزى خۆى بفرۆشى بۇ پاروو نانىك ئەوجا داوا و نزای لە خودا کرد...

ئەو نەپووت: ئەي پەروردگار ۱۸ سال ئاراممگرت؟ ھەرگىز نەپووت؛ لەبەر چى خودايە ئەو ھەموو بەلايە؟ نەخېر ئەو گوتى:

﴿أَلَيْ مَسِيَّ الضُّرِّ وَأَلْتِ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ﴾^(۱).

واتە: (بە راستى من ئازار و ناخۆشىم تووش بوو، تۆش خويە لە ھەموو كەس مېھربانتر و لە ھەموو كەس دلۆفانترى)^(۲).

وھەلەمەنەھەي خوي گەورەش ئەمە بوو:

﴿لَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَأَتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ﴾^(۳).

واتە: (ھەموو نەخۆشى و ناخۆشى يەكمان لە كۆل كردهو، ھەموو مال و منداليمان پېبەخشيەو و ئەوھندەي تريش لەگەلياندا (دەكرىت خوي گەورە ھەر ھەمان مال و مندالى پيشووي بۆ زيندوو كرديتەو، ياخود نەوھي نوئي پېبەخشيبيت)، ئەو پەحمەتتيكى تايبەتي بوو لە لايەن ئيمەو).

دەگيرنەو دەئين: ئەو كە لە نەخۆشى چاك بۆو، ۲۸ كور و كچى پى بەخشا (ئەوھندەي تريش لەگەلياندا: واتە بە زيادەو)، خوي گەورە بەرەكەت و زيادەي خستە مال و سامانى وە لە نەخۆشيش ھەلسايەو و چاك بۆو و تەندروستی وەك خوي گەرايەو.

(۱) سورة الانبياء = ۸۲

(۲) تەفسيري ئاسان

(۳) سورة الانبياء = ۸۴

پاكى و بىگەردى بۇ خوا !! نمونە يەكى سەيرە لە
ئارامگرتنا... لەبەر ئەوشە پاش ھەزارھا سال وەك پەند و
گوتە يەكى كۆن دەگوتىتەوہ و دەلین، دە تۆش سەبرى ئەپووبت
ھەبى...

خوای گەورەش دەفەرموئ:

﴿إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾^(۱).

واتە: (ئىمە بىنيمان بە راستى خۇگر و ئارامگر بوو،
بەندە يەكى چاك و رېك و پېك بوو، بىگومان ئەوہ تەوبەكارە
ھەمىشە دلى لای پەروەردگارە)^۲.

دە تۆ لە كوئى دەرد و بەلاكانى ئەپووب لە كوئى !!

(تۆش ئەى خوشكى موسولمانم لە خىزانى گەورەمان
ئەپووب فىر بە، چىنېك لە ئافرەتان ھەن كاتېك بارودۇخى پياوہكەى
دەگۆرئ بۇ بارودۇخىكى ترى نالەبار ئەوا دەسبەجئ پياوہكە بە جئ
دېلئ و ئارامناگرئ)

تۆ لە كوئى پىئەسبە، يوسف لە كوئى...؟!

نمونە يەكى تر لە ئارامگران ، گەورەمان يوسف (عليه
السلام) كە دووچارى چەندىن تاقىكردنەوہ بۆوہ... رق و قىنە و

(۱) سورة ص، ۴۴

^۲ تەفسىرى ئاسان

خۇشنىھويستنى براگانى بۇي ، مانەھى ناو بىرى قوول و تاريك ،
 فروشتنى و بە كۆيلە بوونى پاش ئەھەي شكۇدارى كوپرى شكۇدارى
 كوپرى شكۇدار بوو، لە كىس چوون و دووركەوتنەھەي لە كەس و كار
 و نىشتمانەكەي و ۲۰ سال غەرىبى و دووره وولاتى، گىچەلپىكردىنى
 لەلايەن خىزانى عەزىزى مىس)، ئەشكەنجەي ۹ سالى ناو زىندان، وە
 لە كۆتايپا تاقىكردەھەي بە پارە و دەسلەت و پلە و پاھەي
 كۆمەلايەتى.

ئەگەر بەك لەم بەئايانە بەسەر ھەر مرۇفېكدا ھات ، ئەوا
 بەسىتى بۇ پرووخان و تىكشكانى ئەو كەسە ، بە تايبەتى ئازار و
 ئەشكەنجەي بىرەكە كە چۆن قورئان وەسفى كردووہ (غِيَابَتِ الْجُبِّ -
 تاريكايى بىرەكە) پاشان گىچەل پىكردىنى خىزانى عەزىزى مىسر
 كاتىك ھەولى دا سەرنجى يوسف بۇ خۇي رابكىشى و لەخستەي ببات
 كە بە پلانى خۇي ھەموو دەرگاگانى لەسەر داخست و پەلامارى
 يوسفى دا... و.. وە لە بەرامبەر ئەو ھەموو تاقىكردەھەي وانەش
 كەورەمان يوسف ئارامىگرت و خواش رزگارى كرد.

ئايا تۇ چەند گىچەل پىكردىن وە چەند بەلا و ئەشكەنجەت
 بەسەرا ھاتووہ و ئارامت گرتووہ وەك ئارامگرتنى پىغەمبەر يوسف...
 خوا چى پىن خۇش بىت ئەھەم پىنخۇشە...!! كەر پىرسىار
 بكم لە بارەي ئارامگرتنى تۇ لە بەرامبەر ئارامگرتنى يوسف...

بېنگومان تۆش وه لآمدده ديتته وه ده ئيى، من مروفتيكي ئاساييمه و
يوسفيش بېغه مبهره) !! باشه!

(عمران كورپى حصين) يه كيگ بوو له هاوه لاني بېغه مبهره)
صلى الله عليه وسلم) كه تووشى نه خووشى يهكى سهخت بوو تا له
جووله دا كهوت (له ناو جيگا كهوت)... ئيدى سالانيكي دوور و دريژ
هر ناوا مايه وه... خه لكيش به سه ريا ده هاتن و سه ردانيان ده كرد
نه و يش بى جووله كه وتبوو... نه وهى ده هاته سه ردانى بو حالى
ده گريا، نه و يش سه پيريانى ده كرد نه و كات قسه يهكى زور خووشى
كرد وتى: (خوای چى پى خوش بيت نه وه م پى خوشه). ها... رات
چى يه له و نمونه يه...؟ گويم ليته ده ئيى، نه وه هاوه ئيكي
بېغه مبهره و منيش مروفتيكي ئاساييم...!!

له ززه تنى پاداشت تالى ژانى له بىر برده وه...!!

چىرۆكه كهى بېغه مبهره يوسف خوژنده وه و سه باره
تافى كردنه وه گانت بينى و گوتت: نه وه بېغه مبهره !!
سه باره ت به (عمران كورپى حصين) گوتت: نه وه هاوه ئيكي
بېغه مبهره ﴿﴾ ببووره... ده باشه نه م نمونه يه نه بى چى تر به كه لك
نايهت...

نافرمتيگ ده ستى بپراوه...!!

(بىر له و ژانه و نازاره تونده بكه وه)

که دەستی برپاوه بپکهنی!! پېيان گوت: ههست به ژان و نازار ناکهیت؟ نهویش گوتی: لهززمی پاداشتهکهی تالی ژانهکهی له بیر بردمهوه.

ئاخر نهوه ئافرهته !!!

نهوه چ نارامگرتنپیکه...؟!

وه له نمونهای نارامگران: دایکی سولهیم و پیاوهکهی (خوا لییان رازی بڼ) خودا کوپتکیانی پڼ بهخشی، نهو کوپهش تووشی نهخوشییهکی توند بوو بوو، کوپه خوشهویستی یهکی گهورهی له دلی دایک و باوکیدا دروست کردبوو، شهویک کوپه دهمری، دایکه نیمانداره نارامگرهکه نهیویست بهم شهوه پیاوهکهی بزانییت و غه مباری بکات ، نازار و غه مهکهی تهنها بو خوی هیشتهوه، که پیاوهکهی هاتهوه گوتی: تهندروستی کوپهکهمان چۆنه؟ نهویش له وهلامدا ووتی: کش و مات بووه (باوکهی وا تیگه یاند که نووستوووه به مانای حهساوتهوه)، پیاوهکه گوتی: سوپاس و ستایش بو خوا نهوجا ئافرهتهکه ههلسا به جوانترین شیوه خوی بو پیاوهکهی رازاندهوه وه نهو شهوهی به خوشی لهگه لدا برده سهر... که به یانی هات ژنه گوتی: نهگهر دراوسیکهمان نهسپاردهیهکی لای ئیمه دانابوو بویان بگه پڼینهوه؟

پېغەمبەر ﷺ دوو پاسەوان و دەرگاوانى نەبىنى بوو) بۆيە گوتى؛
 نەمناسىت ونەمرانى! پېغەمبەرىش ﷺ ھەرمووى: (ئارامگرتن لەگەن
 يەكەم پېكدادانە وە لەگەن يەكەم ساتى زانىنى ھەوالى
 موسىبەتەكەيە).

گەر ويستت پاداشتى تەواو و كامل و مرگري لەگەن يەكەم
 ھەوال پېگەيشتن و لەگەن يەكەم پېكدان خۆت بگرە و ئارامبگرە

وہ ھەروھما ئەم ناپەتەش لہ بېرمەكە:

﴿إِلْمَا يُؤَلَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾^(۲).

واتە: (بە راستى تەنھا خۆگران پاداشتیان بى سنوور و بى
 ئەندازمىيە)

مەرچى دووھەم: ئەم نزاىە قېبىن و بىپارىزن...!!

مەرچى دووھەم لە مەرچەكانى ئارامگرتن لەسەر دەردو

بەلاكان ئەوھىيە كە ئەگەر بەلا و نەھامەتییەكت بۆ ھات بلى:

﴿إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾^(۳).

^۱ رواه البخاري في (الحدیث: ۱۲۵۲)، مختصراً و(الحدیث: ۱۲۸۳) و
 (الحدیث: ۱۳۰۲)، و مسلم في (الحدیث: ۲۱۳۶)، و أبو داود في (الحدیث: ۳۱۲۶)،
 و الترمذي في (الحدیث: ۹۸۸) مختصراً، والنسائي في (الحدیث: ۱۸۶۸).

^(۲) سورة الزمر، ۱۰

^(۳) سورة البقرة، ۵۶

واته: (ئىمە مولكى خوداين و ھەرچى ھەمانە بەخشى ئەو
 و سەرئەنجامىش ھەر تەنھا بۆلاى ئەو زاتەيە گەرانەوھمان).
 ۋەھەرودھا بلى:

(خوایە پاداشتم لەسەر ئەو بەلا و موسىبەتە بدووە ۋە بۆم قەرمبوو
 بکەو بە باشتر) ^(۱)

ئەم دوعايە فيرەبە و بىپاريزە... ئەك ھەر لە کاتى مردنى
 كەسىكت بەتكو ئەو نزاىە بۆ ھەر بەلا و موسىبەتیک بىت
 دەگوتريت...

باشىش بزانە كە خۆاى گەورە پاش ئەو بەشتر و چاكترى بۆ
 دانای... ئەگەرىش بپروا ناكەى...؟! ئەم سەرگوزشتەى خوارووە
 بخوینەرەو :

نزاىە كى قبوول كراوى سەبىر

ئايا دەزانى مېردى (دايكى سەلەمە) كى يە..؟!

گەورەمان باوكى سەلەمەيە كە لە شەھيدانى بەدرە (لە
 ھىرشى بەدر بەشدارى كرد و شەھيد بوو)... ئىمە دەزانين ئەوانەى
 كە لە غەزای بەدردا بەشداريان كرد شكۆدار و مەزن و بە پەلە و پاىە
 بوون، ۋە خۆاى گەورەش لىيان خۆشبوو... ھەرودەك پىغەمبەرمان ﷺ

^(۱) رواه مسلم في (الحدیث، ۲۱۲۴)، والترمذی في (الحدیث، ۲۵۱۱)، وابن ماجه في (الحدیث، ۱۵۸۸)،
 والإمام أحمد في (الحدیث، ۳۷۱۴) .

که دهفرموی (لهوانهیه خوا بهسەر کهسانی بهدرا دهرکه وتبیت،
 فهرمووبیتی (عزوجل): ((چی دهگهن بگهن من لیتان خویشبووم))
 ...ئیتر که نهبو سهلهمه شههید کرا دهسهجهی دایکی
 سهلهمه وتی:

﴿إِنَّا لِلَّهِ رِئَاءُ وَإِلَيْهِ رَاجِعُونَ﴾ پاشان بی وهستان نزاکهی کرد
 وتی (خوایه گیان پاداشتم بدهوه لهسەر نهو بهلایه وه بۆم قهرهبوو
 بکهوه به باشتر لهوه)... نهوجا دانیشت و بیریکی کردهوه گوتی:
 ناخر چاکتر و باشتر له باوکی سهلهمه کی یه؟... کهس... خو نهو
 هاوه ئیک بوو وه له شهپی بهدر بهشداری کرد و شههید بوو؟
 له دواویا پیغه مبهرز ماره ی کرد که نهو چاکتر و باشتر له
 باوکی سهلهمه.

بهلام لیهدا وهلامدانهوهی نه م نزایه بهدوو مهرج دپته دی:

۱- نارامگرتن له یهکه م ساتی بهلا و تهنگانه.

۲- بروای تهواو و دلنیایی له وهلامدانهوهی نزاکه.

مهرجی سن یه م: نارامگرتنیکیس جوان و چاک

مهرجی سییه م له نارامگرتن لهسەر تهنگ وچه لهمه ولهسەر
 بهلاکان..دهبی نارامگرتنیکی به بی بیزاری و بی سکالا کردن بیت...
 نی خو خوایه تووی تافیکردوتهوه... ناخر چون سکالای خوا لای
 مروف دهکهیت؟ دیاره به فهزا و قهدهری خوا رازی نیت...!؟

به لَام دَمَشَى به نیازی ههوان گه یانندن بۆ که سَیْک بیدرکینى... بۆ
 نموونه که که سَیْک نه خۆش که وت، پزیشک تیده گه یه نیت... یا خود
 نه وهی تووشی به لایه کی گه وره بووه... نهوا به نیازی راونز و
 راونرگرتن بۆ هاوریکه ی دهگیریته وه... ئیتر نه وه ده مینیته وه
 سه رخۆی و نیازی خۆی.

نه که ی سکاالی خوا لای خه لک بکه ی... نه که ی بیزارى و
 نارمزابى به ههزا و هه دهرى نه و دهربرى.

به لکو نارامگرتنیکى چاک و جوان بگره... پزایش به.

جى به جى کردنى نارامگرتن

کیروگرفتیك که له م روژکاره دا دهرکه وتوه... که
 نه وهش چاره سه ره ته ی

خۆشى و به خته وهرى هاوسه ریتی ته واو له زۆرێك له
 مائه كانا وون بووه و نه ماوه... له بهر نه وه ئه م فه رمووده یه مان
 هه ئبزار دووه که تابه ته به پیاوان...! پیغه مبه ر ﷺ ده فه رموی:

((هیچ که سى) پیاوى) با رووگرز نه بیته و رقی له
 به رامبه ره که ی (خیزانه که ی) نه بیته وه که نه گه ر خوویکی خراپى
 هه بیته که پى نارازیه نه وا چه ند خوویکی باشتري هه یه که پى
 (رازیه))⁽¹⁾

⁽¹⁾ رواه مسلم في (الحدیث، 3132)، والإمام أحمد في (الحدیث، 32912).

به پراستی نهوه واتاپه کی جوان دهبه خشیت... واته هر هه موو
نهو په ووشتانه ی له خیزانه که یداپه خراب نین.

هه ندیک په ووشتی خرابن هه ندیکی تریشی سیفاتی جوانن...
نه که ی رقی و قینت لئی هه لسی به هوی هه ندیک له و په ووشتانه ی که
تو بی پی رازی نیت و بیت خرابه... نهوه ی پراستی بیت... نهوه
کی شهیه کی بلاوه له کومه لگای نیستادا... هه ندی له پیاوان هه ن
ده لئین: دمهوئی خیزانه که م به جی بیلیم و وازی لی بینم وه په کیکی
تر ماره بکه م... یان ده لی: ناتوانم زیان له گه ل خیزانم به مره سه ر...
کاتیک لئی دپرسی: ناخر نهو چی کردوو؟ ده لی: هیج، به لام من
نامه وئی... به پراستی له خیزانه که مدا زور شت دهبینم که مایه ی
دلته نگي منه... له بهر نهوه دمهوئی زنیکی تر ماره بکه م...!!
گه نجانیک که هیشتا زنیان نه هیناوه هه ست بهو کی شهیه ناکه ن...
به لام به پراستی کی شهیه کی باوه و بلاوه...

منیش به م پیاوانه و دمونه ی وهک نهوان ده لیم: خوی
گه وره دمغه رموی:

﴿ فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَنَجْعَلَ اللَّهُ لَهُ خَيْرًا كَثِيرًا ﴾^(۱).

واته (نهوا دوور نی په و ده شیت حمزتان له شتیک نه بیت و
خوا بیکات به مایه ی خیر و بیری زور و بی سنور).

^(۱) سورة النساء، ۸

رېنمايىپەك بۇ پياۋەكان... ئارامگرن لەسەر خىزانەكانتان...
 سەپىرى سىفەتە جوانەكانى بىكە كە تۆ بە دلتە ۋە گەشە بە ۋ سىفەتە
 جوانەى بدە ۋ يارمەتىشى بدە بۇ چاككردنى ئە ۋ رەۋشانەى كە تۆ
 بە دلت نىن ۋ لەودا ھەپە... ئەۋەش بزانە كە ئىمە مروفىن فرىشتە
 نىن.

لە بەلا ۋ موسىبەت ئارامدەگىرى لە ناز ۋ نىعمەتەكان
 ئارامناگىرى...!!

خەلگانىكى زۆر ھەن كە دەيانىبىن لە كاتى تەنگانەدا
 ئارامگر ۋ لەسەرخۆن، كەچى كاتىك خودا دەرگای ناز ۋ نىعمەتى
 دونىايان لى دەكاتەۋە خۇيان پى ناگىرى ۋ ئارامناگرن... يەكىك لە
 ھاۋەلانى پىغەمبەر ﷺ دەلى؛ (لەگەل پىغەمبەر ﷺ بە ناخۇشى
 يەكان تاقى كراپنەۋە ئارامان گرت پاشان بە ناز ۋ نىعمەت ۋ خۇشى
 يەكان تاقى كراپنەۋە ئارامان نەگرت.)

پاكى ۋ بى گەردى بۇ خوا !! ھەندىك لە گەنجانمان لە ژيانى
 ناخۇش ۋ نالەبارى ئارامدەگىرى بەلام كە دەرگای دونىاي بۇ
 دەكرىتەۋە، موبايىل ھەلدەگىرى ۋ سەرپىچى خوا دەكا...
 خۇ ئەگەر ئۆتۆمبىلىكىشى كرى ئەۋا زياتر ياخى دەبىت ۋ
 زياتر تاۋان دەكا... توخوا گەنجەكان ئەۋە روونادات...؟! توخوا لەۋ
 كاتەى كە لە تەنگانەدا بوۋى ۋە بە جۇرىكى ۋا كە ژىانت گەپشتبۋە

ئەوپەرى نالەبازى ئەوجا سەرکەشى خۇدات نەدەکرد و لاسار نەبوويت... ئاخىر بۇ ئارامناگرى لە خۇشى يەكان؟... ئايا ناتوانى لە خۇشى يەكانى دونيا سەرپىچى خودا نەكەيت و ئارامبگريت...؟ ئاخىر تاقى كردنەوى گەرەمان يوسف كە بوو بە شاليارى (ومزيرى) بارە و سامانى ميسر زۇر گەرەمتر و قورستر بوو لە تاقى كردنەوى زىندانى كردنى لە بەنديخانه.

ئاگادار بە... تاقىكردنەوى خۇشەكان بە پىچاوپىچى دىت... وە تۆ ھەستى پى ناكەيت... بەلام تاقىكردنەوى ناخۇشەكان زۇر بە پوونى و ئاشكرابى دىت... تىگەپشتى؟!

جا لىرەوى جۇرى يەكەمى ئارامگرتن كۆتايى پىھات.

جۇرى دووھم: ئارامگرتن لەسەر گوناھ

و سەرىپىچى يەكان

دە تۆ يوسفس ئەم پۆژگارە بە

ئەم جۆرە كە باسى لىوھ دەكەين تايبەتە بە گەنجان... جا

كەنجەكان تەكا دەكەم كە ئەم ھسانەم لى وەرگرن...

لە ترسناكترين ئەو گىروگرفتانهى كە گەنجانى ئەمپۇمان

دووچارى دەبنەوى... پەيوەندى كردنى پىاو و ئافرمتە لەگەن

يەكترى)...!!

جا بۇ ئەم مەبەستە ، ئىمۇنەيەكتان بۇ دېنمەۋە سەبارەت بە
نارامگرتن لە سەرپېچى و گوناھکردن كە ئەۋىش بەسەرھاتى
گەرەمان يوسىفە لەگەن خېزانى عزىزى مىسردا كە دووچارى
ھەمان گىرگىرت بۇۋە...

يوسف گەنجىك بوو خاۋەن تەندروسىتىيەكى باش...
جوان... (نىۋەى جوانى جىھانى بېبەشخراپو)... كۆيلە بوو ،
كۆيلەش لە مرقۇى ئازاد بوپترتر و چاۋنەترستىرە... چونكە كۆيلە
ۋەك مرقۇى ئازاد لىيناپېچىرتەۋە ۋە ۋەك ئەۋىش سزا نادرىت ،...
ھەرۋەھا كەس نەيدەناسى و غەرىب بوو چونكە دووربوو لە كەس و
كار و وولاتى خۆى... ئەۋانەى كە لە سەرەۋە باسگران ھەر ھەموۋى
بۋارى رەخساۋ بوو بۇ ئەنجامدانى سەرگەشى و سەرپېچىكردن بە
ئاسانى.

كەۋاتە گەرەمان يوسف گەنجە، زۆر زۆر جوانە، كۆيلەيە،
غەرىبە و كەس ناپناسى.

با بچىنە بەرامبەرەگەى... خېزانى عەزىزى
مىسر... ئافرىقىكى شۇخ و شەنگە... دەسلەتدار و بە پلە و
پايمە... جا خانم داۋاى يوسف دەكات و بە توندى دەرگاكانى لەسەر
دادەخات (كەسىش ناپانېنى)، ئىنجا خانم داۋاى كارى ناشەرعى
لېدەكات و شوپنى دەكەۋىت، بەلكو لەۋەش زىاتر ھەرپەشە و گورپەشى

لیدهکات که نه گهر هاتوو یوسف داواکاری په که ی جی به جی نه کرد
نهوا دمپخاته زیندانه وه.

نایا نه وه به سهر هیج که سیکتانا هاتوو... ناخر فورستر و
سه ختر له م تافی کردنه و میه چی په...؟!)

به لکو له موش زیاتر خانم هموو نافرمتانی وولات
کۆدهکاته وه، ههر هموو بیان دینه دموری یوسف که ههریهک بۆ خوی
دمیه ویت هه لیکه له تینی و سهرنجی رابکیشی.

دمترسم به م فسانه سهرنجی دلته رابکیشم و... به لام له
بیرت بی (کارو کردمه و کان به بی ی نیازه)

خۆ نه وه خه ونه کانی یوسف نه بوون...!!)

جا لیرمدا وه لامی گه وره مان یوسف بۆ خانم نه مه بوو؛

﴿مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ﴾^(۱).

واته: (په نا ده گرم به خوا کاری وا ناکه م، چونکه

په روهردگارم دمرووی لی کردومه ته وه، ههروهها میرده که شت چاک
رهفتار بووه نه گه لاما (چۆن خیانه تی لی ده که م)^(۲).

نایا تۆ ده توانی ناوا بیت؟... دهی ئیستا ده ست بی بکه... نه

په پوهندی ته له فۆنی... نه په کتر بینین... نه خه نده په ک... و نه...

^(۱) سورة يوسف: ۲۲

^(۲) سورته ی یوسف: ۲۲ (نهفسیری ناسان)

سۆيىند بە خوا سەرگوزشتەى گەورەمان يوسىف ھىچ بەھانە و
عوزرىكى بۇ ھىچ لە گەنجان نەھىشتۇتەوہ...

گويم لېتە دەئىي، ئاخىر تۇ زانكۆت نەبىنيوہ ، منىش پېت
دەئىم؛ خۇ تۇش كۆشك و تەلارى عەزىزت نەبىنيوہ...!! پاشان
دەئىي، ئەى كەئالە ئاسامانىەكانت خۇ تۇ نەتبىنيوہ بە تايبەتى
كەئالە خراب و بەرەللاكان.

منىش پېت دەئىم؛ تۇش ئافرمەتىكى شۇخ و شەنگت

نەبىنيوہ بە توندى دەرگاكانت لەسەرت دابغا وە ھەموو

بارودۇخىكت بۇ تەرخان بكا و بۇت بېرەخسىنى ئەوجا تاوت دا و
پېت بداتى، پاشانىش ھەپەشەى زىندانى كردنت لىبكات گەر بەر
ئەمرى نەبىت و ئەم كارەى لەگەل ئەنجام نەدەيت !!

بە داخوہ ھۆكارەكانت لاواز و نزمىن بۇ ئەنجامدانى گوناھ
وكارى خراب لە بەرامبەر ئەو ھۆكارانەى كە زۇر بە ئاسانى بۇ
يوسىف پەخسابوو بۇ ئەنجامدانى گوناھ وكارى خراب ... ھەر لە
گفتوگۆى گىپرانەوى چىروكەكە لە ھورئاندا؛
﴿ وَ لَقَدْ رَاوَدْنَاهُ عَنْ لَفْسِيهِ فَاستَعصَمَ ﴾^(۱).

(۱) سورة يوسف: ۲۲

واتە: (خاتم دەئى : بېگومان من ھەولم دا لە خشتەى بەرم،
كەچى ئەو ھەر خۆى گرت و پاك و خاوينى ويست) ^(۱)، ﴿فَاسْتَعِصِمَ﴾
واتە: (خۆى گرت و پاك و خاوينى ويست).

ئانا ئەم ووشە عەرەبىيە ﴿فَاسْتَعِصِمَ﴾ بىكە بە ئەلقەى
گويت... بزانه تا چەند كاريگەرى لەسەرت ھەيە، ئايا ھىچ رۆژىك
وات بە نەفسى خۆت گوتووه؟! لەوھودوا كەر خۆت بە لاوازی بىنى
لەم جۆرە ھەلوستانە ئەوا ھەر لە ئىستاوھ بىكە بە دروشمى
خۆت... با ئەم دروشمە ﴿فَاسْتَعِصِمَ﴾ دلت داخوردپىتى.

كەنجان... خۆتان پاك و خاوين راکرن... خۆتان بپارىزن...
ئارامبگرن ھەتا دەگەنە ژيانى ھاوسەرئىتى... بە خوا گەورەمان
يوسف ھىچ بەھانە و عوزرئىكى بۆ نەھىشتوینەتەوھ.

مەئى رۆژگارمان زۆر سەختە و خۆم بى ناگىرى.

ئايا بارودۆخى گەورەمان يوسف ئاسان و ساكار بوو...!!

ئاخ بۆ ئەو كەسەى كە ناتوانى واز لە ھاورئىيەتى كچان
بىتى... واى لەو كەسەى كە ناتوانى واز لە پەيوەندىيە تەلەفۇنەكان
بىتى... سەبىرى گەورەمان يوسف بکەن... ئاى بۆ ئەوھى كە ئىستا بۆ
ئارامگرتن لە سەرپىچى و گوناھکردن نىەت دىنى و پەنا بۆ خوا

^(۱) سورەتى يوسف ۲۲(تەفسىرى ئاسان)

دهبات...با دنيا بى كه خوا هر سهرت دهخا وه له روزى قيامه تا به بهههشتى شاد دهكا...

خوای گه وره دهفه رمى:

﴿زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَلْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَبَإِ ﴿۱۰﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكَُمُ لِلَّذِينَ آمَنُوا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ﴿۱۱﴾

واته، (ناره زووى ئافرمت و بوونى نه وهى نيرينه و خاوه نيئى زيپر و زيووى زور و زهبنده و نهسپى چاك و پهسهن و هوكارى هاتووچو) ههرومها زهوى و زارى كشتوكال و مالات بو خه لكى پازينراوته وه، نهوانه هه مووى ناز و نيعمه تى ژيانى دونيان، خوايش بو چاكان شوينى گه پانه وهى رازاوه و خوئى لاي خوئى ناماده كردوو (كه بهههشته) * (نهى محمد ﷺ بهو خه لكه بلى: ئايا هه والى چاكر لهو ناز و نيعمه تانه تان بى پابگه يه نه؟) (ئه ويش نه مه يه): بو نهوانه ي پاري زگار و خواناسن، لاي بهرومردگاريان باخه كاني بهههشت ناماد ميه بو يان كه: چهنده ها رووبار به ژير دره خته كاني دا به بهردهم كوئشكه كاني دا دهر وات).

(۱) سوره ال عمران، ۱۰ و ۱۱

ئەوۋە چۈن پوۋىدا

سەر گوزشتەى گەورەمان يوسف گەورەترين ئارامگرتنە
لەسەر نەکردنى گوناھ وسەرپىچى كردن.

برای جگەرەكیشم، ئەم چىرۆكە راستىيە بۇ تۇ باشە ، دە
بيخوينەر موه ، پياۋىكى جگەرەكیش ۴۰ سال بوو جگەرەى دەكیشا،
بەلام پاش ئەوۋەى گوتىستى وانەكانى نزا وپارانهوه بوو برپارى دا كە
بە تەواۋى جگەرەكیشان لە خۆى قەدەغە بكات... ئىدى لە خوا
پاراپىەوه و پەناى بۇ برد بۇ ئەوۋەى لە جگەرە دوورى خاتەوه و
رزگارى كات، جا لە دوایيا بە راستى خۆى لە جگەرە كیشان قەدەغە
كرد و بە تەواۋى وازى لى هینا... پاش ۴۰ سال جگەرە كیشان...
دەتوانیت و ئارامدەگرئ . ئارامگرتن و خۇگرتن لە تاوان و گوناھ
وات لى ئەكات كاروكردهوهى دەرئاسا و موعجيزە ئەنجام بدمیت كە
تۆ وای دەبىنى موعجيزە و دەرئاسايە (هەندىك كەس هیچ خەيال بۇ
ئەوه نابات كە بتوانیت خۆى لە جگەرە كیشان قەدەغە بكا كەچى
بە پىچەوانەوه توانای جى بەجى كردنى هەيە)...

ئەوۋەش بزانە كە يارمەتيدەرت لەسەر ئارامگرتن لە تاوان و
گوناھەكان ھاۋرئى چاك و دروستە و دووركەوتنەومتە لە ھاۋرئى
خراب و ناپوخت ، ھەرۋەھا برۋا و دئىياپىەكى تەواوت بە خوا كە
ئەو پشتيوانت دەبى ئەگەر ھاتوو ئارامبگرئ.

زۆربەى زۆرى گوناھ و سەرپېچى كىردى نافرەتانمان لېرە
دەست پىن دەكات... !!

زۆربەى زۆرى گوناھى نافرەتان لەو كاتە دەست پى دەكات كە
چاۋ دەپرېتە سەر دونىاي خەلكى تىرى غەپىرى خۆى...
دەپھەوت وەكو فلان كىچ دەرجىت... پە وەكو ئەو دەرجىت...
ھەرگىز ھەرگىز نارامى نىيە لە تىرپوانىن و سەرنىجىدانى دونىاي
كەسانى تىرى غەپىرى خۆى.

بىاۋەكەشى ھەتا ئەو ژنە لە خۆى پازى كا پارەى بۆ دابىن
دەكا و شتى بۆدېنىتەو و و... !!

﴿وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنِيَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهَا﴾^(۱)

واتە: (ئەى ئىماندار تۆ چاۋەكانت مەپرە ئەو ناز و
نىعمەتەى كە ھەندىك خەلكمان لى بەھرمەر كىردوۋە، كە زىنەت و
پازاۋەى ژيانى دنيايە، بۆ ئەۋەى لەو نازو نىعمەتە تافىانكەپنەۋە)
(۲)

بەلام ھەندىك نافرەتى ئىماندار ھەن پازىنە بەو بەشەى كە
خو پېيىبەخشيون... منىش لەۋانت حىساب دەكەم.

(۱) سۇرە طە ۱۳۱

(۲) سۇرەتى طە ۱۳۱ (تەفسىرى ئاسان) .

سەرگوزشتهی یوسف بەسیهتی بۆ تۆ...؟!

سەرگوزشتهی یوسف بۆ تۆ بەسیتی وهکو ههوارهیهکی نارامگرتن لهسەر تاوان و سهڕهپنجی ، من وای بۆ دهچم که گه‌یشتۆته دلی هه‌موو کوپ و کچیک.

سورتهی یوسف بخوێنه‌وه و سه‌رنج بده ئایه‌ته‌کانی به تایبه‌تی ئەم ئایه‌تهی که ده‌فه‌رموی:

﴿قَالَ رَبُّ السُّجُنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونِي إِلَيْهِ﴾^(١).

واته، (یوسف ووتی: ئەهی به‌روهردگار من زیندانم له‌ لا خۆشه‌ویسته‌ له‌وهی که ئەوان بانگم ده‌که‌ن بۆی)^(٢).

له‌م سورته‌ و له‌م سه‌رگوزشته‌ی ڕابردوو هه‌ست به‌ هیزیک ده‌که‌یت... هه‌ست ده‌که‌یت که لێره نه‌فس له‌ زیندانی شه‌پتان ئازاد بووه. هه‌ر له‌به‌ر نه‌وشه‌ هه‌ر کاتی خه‌فه‌تباریک یان داماوێک یاخود چه‌زکه‌ری ئاره‌زوویکی(حه‌رام) که سورته‌ی یوسف ده‌خوێنیته‌وه ئیلا غه‌مه‌که‌ی له‌سه‌ر نامینیت و ئاره‌زووه‌که‌ی له‌سه‌ر لاجیت و سه‌رف ده‌بیت.

چۆری سه‌ی به‌م: نارامگرتن له‌سه‌ر گوێڕایه‌لییه‌کان

چیرۆکیک که تهنها جارێک ڕوویداوه و ڕووناداته‌وه...!!

(١) سوره یوسف، ٢٢.

(٢) سورته‌ی یوسف، ٢٢،(ته‌فسیری ئاسان).

ئەویش سەرگوزشتەى باوکی پېغەمبەرانه ئىبراهيم ﷺ و
 كۆرەمكەيەتى ئىسماعيل (خ.ل)، كاتىك كە لە خەويا بىنى سەرى
 كۆرەمكەى دەبېت، ئەوئەش نەوونەيەكى تاگە لە نارامگرتن لەسەر
 گوپراپەلى خوا، كە دەگاتە ئەو ئاستەى باوك بېت بە فەرمانى خوا
 دەست بەداتە چەقۇ و سەرى كۆرەمكەى بېرئ.

تۆش لە كاتى ديارى كراوى خۆى ناتوانيت نوپۇ ئەنجام
 بەدەيت)... (ناتوانى شەو نوپۇز بەكەيت) و... و باشە!...(ئىبراهيم
 فەرمانى خوا جى بە جى دەكا و كۆرەمكى سەر دەبېرئ)... شەرمت بە
 خۆت نى بە (۹)

سەيرتر لەو دەدايە كە كۆرەش بە گوپى باوکی دەكات و دەئيت:
 ﴿قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنْ
 الصَّابِرِينَ﴾^(۱).

واتە: (كۆرپى چاك و خواناس و خۆگر ووتى: بابە گيان هەر
 فەرمانىكت پىدراوہ جى بە جى بەكە، دەمبىنيت ئەگەر خوا خەز
 بكات، خوا بىهوتت، لە نارامگران دەبم)، ئىنجا پېغەمبەر ئىبراهيم
 ﷺ بە تەواوى دەستى بە سەر بېرئەكە كرد كە خواى گەورە
 دەفەر موى:

﴿فَلَمَّا أَسْلَمَا وَكَلَّةٌ لِلْجَيْنِ﴾^(۱).

^(۱) سورة الصافات، ۱۰۲

واتە، (كاتىك ھەردووکیان تەسلىمى ھەرمانى پەروردگار بوون، ئىبراھىم ﷺ، ئىسماعىلى پەرودا خستە سەر خاك بۆ ئەوھى سەرى بېرىت) ^۲

سەربېرىنى گورپ لە ئىبراھىم ﷺ داوا نەگرا بوو بەئكو داواگراوھكە جىئ بە جىئ كىردنى ھەرمانى خوا بوو كە تاقى كىردنە ھەمەكى ئارامگرتن بوو لەسەر گوپراپەئى خوا.

بەپىزىم... تۆ لە نوپژە سوننەتەكان تەمەئى و تەمەزەئى داندەگى... ئاخىر گەورەمان ئىبراھىم ﷺ بە ھەرمانى خوا چەقۇ دىئى و كورەكەى سەر دەپىرى... بۆ بە گوئى خودا ناكەيت و ھەرمانبەردارى ئەو نابىت و ئارامناگى؟ ئى بۆ لەسەر گوپراپەئى خودا ئارامناگىت ئەى نوپژى وتر ناكەيت؟! ...

لېرەدا كوا ئارامگرتن لە كوئىپە...؟!

پېغەمبەر (ﷺ) دەفەرموئ، (ھەوت چىنە خەئك ھەن كە خوا لە ژېر سىبەرى عەرشى خۆى داپاندەئى لە رۆژئىكدا كە ھىج سىبەرىك نىپە جگە لە سىبەرى عەرشى خۆى نەبى) ^(۳)

(۱) سورة الصافات، ۱۰۲.

۲ سورەتى ئەصافات، ۱۰۲ (تەفسىرى ئاسان)

(۳) رواه البخاري في (الحدیث، ۶۶۰) و (الحدیث، ۱۴۲۲) و (الحدیث، ۶۴۷۹) و (الحدیث، ۶۸۰۶)، ومسلم في (الحدیث، ۲۳۷۷)، و الترمذي في (الحدیث، ۲۳۹۱)، والإمام أحمد في (الحدیث، ۴۳۹/۲).

ئىرەدا ھەر ھەوت چىن لە ئارامگرانن كە ئەمانەى
خوارمەن،

(پىشەوايەكى دادپەرەم) كە دەيتوانى زولم و ستم بكات،
بەلام ئارامگرت خۆى لە زولم و زۆردارى قەدەغە كرد وە لەسەر
دادومرى ئارامى گرت ،

(وہ گەنجىگ كە ھەرلە بنەرمتا و ھەر لە منائىيەوہ لەسەر
گوپراپەئى خودا پەرەمردە بووہ و گەورە بووہ)، ماناى ھەر لە
منائىيەوہ پى خاى گرتووہ و راستەپى بووہ... لەسەر زىاد كردن و
زىاتر ئەنجامدانى خواپەرستى ئارامگربووہ...وہ لە زىكر و دوعا و
نزا و پارانەوہ و گەرانەوہ و بەشىمانى و تەوبەكردن وە لەسەر
خوئىندنەوہى قورئان ھەر بەردەوام و ئارامگربووہ.

(ئەو كەسەى كە بە نەينى خىرىك دەكات و وھا
دەيشارىتەوہ كە لىناگەپى دەستى جەپى بە دەستى راستى
بزائىت). ئەو جۆرە كەسەش بە دواى چاكە و بەخشىنى شاراوہ و بە
نەينى دەگەپى بۆ ئەوہى خىرمەكەى لى قبول بكرى.

(دوو كەس بۆ خوا و لەبەر خاترى خوا يەكتريان
خۆشويستووہ) تەحەمولى يەكتريان كردووہ و ئاراميان لەسەر ئەوہ
گرتووہ.

(كەسىك لە خەلوت و تەنھايى ياد و ياداومرى خوداى
كردووہ و فرمىسى جاوھكانى بۆى لىشاوى كردووہ). ئىرەدا كوا

نارامگرتن ؟ نيتر نهو له رۆزى باشت نه هاتوته دهرهوه و ئاشكرائى كات و بلئت: ئاى كه ساتيكي خووش بوو خۆزيا هه مووتان وهك من فرميسكى چاوهمكانى ليشاوى بكردايه، نا... بهلكو نارامگرتوهوه شاردوو به تىيه وه ههتا له رۆزى دواييدا بۆى بنووسرنت.

(كهسيك له (پياو هان ئافرهت) دلى به مزگهوتهكانا پهيوهند بيت)، نهو كهسه لهسه ر كارو فه رمانهكانى خوا نارامگره وه به چاكى نهنجامى دمدات و جئبه جئى دهكات.

(كهسيك (بياويك) كه ئافرتيكي خاومن پله و پايه و جوان داواى كارى ناشه رعى ليكردوه، نهو يش گوتوو به تى من له خودا دمهترسم)، واته له ترسى خوا نهه كارهى نهنجام نه داوه، نهو كهسه سه ربيجى خوا ناكات وه لهسه ر نهوه نارام دهگريت.

كهواته هه موو فه رمان و گوپرايه ئيه هكان پئويستى به نارامگرتنه... به ئى نارامبگره خوا خووشى دهوئيت و يارمه تيدهر و پشتيوانت دهبيت.

له گه ل نيماندارانا دهه مينه وه

بۆ نه وهى نارام بگرى لهسه ر گوپرايه لى يه كان... ده بى سووربى لهسه ر هاو پريه تى كردنى كه سانى چاك وباش، وه دووربكه ويته وه له هاو پرى خراب و نا په سند. خواى گه وه ده فه رموى،

﴿وَرَأْسِيزُ نَفْسِكَ مَعَ الَّذِيْنَ يَذْعُوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُوْنَ
وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِيْنَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾^(۱).

واته: (ئارامبگره و خۆت پراگره له گهه نهو كه سانه دا كه
خوابهرستی دهگهن و يادی پهرومردگاریان ویردی سهر زاریانه له
بهره بهیان و دهمه ئیواراندا، مهبهستیانه و دهیانه ویت كه نهو زاته
له خۆپیان رازی بکهن و، روو لهوان وهرمه گپروه و (پروومه كه دونیا
په رستان و دهوله مهنندان) له كاتیكدا تۆ زینمت و رازاوهی زینانت
بویت).

له گهه ئیماندارانا ئارامبگرن... له گهه خوابهرستان
ئارامبگرن و گوپراه ئیه كان جی به جی بکهن.

بهردهوام و كۆلنه دهر و خۆپراگره له سه ره

وه ههروهها گهر دهمه وی ئارامگر بیت له سه ره گوپراه ئی
خو... نهوا پئویسته خیزانه كمت و مناله كانت فیری كۆلنه دان و
خۆپراگری بکهیت وه هه میسه له سه ره گوپراه ئی كردنی خوا خۆت
له گه ئیاندا ماندوو بکهیت وه به بهردهوامی فیری ئارامگرتنیان
بکهیت، وه له هه مان كاتدا تۆش ده بی له گه ئیانا هیمن و ئارامگر بیت
جا چ له گهه خیزانه كمت... چ له گهه كوپو كچه كمت... وه یان له گهه
دايك و باوكت... یاخود له گهه خۆشك و براكهت.. بۆ نموونه له سه ره

(۱) سورة الكهف: ۲۸

چاک ئەنجامدانی نوێژ بە تاییبەتی بۆ شەو نوێژەکان و شەو لە خەو
هەناساندا.

خوای گەورە دەفەر موی:

﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾^(۱).

واتە: (ئەوی محمد ﷺ ئەوی ئیماندار) فەرمان بدە بە هەر
هەموو تاکەکانی خیزانت، تا نوێژەکەیان (بە چاکی ئەنجام بدەن،
چونکە خۆراکی رۆحە) و بەردەوام و کۆڵنەدەر و خۆراگر بە
لەسەری).

ئێستا بیر دەکەبەو... و دەتویی: لە کوێو دەست پێکەم ناخەر
چۆن دەست پێ بکەم؟... وورده وورده پەله مەکە... ئەوەندە قورسی
مەکە لەسەریان... بە نەرمترین و شیاوترین و ناسکترین و جوانترین
شیواز وە بە شیوێهێکی هونەرییانە بۆ ئەم مەبەستە مامەڵەیان
لەگەندا بکە.

(خوایە گیان هیج شتێک ئاسان نی یە گەر تۆ ئاسانی
نەکەیت).

و مسفیکی تاقی کراوی زامنکراوی ۱۰۰٪...!!

گەورەمان عومەری کۆری خەتاب هەموو شەوی لە نیو شەو دا
لە خەو هەل دەستا و نوێژی دەکرد، وە کەمێک پێش فەجر (چارەگە

(۱) سوره طه، ۱۳۲

سەعاتىڭ پېش نوپۇزى بەيانى) خىزانەكەى و منالەكانى ھەلدەساند
ئەم ئايەتەى بۇ دەووتن:

﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾

واتە: (فەرمان بدە بە ھەر ھەموو تاكەكانى خىزانىت تا
نوپۇزمەكەيان بە چاكى ئەنجام بدەن و بەردەموام و كۆلنەدەر و خۇپراگر
بە لەسەرى)

دەى با فېربىن... بەردەوامى و كۆلنەدان و خۇپراگرى... دەى
ھەولى جى بەجى كردنى بدەين !! لەگەل دايك و باوكتا خوت
بگونجىنە... لەگەل خىزان و منالەكانت رېككەوہ لەسەر لە خەو
ھەلسانى پېش بەرەبەيان بە چارەكە سەعاتىڭ بۇ ئەنجامدانى دوو
رەكات نوپۇزى پېش نوپۇزى بەيانى... ئەوجا بۇ رۇزى پاشتر دەبىنى
كە چ خۇشەيبەك و چ بەختەمورى يەك پوو لە مائەكەتان
دەكات...ئەوپەرى ھەسانەوہ و ھىمنى و ئارامى و خۇشەويستى و
تەبايى...ئەى خوايە...!!

چەندىن مال نازانى جەزىن چى يە تەنھا سالى دوو رۇز
نەبى...!!

چەند مالى تىرىش ھەن زۇربەى رۇزانى سائەكەيان ھەر
جەزىن و جەزنانەيە...!!

گەر يارىدەدەرىيكت نەدۆزيەوہ...!!

سهبارعت به نارامگرتنت لهسهر گوپراهئی خوا که نهگهر
 کهسیکت نه دؤزییهوه یارمهتیت بدات و بهشتیوانیت بکات... وه
 دستت بگرتت... ههتا نهگهر وانهی ناپینیت نه بیت و بوّت نهگرا
 تیابدا نامادهبیت... نهوا من پینماییت دهکهه بیت دهلیم نارام بگره.
 خوشهویستی خوا به شیویهکی وا له دلّتا بچهقینه که
 هموو گیانت، ژیانت، بوون و ههبوونت ههر هه مووی به خوا پری
 بکهیتهوه... وابکه خوشهویستی نیسلام و ناپینهکمت بهسهرتا زان
 بیت...

نهوسا به ویستی خوا دهتوانی بهیی کهسی یاریدهدهر
 نارامبگری.

نهکهی ببیته نهو گهنجهی دهستی کرد به ههلسانهوه و
 راستبوونهوه، کاتیکیش که یاریدهدهرئکی نه دؤزییهوه سهبر و نارامی
 نهما و کهوته داوی گوناهاوه...

له منی وهرگره،

(نهگهر له جیهاندا کهس نهما گوپراهئی خودا بکات... نهوا
 تۆ گوپراهئی خوا بکه و فهرمانبهرداری نهو به)...
 نهگهر هاتوو هموو خه لک دونیای هه لئبژارد... نهوا تۆ خوا
 هه لئبژیره وه نهو نایهتهی خوات له بیر بی که دهفهرموی؛

هَزَبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعْبَادُهُ وَاصْطَبِرْ
لِعِبَادَتِهِ^(۱).

واتە؛ (ئەو زاتە بەرورمردگاری ئاسمانەگان و زەوی و ھەموو
دروستکراوانی نیوانیانە، کەواتە ھەر ئەو بپەرستە، زۆر بەردەوام و
خۆگر بە لە پەرستنیدا).

ئەى خوا شایستە و شایەنى ئەوہ نىیە کە بیپەرستی و
لەسەر پەرستنى ئەودا بەردەوام و کۆلنەدەر و خۆگر بیت؟ ، ھەتا
ئەگەر ھیچ پشٹیوانیک و یاریدەدەریکت نەدۆزییەوہ.

گەورەترین پلە و پایەى ئارامگرتن لەسەر
گوێپرایە ئییەکان...!!

گەورەترین پلە و پایەى ئارامگرتن لەسەر گوێپرایە ئییەکان،
ئارامگرتنە لەسەر ھەموو ئەو شانەى کە لە پیناوی خوا بەسەرت
دیت و دووچارى دەبیتەوہ... ئەویش پلە و پایەى پێغەمبەرانە...
پێغەمبەر ﷺ کاتیک بەسەر کەس و کارى یاسردا تێدەپەریت
دەفەر موی؛

(ئەى کەس و کارى یاسر خۆتان بگرن و ئارامبگرن بە
پەگگەپشتەوومان لە بەھەشتە)^(۲) . ئەوان زۆر بە خراپى ئازار

(۱) سورة مريم، ۶۵

(۲) رواه الحاكم في "المستدرک" (الحدیث ۲۸۲/۲۰).

دهدران، به‌لام نارامیان گرت. خاتوو سومه‌پیه یه‌که‌م شه‌هیده له نی‌سلامدا، که زۆر به سه‌ختی نازار درا پاشان نه‌بو جه‌هل به نی‌زه له داوینی دا و کوشتی.

نارامگرتن بو پابه‌ندبوون له‌سه‌رحه‌ق و راستیه‌کان له بی‌ناوی خوا هیچ پاداشتیکی نی‌یه به‌هه‌شت نه‌بی. به‌لام به راستی نارامگرتنیکی گه‌وره‌یه.

خوای گه‌وره له سوره‌تی لوه‌ماندا ده‌فه‌رموی:

﴿ يَا بَنِيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَالْإِتِقَانِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ ۗ ﴾^(۱)

واته: (کوری شیرینم نو‌یزه‌کانت به چاک‌ی نه‌نجام بده، فه‌رمان به چاکه بده، فه‌ده‌غه له گونا‌ه و خراپه بکه، و نارامبه له به‌رامبه‌ر نه‌و ناخۆشیانه‌ی که تووشت ده‌بی‌ت)

وه هه‌روه‌ها له سوره‌تی نه‌له‌سه‌ردا ده‌فه‌رموی:

﴿ وَالْقَصْرِ ۗ إِنَّ الْأَلْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۗ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَكُواصُوا بِالْحَقِّ وَكُواصُوا بِالصَّبْرِ ۗ ﴾^(۲)

واته: (سو‌یند به زه‌مانه، سو‌یند به کاتی عه‌سر، به‌راستی ئاده‌میزاد له زه‌ره‌مه‌ندی و خه‌سه‌رتمه‌ندی‌دایه، بی‌جگه و ته‌نها

(۱) سورة لوه‌مان: ۱۱

(۲) سورة العه‌سر: ۲۰-۲۱

ئەوانەى كە باومرپان ھىناوہ و كار و كردهوہ چاكەكانيان ئەنجامداوہ و نامۆزگارى يەكتريشيان كردهوہ كە ھەميشە پابەندى حەق بن (پابەندى حەقىش پئويستى بە خۆگرى ھەيە)، لەبەر ئەوہ بەردموام نامۆزگارى يەكتريان كردهوہ تا ھەميشە و بەردموام، خۆگر و نارامگريش بن).

بەسەرھاتىك كە دل بۆى گرياوہ...!!

گەورەترين نمونەى نارامگرتن لەسەر گوپراپەلى لە پىناوى خوا... ژنە قژداهينەرەكەى (پازينەرەوہ) كچەكەى فيرەونە، پازينەرەوہ بە زبانى ئىستانمان واتە (كوافيرە) ئەوانەى كە لە سالۆنى ژنان ئىش دەكەن). ئەو ژنە جاريكيان قژى كچەكەى فيرەونى دادەھينا، لە پرىكا شانەكە لە دەستى كەوت و گوتى: بسم الله (بەناوى خوا)(ھەلەى كرد... ئەو ئيمانى خۆى شارديبۆوہ و دەريندەخست... بەلام ئەمە حالمانە (رەموشتەكانمان پيسوامان دەكات) كچى فيرەونيش ووتى: خوا! باوكمە؟ ژنە قژداهينەر ووتى: پەرورەدگارى من پەرورەدگارى تۆ و پەرورەدگارى باوكت خوايە، كچەكەش گوتى: نايأ خوايەكت ھەيە جگە لە باوكم؟ ژنەش ووتى: پەرورەدگارم و پەرورەدگارت و پەرورەدگارى باوكت ھەرخوايە، كچەش ووتى: دەبى ئەم ھەوالە بە باوكم بگەيەنم...ئىتر ئەم ھەوالەى گەياندە فيرەونى باوكى، فيرەون پىى ووت: خوايەكت

ھەيە جگە لە من؟! ئەويش ووتى: پەرەمردگارم و پەرەمردگارى تۆ
 خوايە، فيرعەون پەرسى: ئەو مەنالى ھەيە؟ ووتيان: بەلى چوار مەنالى
 ھەيە يەككىيان كۆرپەي شيرەخۆرەيە، فيرعەونيش ووتى: بىيانھەين
 بۆم و شىوہ چائىك لە مس بىنن ئاگر لە ناوى بەردەن ھەتا بلىق دەدا
 و دەتاوئتەوہ...

ھەر بە خەيال خۆت لە جىگای ئەو ژنە دانى بزانه چى
 روودەدات.

فيرعەون كۆرپە گەورەكەي ھىنا، پىي گوت: خواي تەرت ھەيە
 جگە لە من؟ ژنەش ووتى: پەرەمردگارم و پەرەمردگارت خوايە،
 يەكسەر كۆرپەيان بىرد و خەستىانە ناو ئاگرەكەوہ وە لە پىش چاو
 دايكەكە كۆرپە ھاواری لى بلىد بوو ھەتا بوو بە خەلوز و توایەوہ و
 نەما... ئىنجا دووہ مەنالىان ھىنا و سىيەمیان ھىنا ھەر ھەمان
 رووداوى براكەيان بەسەر ھات... ئەوانە ھەر ھەمووى لەبەر چاوى
 دايكەكە، جا نۆرمى كۆرپە شيرەخۆرەكە ھات، جا سۆز و بەزەيى
 دايكەكە بۆ ئەو بىچووہ واى كرد كە داوئنگىرى فيرعەون بىت و
 نەيەئىت بىسووتىنن، يەكسەر لىرە كۆرپەي شيرەخۆر كەوتە
 ناخاوتن بە دايكى وت: دايكە ئارامبگرە تۆ لەسەر ھەقى...

ئىتر دايك و كۆرپەيان بەيەكەوہ فەردا ناو ئاگرەكەوہ.

سەير دەكەم ئەم چىرۆكە زۆر كارى تىكردن و ئازارىكى
 زۆرتان پى چەشت، دە فرمىسكەكانتان بسپرنەوہ.. پىغەمبەر ﷺ لە

گەشتى ئيسرا و ميعراجدا دەفەرموئى: (لەو كاتەى وا من بۇ ئاسمان بەرز دەبوومەوہ بۇنىكى زۇر خۇشەم بۇن كەرد كە لەوہو پېش قەد بۇنى وەكو ئەوم بۇن نەكردبوو، گوتم ئەى جبرائىل: ئەو بۇنە چى يە؟ گوتى، (ئەوہ بۇنى ژنە قۇداھىنەرەكەى كچى فىرەون و ھەر چوار منالەكە يەتى).

ئەى خوايە!! چاوەكان ھەم بۇ غەم و خەفەت ھەم بۇ خۇشى فرمىسك دەپۇزىتى.

خوای گەورە دەفەرموئى:

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾^(۱)

واتە: (بە راستى تەنھا خۇراگران پاداشتىيان بى سنوور و بى ژمارەيە)^(۲).

راستە... گەورەترىن ئارامگرتن... ئارامگرتن لە پېناوى خوا و بۇ ئايىنى خوايە...

لېرەدا بەشى دووہميشمان تەواو كەرد و كۇتاييمان بى ھېنا... تەنھا بەشىك ماوہ كە ئەويش دوا بەشە.

(۱) سورة الزمر، ۱۰۰

(۲) سورەتى ئەلزومر، ۱۰۰ (تەفسىرى ئاسان).

نه وه كښيه هه موو جوړه كاني

نارامگرتنن تيا كوږتو ته وه...؟!

نايا نهو كهسه كښي بووه كه توانيو به تي هه موو جوړه كاني
 نارامگرتن له خوږدا كږ بگاته وه بهميشه و بهردوام له سر
 موسي به ته كان ، له سته م و گونا هه كان و له سر گوږا به لږ به كان
 نارامی گرتو وه ؟ نهو كهسه پښه مبه رمان و خوښه وي ستمان
 موحه ممد عليه السلام بووه... له هه موو خه لگي نه م سر زمينه زياتر
 تافي كراو ته وه... نهو هه تيو بوو... شوانكاري كړدو وه... پاشان
 به شهو به رږژ بانگه وازي بږ خوا كړدو وه و فه رمانی پيدا وه، هه تا
 خاتوو خه ديجه ي خيزاني پښي ده لي: كاتي نه وه نه هاتوو به خوي ؟
 نه وپش عليه السلام دمفه رموي: (كات و سه رده مي خه و رږيست و به سر
 چوو نه ي خه ديجه)... ښنجا هه وت منالي دهرئ و دوا هه مينيان
 ښيراهيم بوو كه نه و نه ده ي خوښه وي ست، له زور خوښه وي ستی و
 دلخوشي به و كوپه وای لي هاتبوو هر له گه ل خوي دميرده مالي
 هاوه لاني و دميفه رموو: (ښيراهيمي كورمتان بينيوه)؟!.

ژن و بياوي ښستا نه گهر كورنك پان كچيكيان به رئ نه وا به
 دريژايي ته مهنیان بږي دمگرتن...

پاشان هه ردوو كچي روهيه و نوم كه لسوم به فه رمانی
 نه بوله هب ته لاق دمدرين نه وه پاش نه وه ي عليه السلام پښه مبه رايه تي

خوی راگه یاندد... که هەردووکیان خیزانی هەردوو کورپەگەیی ئەبۆلەهەب (عوتبە و عەتیبە) بوون گە (تەنھا مارمییان برباڤۆه)... دواى ئەووە خۆشەویستین و وەفادارتین خیزانی لى دەمرئ... خاتوو خەدیجە...

ئەى خواپە ئەو هەموو تاقیکردنەوانە چین ١؟ چیتەر...؟

پێغەمبەر ﷺ بە ناموس و شەرەفی تاقى دەگرتەووە... بىر لە قەبارەى ئەو تاقیکردنەووەیە بکەووە گە بگاتە ئەو ناستە گە بلین؛ خیزانی پێغەمبەر ﷺ داوین پیسی و فاحشەى کردوووە... هەمیشە گوئ بیستی ئەووەین گە (هیچ دوکە ئیک بى ناگر نییە)... بەلام پرووداوى درۆ و قسە هەلبەستان لەسەر عانیشەى خیزانی پێغەمبەر ﷺ (دوکە ئیکى بى ناگر بوو)... چیتەر...؟

پێغەمبەر لە پیناوى خوا لى دەمرئ و ئازارو ئەشکەنجە دەمرئ ﷺ، کاتیک گە کافران لای کەعبە بینیان لە سوژدە بردنا بوو هەناو و پێخۆلەى ووشتێکی مردوویمان هینا و فرپیان دا سەرى یەووە هەتا نەیتوانى سەرى بەرز بکاتەووە... وە لەو پۆژە گە دەچى بۆ تائیف بەرد باران دەگرتى و جنیوی پى دەمرئ... پێغەمبەر ﷺ دەفەرموئ، (وەها ترسینراوم لە پیناوى خوا گە کەس و نەترسینراو، وەها ئازار و ئەشکەنجە دراوم لە پیناوى خوا گە کەس و ئازار و ئەشکەنجە نەدراو وە ٣٠ پۆژم بەسەرا هات لە نیوان هەر شەو و پۆژیک چ نەبوو بخۆم تەنھا ئەو خواردنەى بیلال بە

زه حمه تی و به نهینی بوئی دههینام که له بن بایی شار دبوویه وه (^(۱))
 ...

وه له بهر زۆری برسیتی دوو بهردی له سهر سکی ده بهست...
 مانگیك به سهریا تیده به پری پاشان مانگیکی تر پاشان مانگیکی تر
 پاشان مانگیکی تر که هیچ ناگریك له ماله که یا هه ئه ده مکهرا (بو
 چیشت لێنان)... تا وای لێهات له کۆتایی ته مه نیا که پشته نه و به پری
 بی هیزی و لاوازی وه له بهر بی تاهه تی به دانیشتنه وه نوژی
 ده کرد...

خاتوو عایشه ده فهرموی: (هیچ که سیکم نه بپینیوه نه وهنده
 به نیش و ژان و به نازار بیت له نه خووشی وه کو پێغه مبه ر ﷺ) به لام
 له گه ل نه وه شدا پێغه مبه ر ﷺ به رهزامه ندی ه وه سو پاسگوزار و
 ستایشی خوای ده کرد و ده یفه رموو؛

(خوایه من ناتوانم حمد و سه نای تو بزمیرم وه ک نه و
 حمد و سه نایه ی که خۆت بو خۆت کردوو و بو خۆت فه رموته)
 ... ^(۲) جا نه وهنده دلی به خوا خووش بوو که وای ئی کردبوو
 پێویستی به دنیا نه بییت.

^(۱) رواه الترمذي في (الحدیث: ۲۸۷۲)، وابن ماجه في (الحدیث: ۱۵۱)، والإمام أحمد في

(الحدیث: ۲۸۶/۲).

^(۲) رواه الإمام أحمد في (الحدیث: ۵۸/۶).

وه خۆی بۆ خوا يەك لا كوردبۆوه كه له هه‌موو كارێكدا هه‌ر
خوای مه‌به‌ست بوو...

به راستی وه‌سفێکی ته‌واوه كه خوای گه‌وره ده‌فه‌رموی،
﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ﴾^(١).

واته؛ (سوێند به‌ خوا به‌ راستی له‌ پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ
چاکترین نموونه‌ی ته‌واو و پێك و پێك هه‌یه تا چاوی ئێبکه‌ن و
شوێنی بکه‌ون).

نیماندار ناویننه‌ی براکه‌به‌ته‌ی

تاوه‌کو نیماندار ناویننه‌ی براکه‌ی بیته‌... ئەوا پێویسته
پاشکاوێ و پروونی و ناشکرایێ هه‌بیته‌... هه‌رگیز نه‌که‌ی و نابێ
تووهره‌ بیته‌...

ئهی وره‌ نزم و خاوه‌ن بپه‌یاره‌ لاوازه‌که‌... ئهی ئه‌وه‌ی ناتوانی
واز له‌ جگه‌ره‌ بێنیت... ئهی ئه‌وه‌ی له‌ به‌رامبه‌ر گونا‌ه‌ و تاوانه‌کان
خۆی ناگرێ... ئهی ئه‌و که‌سه‌ی ناتوانی له‌سه‌ر گوێزپه‌یه‌تی خوا
نارامبگرێ... له‌ پێغه‌مبه‌رانی خودا فێربه‌... سه‌هیری پێگا‌و پێپه‌روی
نیسه‌لام بکه‌... ئه‌و پێگایه‌ی پێغه‌مبه‌ر نوح گریان و شیوه‌نی بۆ
کردوو، ئیبراهیم بۆی فێرێ دراوته‌ ناو ئاگره‌وه‌ به‌ حیا بۆته‌
قوربانی ئه‌م په‌یامه‌ و سه‌ری بپاوه‌ و زه‌که‌ریای باوکی به‌ بپه‌ره‌وه‌

(١) سورة الاحزاب ٢١

(منشار) دوو كەرت كراوه و موخەممەدى مصطفى ﷺ بۆى ئازارو
 ئەشكەنچە دراوه... سلاو لە گيانى پاكى هەموو پېقەمبەرانى خودا.
 پاش نەو هەموو پروداوه راستى يە تۆش لە ياريكردنای ،
 خەرىكى رابواردنى و بى ئاگای... ئەى تۆ خوشكى بەپىزم كە دەئىي،
 ناتوانم حىجاب بكەم و بالا پۆش بىم چونكە خۆگرنىم و لە
 ئارامگرتنا لاوازم)

سوودتان لەباس و بەسەرھاتەكانى پېشوو وەرنەگرت...؟
 ئەى گەنجان... كچەكان... كورمەكان...؟

ئەم نزا يە چەند خۆشە...!!

ئەم نزا قورئانىيە چەند خۆش و بەچىژە:

خوای گەورە دەفەرموئ:

﴿رَبَّنَا أَلْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا﴾^(۱).

واتە: (بەر وەردگارا، خۆگىرى و ئارامگىرمان بى بېخشە)^(۲).

ووشەى (افىرغ) - واتە پىرمان بكەوه لە ئارامى و خۆپاگىرى...

ئەى ئەوانەى كە پراھاتوون لەسەر تىلياك و ماددە بى
 ھۆشكەرەكان، ئىستا دەتوانن بەشىمان ببنەوه تەويە بكەن و
 بگەپنەوه لای خوا ، ئىستا دەتوانن بە تەواوى واز لەو ماددە زيان

(۱) سورة البقرة، ۲۵۰

(۲) سورەتى البقرة، ۲۵۰ (تەفسىرى ئاسان).

بەخشانە بېيىن و دەستى لەسەر ھەلگرن... ۋە بە جەكى ئارامگرتن دەتوانن نەفسى خۆتان بە ھىز و بەتەين بکەن... ھەر ۋەکو ئەو بياۋەى ۴۰ سال جگەرەى دەكىشا ئەوجا پاش ئەو ماۋە درپزە جگەرەى لەخۆى قەدەغە کرد و ئارامى گرت و خواش پشتیوانى بوو. بېۋىستە ھىز و توانايەك لە خود و ناخى خۆت بەرپا بکەى ھەتا ئەگەر کەسەك نەبوو پشتیوانت بېت و ھاندەرت بېت... ھىز و توانايەكى ناخى خۆت كە وات لىبكات ھەموو شتەك بکەيت لە بېناۋى گەيشتن بە گەورەترين مراز و ئاوات كە ئەۋىش بەھەشتە... ھەر ئەۋەندەشت بەسە لەسەر ئارامگرتن بچەسپىي... بەرپزم دونيا كورته سەرھەتاكەى گريانە ناۋەرەستەكەى كۆشش و ماندوو بوونە كۆتايى يەكەشى لە ناو چوونە و نەمانە...

ئەۋەش بزەنە كە ئامانج و ئاۋاتە گەورەگان رېڭاكەى بلىد و سەختە و ماندوو بوونىكى زۆرى دەۋى...

ئەگەر ئامانج و مەبەستى ھەرە گەورەمان بەھەشت بېت ئەۋا ئەۋ رېڭا بەرزەش كە دەمانگەيەنئىتە ئەۋ بەھەشتە ئارامگرتنە.

(خاۋبە گيان بە ئارامگرتن دامانپۆشە)...

ئەس دۇنيا... غەيرى من ھەنخەلەتتە

گەرھەمان ئەلى (عليه السلام) دەفەرمۇ: (ئەس دۇنيا غەيرى من ھەنخەلەتتە و لە خستەى ببه ئەس دۇنيا من سى به سى تەلاقم داوى... ئاخ و داخ كه زادم كەمه و پىگاپەكى دوور ودرىژم لە پىشە)...

بىرىك لە كەمى زاد و دوورى پىگا بكهوه...
پىغەمبەر ﷺ دەفەرمۇ:

(من حيم داوه له دۇنيا من له دۇنيا وهك رىبوارىك وام كه له ژىر سىبەرى دارىكدا دەحەسىتەوه و پشوو دەمدات پاشان دەروا و بەجى دىلى).^(۱)

چ ھۆبەك ھانت دەدا بۆ چەسپاندنت لەسەر نارامگرتن...؟!
ئەم خالائەى خوارمە ھاندەر و پارىدەدەرن بۆ جىگىر بوونت لەسەر نارامگرتن:

- ۱- كورتى دۇنيا و كورتى تەمەن.
- ۲- بزانى كه تۆ موئكى خواى و ھەر بۆ ئەو دەگەرپىتەوه، (ئەو رستەبە با ھەمىشە و بەردەوام لە بىر و ھۇشتا بىت).
- ۳- بزانه كه پاداشتى نارامگرتن بەھەشتە و مسۆگەرە.
- ۴- بىرواى و دلىياى تەواوت بە فەرەج و حەسانەوه و گوشادى.

^(۱) . رواه الترمذى فى (الحدیث: ۲۳۷۷)، وابن ماجه فى (الحدیث: ۴۱۰۹).

ئەگەي ئەم خالانە تەنھا بۇ باسکردن و گېراندەوہ
بیانخوینیتەوہ...

بەئکو ئەندازەگەری ھەریەك لەو خالانە بکە بە گوێرەي
ئەوئندەي کە ئی تیگەیشتویتە سەبارەت بە ئارامگرتن...

دەپپارێزین و لە بیرو دەکەین... !!

خوای گەورە دەفەرموئ:

﴿فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾^(۱)

واتە: (بەرەستی ھاوڕێ لەگەڵ تەنگانەدا خوۆشی و ئاسوودەیی
دێت)... باشە! نایا بۇ خوای گەورە فەرموویەتی: لەگەڵ تەنگانە
خوۆشی و ئاسوودەیی دێت...!! وە ئەیفەرمووہ (باش) تەنگانە خوۆشی
و ئاسوودەیی دێت.

پاکی و بێ گەردی بۇ خوا...!! ئەگەر تەنگانە و ناخوۆشییەکان
کۆترئ بوایە بۇ ھیلانەگەي خوۆی بگەرپاواوہ ئەوا دواي ئەوہ خوۆشی و
شادیش شوینئ دەکەوت...

تەنگانە و زەحمەتی یەکان قەت بە تەنھا نایەت... ھەرگیز
لەگەڵ خوۆشی و ئاسوودەیا بەیەکەوہ لکاوئ.

تۆش دەئیی: من پۆزگاریکی دوورە تاقی کراومەتەوہ ئەي بۇ
ھیج خوۆشی و شادییەك نابینم...؟ برای خوۆشەوێستم تۆ خوۆشی و

^(۱) سورة الشرح، ۵.

شادی يەكەت نەبىنىووه بەلام ھەيە... بەخو ئەو بە نەھامەتى و ناخۆشى يەكانەوھ لكاوھ وپپيەوھ بەندە...

ئىستا سەرگەردانى و دەلىتى؛ ئەى تۆ وەلامى پەرسىيارمەكت نەدامەوھ... وەلامەكە لە نىوان پەستەكاندايە براى بەپەيزم... دە تۆدوو بارە بيخوينەرەوھ.

ئاخر خۆشپيەكە... ئەوچا تىبگە!
دەنيايى تەواوت بە فەرەج و دەسانەوھ
بەلاكانت لەسەر ناسان دەكات

گەرەمان يەعقوب كاتىك كە كورى دووھى (بنيامين) لە كىس دەچىت دەفەر موى؛

﴿قَالَ بَلْ سَأَلْتُ لَكُمْ أَنْفُسَكُمْ أَمْراً فَصَبْرٌ جَمِيلٌ﴾^(۱).

واتە؛ (جا چارم نى يە، ئارامگرتنىكى جوان نەبىت، ئومىدە پەروەردگار ھەموويانم بۆ بەيئىتەوھ و بە ھەموويان شاد بىم)^(۲).

ئەو ئومىدى تەواوى بە ھاتنەوھى كورەكانى ھەبوو، ئەو ئومىدەش بوو بەلاكانى لەسەر ناسانكردبوو... ئايا تۆش ئاوا دەنيايى تەواو و ئومىدى تەواوت بە خوا ھەيە...؟ ئەى بۆ ئارامناگرى...؟
نەى خوايە...!!

(۱) سورة يوسف، ۸۲.

(۲) سورەتى يوسف، ۸۲ (ئەفسەرى ناسان).

كىنّ خواى ناسىيووه به باشتىن ناسىن !!

كوپرى باوكى عهتاي ئەسكەندەرى دەلن: (ئەوھى گومانى ئەوھ
ببا كە لوتفى خوا لە ئەمزا و قەدەرىدا نىيە ئەوا لە خوا حالى
نەبووه و خواى نەناسىيوه بە باشتىن ناسىن)

ئايا لەم ووتەيە تىگەيشتى؟

واتە ئەوھى وا گومانى برد كە بەلا و ناخۆشى يەكان سۆز و
لوتف و كەرەمى خواى تىدا نىيە، ئەوا بە تەواوى خواى نەناسىيوه
بە باشتىن ناسىن...

خواى گەورە دەفەرمى:

﴿إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ﴾^(۱).

واتە (بەپراستى پەرورەدگارم بە سۆز و بە لوتفە بۆ ھەر
شتىك كە دەيەوئىت) ... وە بەلەى نى يە و بەشىنەيى پىگاي بۆ
خۆشەدەكات...

لەگەن دەرد و بەلاكان... لەگەن تاقىکردنە وەكان... لوتف و
سۆزىكى ئارامگرتن ھەيە كە ھانت دەدا و يارمەتتە دەدات.

ئايا گومانى ئەوھ دەبەيت كە لوتف و سۆز و مېھربانى خوا
دووورە لە ھىز و دەسلەتى؟!

^(۱) سورة يوسف، ۱۰۰.

كويتت كردهوه و نهجامت دا نهی كوپي خهتاب

فهرمانپرہوای ٹیمانداران عومہری کوپری خهتاب (علیہ السلام) له سہر نارامگرتن هانت دمدات و هاریکاریت دهکات که دمهفرموی، که تووشی هر به لایهک بوومه نهوا به چوار شت لهسهرم ناسان بوتهوه:

یه که میان: لهو به لایه گهورتر ههیه (پاکی و بیگهردی بو خوا !! به ئی راسته دهگونجا به لایهکی توندتر و سهخر هه بوا).

دووهمیان: به لاکه له نایینما نه بووه (به ئی... هه موو تاقیکردنه وهیهک و به لایهک له ناییندا نه بیت نهوه ناسانه

سی یه میان: خوا به هه شتم بو له حیاتی دادهنی (جا چ پاداشتی که که بوی نارامدگری).

چوارهمیان: تهنگ و چه له مهی خوّم نه مان و مردنی پیغه مبهری علیه السلام دهخسته وه بیرم (واته مردنی پیغه مبهر به لایه وه له هه موو شتیکی تر گهورتره).

هه موو نهو خالانهی که باسکران هه همیشه له بیرت بیت ئیتر هر به لایهکت به سهر

بیت نهوا له سهرت ناسان ده بیت... خوی گهوره دمهفرمی:

﴿رَبِّشْرِ الصَّابِرِينَ﴾^(۱) واته،

^(۱) سورة البقرة، ۱۵۵

(جا مژده بده بهو کهسانه‌ی نارامگرو خۆراگرن).

تیبینییهک/ له خالی دووهدا نهوه‌ی که سه‌رنجی پراکیشام
 نهومیه که دهمه‌وئ بلیم زۆر کهس له ئیمه ههن که نازانن (به‌لا له
 ناییندا) مانای چیه وتییناگا، به‌لا له ناییندا نهومیه وهک بلیی
 کهسیک بۆ نموونه له یهک پۆژدا نوژی بهیانی له کیس ده‌جیت وه
 پینچ ههزار دیناری ئی وون ده‌بیت... نیتر قهت و هه‌رگیز نهو پارمیه
 له بیر ناکات که لئی وون بووه و زۆریش خه‌فته‌ی بۆ ده‌خوات به‌لام
 ناخ و داخ بۆ نهو نوژده‌ی که له هه‌مان پۆژدا له کیسی چوووه نه
 خه‌فته‌ی بۆ ده‌خوات نه له بیریه‌تی...!!

قورسترین نارامگرتن...!! نارامگرتنیکه که باره‌ی
 نابیه‌یت!!

شلی پرسى: قورسترین جۆر له نارامگرتن له‌سه‌ر نه‌فس و
 گیان چیه؟ نه‌وانیش ووتیان: نارامگرتنه له بۆ خوا، نه‌ویش ووتی:
 نه‌خیر، ووتیان، نارامگرتنه له‌گه‌ل خودا؟ نه‌ویش ووتی: نه‌خیر،
 ووتیان: نه‌ی چ جۆره نارامگرتنیکه که له‌وه زه‌حمه‌ت‌ره؟ گوتی:
 قورسترین جۆری نارامگرتن... نارامگرتنه له خوا.

مانای نهومیه: که تۆ خوا له بیر بکه‌یت... فه‌رمان و
 فه‌دمغه‌کراوه‌کانی له بیر بکه‌یت و فه‌رامۆشی بکه‌یت...

ئەي خاوپە! ئەوسا ئارامدەگري لەسەر گوپراپەئى شەيتان و ئارامناگري لەسەر گوپراپەئى خواى پەحمان!... ئارامدەگري لەسەر ھەزاري و نەبووني و زەحمەتى ژيان وە لەھەمان کاتا ئارامناگري لەسەر پازى کردنى خودا و باراندنى پەحمەتى بەسەرتا...!

لە کۆتاييا

ئەي خوینەرى خۆشەويست... ئەوا پەوشتى ئارامگرتن بوو... کە بەشى سێيەم و دوا بەش کۆتاييى ھات... وا بزانم بەردەکە لاگەوت و دەرگای ئەشکەوتەکە کرايەوہ...

ئايا ئارامدەگري و پاستەرئى دەبين؟ ئايا بە خۆمان پال بە خۆمانا ئەنين بۆ ئارامگرتن وە يان کەسێكى ياريدەدەرمان پێويست دەي؟

بە خوا ئەوہى بپەوي ئارامگري ئارامدەگري.

پێغەمبەر ﷺ دەفەر موي:

(ئارامگرتن بەوہ دەبیت کە خۆت ئى پاپيني لەسەر پەوشتى

ئارامگرتن)^(۱)

دە بۆ خۆت فير بە و خۆت ئى پاپينه لەسەر ئەم پەوشتە

خواش پەشتيوانت دەبى و بەھاناتەوہ ديت... ئەوجا بەئيزنى خوا

ژيانت پەر دەبیت لە خيرو خۆشى و بەختەوہرى.

^(۱) رواه ابن حجر في "فتح الباري" (الحدیث ۱۱۱/۱۰۰) .

((رهزاسووکى))

سهلیقه و خولق و خووی دروست له گفتوگو و مامه له کردندا

رهوشتیکه له ئیسلامدا هه ئقولاوه و سهری هه ئداوه

ئهو رهوشتهی که ئیستا باسی لێوه دهکهن و پرایدمنوینین
لات گرانه و ههرگیز رازی نابیت بهوهی که رهوشتیکی ئیسلامی بیت
!! ته نامت نهگهر وا و ترا سهرت سووردهمینى. بۆ نموونه تۆ لهو
بروایه دای که رهوشتی خۆنه ویستن رهوشتیکی ئیسلامیه ئهگهرچی
له واتاکهشی تینهگه پشتمی... بهلام بیرو بۆچوونت سهبارت به
(سهلیقه و خولق و خووی دروست له گفتوگو و مامه له کردن)
به پێچهوانهیه... واته ههرچهنده باش شارهزای ئهو رهوشتهیت و
هه ئسوکه و تیشی پێدهکهیت بهلام ههرگیز نازانی که ئهوه رهوشتیکی
ئیسلامیه نکاتیک که ده ئین : رهوشت بهرزى ، ههستیاری له
مامه له کردندا ، ههست ناسکی ، هه ئسوکه و تی دروست و جوان له گه ئ
خه لگدا ، شارستانیته... په کسهر دهپرسی و ده ئینی؛ ئاخو ئهوه چ
په یوفندی یهکی به ئیسلامهوه ههیه؟

زۆربه مان وای بۆده چين که ئەم ڤهوشته له ئيسلامدا
نه ناسراوه و نامۆيه...!!

هر له بهرئهوه ده مانه وئ نيازي سه ره کيمان نه وه بئ که
بگهينه ئاستيکي ودها که زۆر له وه هانهي همن راست بکرنه وه
ودواتر بيسه لئنين که ئەم ڤهوشته ڤهوشتيکي ئيسلامي يه و له
ئيسلامدا سه ري هه لداوه...!!

مه به ست چي يه له ڤهوشتنی خولق و خووي دروست...؟!
مه به ست له ڤهوشتي خولق و خووي دروست له گفتوگو و
مامه له کردندا؛ چۆنيه تي مامه له کردن و ناخاوتنه له گه
خه لکدا... ڤيزگرتني نرخ و به ها جوانه کان... گيانتيکي جوان و پاک...
هه ست ناسکي... پاک و خاويني... ڤيک و ڤيکي... ڤووته نکي و
ڤوونه رمي که ته نها به تيله و سه رنجي چاوه کان و به بز ميه کي سه ر
ليو له هه له کان تیدهگا و پيشبيني ڤووداني دهکات.

ئيمه چه ندين سات له گه ل چه ندين ووشه ي نه رم و ناسک
ژياوين، که هه سه ته کاني مشتومان کردوه و دل ه کاني نه رم کردۆته وه،
که هه مووي هاوواتان بۆ ووشه ي زموق و سه ليقه.

وا بزانه م شيرين ترين و جوان ترين ده سه واژه له وان ه ي پيشتر که
خويند مانه وه ئەمه بوو؛ (ڤووته نکي و ده روون نه رمي، که ته نها به

سهرنجی چاوه‌مکان و به بزیه‌کی سهر لیو له هه‌له‌کان تیده‌گا و
پیشبینی روودانی ده‌کات).

ئهی خوایه ئه‌مه چ هه‌ستیکی ناسکه...!! خوایه به‌مانخه‌یه
ریزی ئه‌و که‌سانه‌وه.

نایا تو له‌و که‌سانه‌ی...؟!

به‌داخه‌وه...ئه‌و که‌ش و دۆخه‌ خۆشه‌ی که هه‌سته‌کانی پی
به‌رز ده‌بیته‌وه وازت لئه‌یناوه و جیت هیشتووه.

هیشتا هه‌ر سووریت له‌سهر هه‌ئو‌پسته‌که‌ت و ده‌ئیی:

ئاخر ئه‌وه چ به‌پوهندی‌یه‌کی به‌ ئایینه‌وه هه‌یه؟

به‌ پی شه‌رمووده‌ی پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ، شه‌رم (الحیاء) به‌شیکه

له‌ ئیمان...باشه ! ئهی ئه‌وه‌ی به‌ ته‌ماشایه‌ک یا به‌ خه‌ندمیه‌ک له

هه‌له‌کان تیده‌گا، نایا ئه‌وه که‌سیکی به‌شه‌رم و به‌ ئابروو نی‌یه!!؟

هیشتا هه‌ر پوهون نه‌بوته‌وه...!!

هیشتا هه‌ر هه‌ست به‌وه ده‌که‌ی که په‌موشتی خولق و خووی
دروست له‌مامه‌له‌کردن و گه‌فتوگۆدا زۆر دووره له‌ ئیسلام، به‌لکو له‌وه
زیاتریش ده‌ئیی: په‌موشتی به‌رز، هه‌ست ناسکی، گیانی پاک و جوان،
شارستانیته‌ت، پیشکه‌وتن، سه‌رکه‌وتن، چۆنیه‌تی هه‌ئسوکه‌وت کردن
له‌گه‌ل خه‌لکدا، نه‌وانه هه‌ر هه‌مووی له‌ زانکۆکانی جیهان
ده‌خوینریت که تابه‌ته‌ بۆ دبلۆماسیه‌کان، چونکه نه‌وان ئه‌بی فی‌ری

ئەم جۆرە پەوشتە بىن لەبەرئەوھى پېئويستيان پېيەتى...واتە لە
ھوتابخانە بيانىيەكان گرنكى بە خویندن و ڤىر بوونى ئەم جۆرە
رەوشتانە دەدرىت.

خوینەرى خۆشەويست ئەم دەستەواژمىيە لە دالتا بنەخشىنە:
(ئەم پەوشتە پەوشتىكى سەرەكى ئىسلامىيە)...دەرفەتیش زۆرە
بۆئەوھى لەسەرى بدوئىن و باسى لىوھ بکەين وڤىرى ببين...ڤىر
بوونیش بە بچوگى وەکو نەخش و نىگارى سەر بەردە!

چوار چىنە خەلك...!!

لە باسکردنى ئەم پەوشتەدا نامە بۇ چوار چىنە خەلك
دەنيرىن كە بە گشتى لە كۆمەلگاي موسولماناندا ھەن، چونكە لەو
بابەتەدا ئەوانمان مەبەستە.

خوینەرى خۆشەويست ئەوھ بزانە كە تۆش يەككىكى لەم
چوار چىنە.

دەى ئامادەبە بۇ وەرگرتنى نامەكە.

يەككەم چىن

يەككەم چىن كۆمەلە خەلكىن بىرو باوەرپان وايە كە خووى
دروست لە مامەلەكردن، پەوشت بەرزى، سەرگەوتن، پېشكەوتن و
شارستانىيەت ئەوانە ھەر ھەمووى بەھاي پوژناوايىن، ئىمەش لەوان
ڤىر بوويەنە لە رېنگاي ھوتابخانە بيانىيەكانەوھ...

بۆنمونه باوکهکه دەلئى: دەمەوئى كورمەكەم لەو پەرى سەلىقە و خوورپەوشتا بېت، لەبەرئەو دەمىنپىرم بۆ قوتابخانەى بيانى...!!
 ئەو ميان يەكەم چىنن، كە دەمەوئى نامەيان بۆ بنىرم و پىيى
 بلىم : ئەى ئەو كەسەى، كە باومرپت واپە كە رەوشتى بەرز و
 پيشكەوتن لە بەهەى شارستانى يەتى رۇژناوایى يەكانە كە ئىمە
 لەوانمان وەرگرتوو، ئىستا دەزانى ئەو بىر و باومرپت هەلەيه.

دووهم چىن

دووهم چىن يان دووم كۆمەل: ئەو كۆمەلە خەلكەن كە
 لەسەر داب و نەرىت و سەلىقەى جوان و پيشكەوتن و رەوشتى بەرز
 پەروەردەكراون بەلام وا دەزانن كە ئىسلام بە تەواوى پىچەوانەى
 ئەمانەيه، جا كاتىك گوىى لە وشەى (دیندار = متدين) دەبىت، پىيى
 واپە مانای: ناشايستەيى، جل و بەرگى نارىك، زەوقى نزم، بى
 سىستەمى و شپرزەيى دەگەيهەنى...

زەوق لای ئەو بۆتە بەر بەستىك لە نىوان خۆى و دیندارى.
 ئەم چىنە خەلكە لە كۆمەلگادا كەم نىن، لەوانەشە بەهانەى
 هەبىت و ئەزانىت و ناشارمزا بىت... بە وىستى خودا نامەكەمان بۆ
 ئەو لە جىگای خۆيدا دەبىت و بەر بەستەكەش دەشكىت... ئىتر هەركە
 زانى ئەم رەوشتە سەرچاوە بنەرپەتى يەكەى ئاپىنەكەى خۆمانە
 ئەوسا بە ئىزنى خوا بپروا دەهينىت و دیندار دەبىت.

سىيەم چىن

سى يەم چىن چىننىڭ گومانىيان وايە كە ئىسلامەتى تەنھا لە ناو مزگەوتە...!! وە دروشمى ئەم چىنە؛ (ئەوھى بۇ خواپە لىيگەرئ با بۇ خوا بىت و وە ئەوھى بۇ قەيسەرە با بۇ قەيسەربىت)... ئە دوايشدا پىنى وايە كە رەوشت و پىشكەوتن و شارستانىەت و ھەموو ھەئسورانى ژيان ھىچ پەيومندى يەكى بە ئايپنەوھ نى يە...!!

لە دلەوھ نامەيەكى تايبەتى بۇ ئەم جۆرە كەسانە دەنىرم و پىيان دەئىم؛ ئەوھى بۇ خواپە بۇ خواپە، وە ئەوھى بۇ قەيسەرە ھەر بۇ خواپە.

پاشان دەزانى و بۇت دەسەلىنرى، كە بناغەى سەرەكى رەوشتى جوان و شارستانىەت و پىشكەوتن لە ئايپنى خۇمانايە، جا ئەگەر بناغەى ئەم شتە سادە و ساكارانە لە ئايپنەكەى ئىمەدا بىت، ئەى شتە گەرەكەنى كە پىويستن بۇ ھەئسورانى كاروبارى ژيان ، ئايا بنچىنەكەى بۇ ئايپنەكەمان ناگەرپتەوھ؟!...باش بزانە كە ئىسلام ھاتووھ بۇ رىكخستن و ھەئسورانى ھەر ھەموو كاروبارى ژيان .

چوارەم چىن

دوا چىن لە چىنەكان كۆمەلە خەلگانىكن لە گەنجى دىندار و خواناس، كە وا تىگەشتووھ ئىسلام تەنھا خواپەرستى... نوپۇز و رۇزوو... زىكر و ستايشكردن و تەسبىحاتى خودا و ياد و باسى خوا و

کړنوش بردنه... نه زیاتر... نه و جوړه کهسه زور به پهروشی
خواپه رستی یو سووره له سر نه وهی که خوا پزای بکات و وه باشی
ناگای له گوږپایه ئی یه کانه...

به لام نه و او تینه گه یشتووه که خولق وسه لیکه ی دروست
له مامه نه گردن په وشتیکې ئی سلامی یه وه له و به هاپانه یه که
پښه مبه رعلیه عليه السلام هیناویه تی... که سهیری نه م گمنجه ده که ی دهبینی
به توندی و به پهقی مامه نه له گه ن خه نك دمکات، که نه و مش
مامه نه یه کی بی سله لیکه یه (عدم الذوق)، دهر نه نجامی نه مه سی
چینه خه لکه که ی تر فریو دمدات و له خسته یان دمبات وه به هه له بو
ئیسلامیان دمبات... ئیتر دینداریه که ی دهبیته هو ی دوور که و تنه وه ی
خه نك له ئیسلام... بو نموونه دایک و باوکی ده ئین: له و متای نه و
کورهمان دیندار بووه توند و پهق و توورپه بووه... بایه خ به جل و
بهرگی نادات... توخوا سهیری شیوه ی بکه...!!! نه ی بوئی...!!

نامه یه ک بو نه م جوړه که سانه ناراسته ده که م، که فرمی سک
له چاوان دینیتته خواره وه... پپی ده ئیم: تکایه به ته واوی و به پاستی
له ئیسلام تی بگه، ئیسلام هه موو شتی که و بهش بهش ناکری... توخوا
وه ک چو ن پښه مبه رعلیه عليه السلام هیناویه تی ناوا له ئیسلام تی بگه و... بزانه
که سه لیکه ی گفرت و ر هفتار به هاپه که له به ها گرنه گه کانی ئیسلام.

مەبەستىمان لەم پەۋشتمە:

پىم وايە چۆنيەتى ئاخوتن و مامەئكردن لەگەل خەئكدە لە
پەۋشتمە گرنگەكانە ھەرۋەك پەۋشتمەكانى تر ، ۋەك
راستگۆيى...خۆگىرى و ئارام گرتن...دەستپاكى.

دەمەۋى پاش باسكردنى گرنگى و پوونكردنەۋەى ئەم
پەۋشتمە ۋا ئە مەسەلەكە بىيىنە دەرۋەكە بىيىن ((سوپاس و ستايش
بۇ خوا لەسەر نىعمەتى ئىسلام))

سوپاس و ستايش بۇ خوا كە سەر بەۋ ئاينە پىرۋزمىن، ئاينى
ئىسلام.

ئازىزان: مەبەستىمان لە باسى ئەم پەۋشتمە ئەۋەپە كە شانازى
بە ئاين و ئىسلامەتى خۆمان بگەين...چۇن شانازى ناكەين، كە
ئاينمان ئاينى مپەربانى و بەزمىي و ئاشتى و شادى و سەلىقەى
جوان و پەۋشتمى بەرزو شارستانىتە؟

خۆشەۋىستان...ئىمە بۇ ئەم پەۋشتمە لە خەئكى تر لە
پىشتىرىن.

سەرچاۋەسى ئەم پەۋشتمە بۇ ئىسلام دەگەپتەۋە.

لەۋ كاتەى ۋوتمان: تۇ يەككىكى لەم چوار جىنە خەئكىە كە
لەۋەۋپىش باسكران، مەبەستەم ئەۋە نەبۋو كە بە تۇ بىيىم خولق
ۋسەلىقەت نى يە...نەخىر، بە خوا زۇر دىئىام كە تۇ لەسەر سەلىقە

و پەوشتی بەرز پەرورمەدەگراوی، بەلام دەلێم؛ تۆ و مگو پەرورمەدە
 مائەووە لەسەر ئەم پەوشتە پەرورمەدەگراویت، نەك و مگو
 پەرورمەدەیهکی ئیسلامی که ئیسلام فەرمانی پێداووە.

بەئێ زۆرێك لە ئێمە لەسەر خۆرپەوشت و پەفتاری بەرز
 پەرورمەدەگراووە، نەك لەبەرئەووی ئیسلام و دەلێت، بەئێ
 لەبەرئەووی نەریت و دەلێ، بەلام ئێستا دەزانین که سەرچاوەی ئەم
 پەوشتە بۆ ئیسلام دەگەرێتەووە.

پەپەرە و بەرنامەمان لەم پەوشتەدا

لەم لاپەڕانەی داهااتوویدا لە میانێ جێبەجێ کردنی کرداری
 لە پەوشتی سەلیقە و خووی بەرز دەدوێن، واتە بۆ چەند بابەتێکی
 جۆراوجۆر دابەشی دەکەین، که هەر بابەتێك بەشێك لە ژبانی واقع
 دەگەرێتە خۆی، ئینجا باس دەکەین که چۆن ئیسلام پەفتاری لەگەڵ
 کردووە و لە میانە پێژین (سیرە) ی پێغەمبەر ﷺ و پەفتارو
 کردووەی هاوئەکانی و وە لە پێگای پەوشتی شوێنکەوتووانی بۆ
 ئەووی بە پێی پەفتاری ئەوان پەرورمەدە بکڕین، وە خۆلق و خووی
 پێك و جوان ئەوان و مەبەرگین و فێربین وە پەپەرەوی ئەوان بکەین.
 خۆنەری خۆشەویست دەی با لەسەرچاوە سەرەکی یەکەووە
 ئەم پەوشتە ببین.

بزانە که کانیای ئیسلام کۆتایی نایەت

ئەى ئەو كەسەى وا دەگەرئ، كوا تۆ لە كوئى...؟

پەوشت لە گەل ئە دەب

ئەوەى راستى بېت دەرەنجامى خستەنە پرووى تەواوى مەسەلەى خولق و خووى دزوست لە مامە ئە كەردن لە ئاپىنى ئىسلامدا زۆر شتى گەرەى لئ دەبىتەووە كە لەم لاپەرە كەمانە خۆى ناگرئ و سەرژمىر ناگرئ ، لەبەر ئەووە بە باشمان زانى كە بە كورتى و پوختى پئكى بخرەن...

بە وىستى خوا يەكەم بەشى بابەتەكەمان لە مائەوە دەست پئ دەكات.

خولق و سەلىقەى مامە ئە كەردن لە گەل داىك و باوك يەكەمىن كەس لە گەلئان دەست پئ بكەين لە مائەوە داىك و باوكە، لئردا مەبەستم گوپراپەلئ داىك و باوك نى يە، ئەو شتىكى ترە، با لئمان تئكەل نەبئ...ووە ئئمە ناتوانىن هەموو بابەتى خولق و سەلىقە بەتەواوى گەمارۆ بدەين و باسى بكەين...سەرەتا با بەم نمونە كورته دەست پئ دەكەين، كەسئك خوار دنىكى هەنگرتوو، كە هەزى لئبەتى ، جا دئتەووە مائەوە ناپەوئ كەس بەشدارى لە گەلئدا بكات وە ناپەوئ داىك و باوكى خوار دنەكە ببىنن لەبەر ئەووە دەيشارئتەووە، يان ئەووتە پئش ئەوەى بئتە مائەوە بە خئراىى دەپخوات.

ئايا قەت ئەو رەقتارەت ئەنجام داۋە؟

ئەگەر رەقتارى وات ئەنجام داۋە لەم چىرۆكەى خوارەو

فېربە:

يەككە لە ھاۋەلانى پېغەمبەر ﷺ لەسەرە مەرگدا
 بوو... براكانى لە دەوروبەرى بوون و شاھەتى (لا الە الا اللە) پان بە
 گوئ دادەدا بەلام ئەو زمانى بەسترا بوو نەپەدەتوانى بېلى... ئىدى
 چوونە لاي پېغەمبەر ﷺ رووداۋەك ————— هەيان بۇ
 گىرپايەو... پېغەمبەرىش ﷺ لە دايك و باوكى پەرسى ئەوانىش
 گوتيان: دايكى ھەيە، ئىنجا پېغەمبەر ﷺ چوۋە لاي دايكى و لە
 بارەى كۆرەكەيەو پەرسىارى لى كرد... دايكەكە پىاي ھەلدا و
 سوپاسى خۋاي كرد كە كۆرەكەى ملكەچى خوا بوو، شەو نوپۇزى
 كردوو، و بە پۇزۋو بوو، بەلام پېغەمبەر ﷺ دەيۋست بزانى
 لەگەل دايكى رەقتارى چۇن بوون، فەرموۋى: (ئەى لەگەل تۇ چۇن
 بوو) يەكسەردايكەكە بئىدەنگ بوو، پاشان گوتى: ميوەجاتى بۇ
 خىزىنى و مندالەكانى دەھىنايەو و لە منى دەشاردەو.

ئەى خۋايە لەبەر ئەم كەردەويە زمانى بەستراو و ناتوانى

شاھەتمەن بېنى...

پېغەمبەر ﷺ ويستى دلى دايكەكە نەرم بىكاتەو، فەرمانى دا
 بە ھاۋەلانى خۋى كە ئاگرىك داگىرسىنن... ھەر نەبى ئاگرى دۇنيا
 لە ئاگرى دۆزەخ باشترە و ئاسانترە، ناچار دايكە دلى نەرم بۆۋە و

ووتى؛ ئەي پېغەمبەرى خوا من لە كۆپرەكمە خۇش بووم، كۆپرەش
دەستبەجى زىمانى بۆۋە و شاھىتمانى ھىنا.

ئەم نەمۇنەيە زۆر سادە بوو...بىرگەۋە و بزانه لەمەودوا
لەگەن دايك و باوكت چۆن دەبىت وچى دەكەيت؟

نەكەس ۋەكو جورەيىچ بىت

ۋە ھەرومھا سەلىقە و خولقى جوان لە مامەئەكردنت لەگەن
دايك و باوكت ئەومبە كە لەگەن يەكەم بانگكردنيان ۋەلاميان
دەدەپتەۋە.

تېبىنيەك؛ دايكت بانگت دەكات تەۋش سەرقالى ئىشى و
ۋەلامى نادەپتەۋە (ئەۋە پروودەدات، وا نى يە؟)

پېغەمبەر ﷺ بەسەرھاتىكى درىز بۇ ھاۋەلانى دەگىرپتەۋە
و دەفەرمۇي؛ پياۋىكى خواپەرست پېشى ئىۋە ھەبوو ناۋى؛ جورەيىچى
خواپەرست بوو...زۆر نوپۇزى دەكرد...لەو كاتەى ئەو لە مىجرابدا
نوپۇزى دەكرد دايكى ھات و بانگى كرد؛ جورەيىچ؛ جورەيىچى لە دلى
خۇيدا گوتى؛ ئەي خواپە؛ دايكەم يان نوپۇزم، ئىدى نوپۇزەكەى ئەنجام
دا و دايكى چوۋە دەرەۋە، پۇزى دواتر ديسان دايكە ھاتەۋە و بانگى
كرد؛ جورەيىچ، جورەيىچ لە دلى خۇيدا ھەمان شتى ووتەۋە؛ خواپە!
دايكەم و نوپۇزم، ئىتر بەرەۋە پروۋى نوپۇز بۆۋە و ديسان دايكى چوۋە
دەرەۋە، بۇجارى سىيەم ئەمە دوۋپات بۆۋە، دايكە لىتى توۋرەبوو

گوتی؛ خویبه نهمری همتا سهیری پرووی (.....) نهکات! فسهیهکی کرد به واتای؛ دهک خویبه توشی نافرمتی داوین پیس بیت.

پاشی ماومیهک نافرمتیکی داوین پیسی توش بوو، جا نهو نافرمته سکی پر بوو پاشان کورپکی بوو و نینجا گوتی؛ نهوه له جورههجه (به درۆ و بوختان) نیتزچهند گهنجیک بۆی ههئسان لی بدن و میجرابکهی لی پرووخینن... پاشان پهشیمان بۆوه و تهوبهیی کرد و خواش پزگاری کرد.

دهبا ئەم فەرموودهیه بگاته هه موو کهسیک... خو پرفتاریکی زۆر ئاسانه؛ هه که دایکت بانگی کردی په کسه ر وهلامی بدموه، نهو چاوهرپی ی وهلامی تۆیه...

ئەم چیرۆکه پێشکەشه به گهنجیک که دهچیته مزگهوت بۆ نوپزی ههینی و دایک و باوکی چاوهرپی دهکهن کاتزمیریک... دووان... هه ر نایهتهوه ههتا هه موو خیزان بۆ نانی نیوهرۆ کۆدهبنهوه.

ههروها ئەم چیرۆکه پێشکەشه به کچیک که به درنژیاری کاتدا لهگه ل هاورپکانی داده نیشیت ، بۆ نیو کاتزمیر به خیلی دهکات لهگه ل دایکی دابنیشیت...

جورهیج لهگه ل نهوهی خواپهرست بوو ئاوی به سهر هات چونکه گوئ نه دا بانگکردنی دایکی و به رهو بهیری نهو نه چوو... نهی تۆ نهی گهنجهکه... نهی کهجهکه... نیوه حالتان چۆنه!؟

نِيسْتَا رات چي به له خوئق و سه ليقه ي نيسلام سه بارهت به
 مامه له كردن له گه ل دايدكا؟
 نه مه مشتيكه له خه رمانه يهك.

نه وه چ نايينيكه

سه يري نه وه هسته جوان و به رزه بكه به روخسه ت
 خواستني جوونه ژووره وه ي ژووري نووستني دايدك و باوك، كه ناياتي
 قورناني پيروزيش نيشانه و به لگه ي بو هيناومه وه.
 نه وه قورنانه ي كه تا رۆزي دوايي نه م رهوشته ي بو مان
 هيشتوته وه.

خوای گه و ره ده فهرموي:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ الْدِّينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ
 يَلْبُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ
 مِنَ الظَّهِيرَةِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا
 عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
 لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾^(۱)

واته، (نه ي نه وانه ي باومرتان هيناوه با به ندمو نه وه مندالانه تان (كه
 هيشتا نه گه هيشتوته ته مه ني هه رزه كاري) له سي كاتدا (فيري نه وه
 بكرين) مؤلمت بخوازن (له سه رداني ژووره نووستني ژن و مي ردا)

^(۱) سورة النور، ۵۸.

بېش نوڭزى بەيانى، كاتى نيومرۇ كە بۇساكتان دادەنن، لە دواى نوڭزى عيشا، سى كاتە كە لەوانەيە عەورەتى ئىوھى تىدا دەرېكەوېت (با كەسى تر نەتانىننيت)، لە دواى ئەو سى كاتە قەيناكە بۇ ئىومش و ئەوانىش، كە بگەرپن بەناويەكدا و بچن بۇ لاي يەكتر، نا بەو شىوميه خوا ئايەتەكانى خۇيتان بۇ روون دەكاتەو، (تا تووشى كىشەى دەررونى نەبن) خواش ھەميشە زاناو دانايە^(۱).

پاكى و بىگەردى بۇ خوا... ئايەتېك بنەمايەك لە بنەماكانى مۇلەت خواستن بۇ ژوورى نووستن دادەمەزرېننيت و دەيچەسپېننيت ئيتەر لەمەودوا چۇن دەلتى؛ ئىسلام تەنھا لەناو مزگەوتە... ئەومتا وا لە ژوورى نووستن بەرنامەى داناو.

سەپرى پلە و پاىەى خووى رەفتاركردن لەو ئايىنە مەزنىدا بىكە... بزانە تا چ سنوورېك پۇشتوو.

وەرچەر خانىپكىس سەزن (نقطة عظيمة)

پياوېك ھاتە لاي پىغەمبەر ﷺ گوتى؛ ئەى نىردراوى خودا گەر وىستەم بچمە ژوورى نووستنى دايكەم رووخسەت بخوازم؟ پىغەمبەر ﷺ ھەرمووى؛ بەلى، پياوھكە گوتى؛ ئەى نىردراوى خودا بۇ چوونە ژوورەوھى ژوورى نووستنى دايكەم رووخسەت بخوازم؟ پىغەمبەر ﷺ ھەرمووى؛ بەلى، پياوھكە بۇ جارى سى يەم ھەمان

(۱) تەفسىرى ئاسان.

پرسیاری کرده‌وه و گوتی: ئەهی نێردراوی خودا گەر ویستم بچمه ژووری نووستنی دایکم پڕووخسەت بخوازم؟ پێغه‌مبەر ﷺ لە وەلامدا فەرمووی: (ئەهی تۆ حەز دەمەکی دایکت بە پڕوتی ببینی؟!) ئەویش گوتی: نەخێر ئەهی نێردراوی خودا، پێغه‌مبەریش ﷺ فەرمووی: دە پڕووخسەت بخوازه.

عەرەبەکان هەر لە کۆنەوه نەریتیان وابوو لە کاتی چوونه ژووره‌ودا پڕووخسەت لە هەموو کەس بخوازن تەنها بۆ چوونه ژووره‌وهی ژووری دایک نەبی...

بەر لە ئیسلام نەک هەر عەرەب بە لگو تەواوی جیهان ئەم جۆره پەوشتەیان پێ شتیکی ئەوتۆ نەبووه و گرنگیان پێ نەداوه... کە پێغه‌مبەر ﷺ هات، ئایینی ئیسلامی هێنا و مەرفاوەتی دەرباز کرد و بازدانیک و گۆپرانیک گەورەیی دروست کرد لە نەزانی یەوه بۆ سیستەم وه لە گۆئ نەدان بە هەست و سۆزەوه بۆ پەوشتی بەرز و شارستانیەت.

ئینجا نەوه‌کانی ئیسلام هاتنە سەر دنیا و پەوشت و پەفتاری ئیسلامیان بە هەموو جیهان ناساند... ئیستاش هەر هەموو خەلکی ئەم سەر زەمینە بۆ چوونه ژووره‌وهی ژووری نووستنی دایک و باوک پڕووخسەت دەخوازی... هەموو دنیا ئیستا وا بە پەوشتی ئیسلام هەلسوکه‌وت دەکات ئینجا پۆژئاواوی یەکانیش شارستانیەت بۆ خۆیان دەگەڕێننەوه.

خووی سامه له کردن له گهڼ خیزان

باش باسکردنی سه ليقه و خووی مامه له کردن له گهڼ دايک وياوک دهچينه سهر باسيکی تر که نهویش سه ليقه ی مامه له کردنه له گهڼ خیزان... په کهم شت که له فيلم و زنجيره بيانی په کانداه دمیبنین پښمانسیت و دمرپینی هست و سؤزیکی نهرم وجوان له نیوان دوو هاوسه ردا... سهیر دمکه ی پیاویک له گهڼ نافرته تیک له چی شتخانه په کدا دانیشتون (جا هاوسه ری یه تی یان ههرکی بیت وکو په که) نیتر پارچه په ک گوشت به چه قو دمرپیت و به چه تان دمیخاته دهی خیزانه که ی یان هاوړی کچه که ی... هه تا گه نجانمان و کچه کاندان حه زیان ده چیته نه م پرفتاره به رزه و ده لئین: ((ناه، نه مه یه زهوق، نه مه یه شارسنایه ت... خو زیانیمه ش فیروبوینایه)) نینجا چه نده ها نه وه سهر هه لده دات و لاسای نه م نیمه نه ده کاته وه، خو لاسای په کی خراب نی یه... به لام نه گهر گومانی نه ووت برد که نه م په وشته له بناغوه هی نه وانه نه وا تو هه لئی!!

پیغه مبه رة ﷺ ۱۴۰۰ سال له مه و بهر باسی نه وه ی کردووه له م

فه رمووده یه ی خواره وه:

، (گه و ره ترین خیرو چاکه پاروو نانیکه که پیاو دمیخاته

دهمی خیزانه که ی).

دهی کی له کی فیرو بووه؟ کی له کی ی و مرگرتووه؟!

ئەلەھىۋالى و سەلىقەسى بەرز

لەم پۇزگارەدا چەندەھا پەيومندى ژن و پياو باش مارەکردن تىكەدەجى و مارەکردنەكەش ھەلدەۋەشىتەۋە جا بە ھەر ھۆپەك بىت چ بە ھۆى مالدانان يان دامەزاندنى خانوو بىت...يان بەھۆى شتوومەك و كەلوپەلى ناو مال بى..يان لەسەر زىپرو... ھتد...ئىتر پياۋەكەش ناتوانىت ھەمان ئاستى ژيان و ئەو خۇشگوزەرانىە بۇ كچەكە تەرخان بكات كە پىشترلە مالى باوكى ھەيبوو...يان كەس و كارى بووك لە داواكارىيەكانيان زىادەپۇيى دەكەن...دەرنەنجامى ئەمانەش ھاوسەرىتى يەكە ھەلدەۋەشىتەۋە تىكەجى... لىرەدا ئىسلام گرنكى دەدات بە بارو ئاستى كۆمەلاپەتى نىوان ژن و پياو ۋە چارسەرىكى باشى ئەم كىشانەى كردوۋە و پىرۇگرامى جوان و پىكو پىكى بۇ داناوە.

ئاسراۋە كە پىغەمبەر ﷺ ھەموو خىزانەكانى خۆى لە تەنىشت مزگەۋتى نەبەۋى شەرىف نىشتەجى كرىبوو، ۋە ئەم شوپنە گشتى بىبابانە و خىزانەكانىشى خەلكى بىبابانن و لەم جۆرە ژيانە راھاتوون، بەلام كە پىغەمبەر ﷺ ماریەى مىسرى مارەکرد ئەۋە حالەتتىكى تر بوو: خاتوو ماریە لە مىسر ھاتبوو، مىسرىش بە رۇوبارى نىل و سەوزابى كەنارى نىل بەناۋىانگە ، ئايا ماریە دەتوانىت لەم ناۋچە بىبابانە بىزىتلا؟ ئەى باشە لىرە پىغەمبەر ﷺ

چی کرد؟ نایا همر له تهنیشت خیزانه کانی نیشته جینی کرد و مائی
بۆ دانا؟...

ناوچه پهك هه بوو له مه دینه كه پی ی دهگوترا (العوالی)
پهغه مبهرا ع هه ئسا لهو ناوچه په ماریه ی نیشته جینی کرد و مائی بۆ
دانا... بۆچی؟ چونکه ناوچه ی (العوالی) هه مووی سه وزایی و وه
شوینی کشتوکاڤ بوو.

پهغه مبهرا ع میسر دهناسی جا ره چاوی باری ژپانی نهو
ژنه ی میسری یه ی کرد.

نه وه په مامه نه ی دروست له گه ل هاوسه ردا !!

کاتیك پهغه مبهرا ع ویستی كچه خو شه ویسته كه ی خاتوو
فاطمه به شوو بدات، پیاویك هاته داوای كه نموونه ی كه مه... پیاو،
نیماندار، متمانه پیکراو كه عه لی كوری نه بی تالیب بوو باشه عه لی،
چیت هه بوو بۆ نه وه ی ژن بیینی؟

عه لی هیچی نه بوو ته نها چه سیریک و سه رینیك نه بی كه
ناواخنه كه ی لیف بوو.

خۆ نه مانگوتوو وه كو نهو بکه... تکایه رواله تی هسه کان
وهرمه گره... لیرهدا مه به ستم زیاده روه ی نی په... هاوسه رداریتی
ئپستا وا خه ریکه ههرهس دپینی و تیک دهچی به هوی ناگۆکی نیوان

هەردوو خێزانی بووک و زاوا تەنھا لەبەر پەنگی جلی بووکێتی سێی

بێت یان شەکەری!!!

دێسان دەتێنەووە دەبێ ناست و باری کۆمەڵایەتی نیوان ژن و

پیاو پەچاو بکریت وە دەبێ لەیەک نزیك بن کە ئەووش لە پەوشت و

پەفتاری ئیسلامداپە...

ئیسلامە شیرین و جوانە کەمان

هێشتا هەرلەناو بازنە ی خێزانداین... دەزانین کە باری

دەروونی ئافەرت لە کاتی بێ نوێزیدا ناھەموار و شپرزە دەبێت...!!

جا لەو ماوەیەدا زۆربە ی پیاوان بە هیچ شیوێیەک حەز ناکن

مامە ئە ی شیرین لەگەڵ خێزانەکانیان بکەن... بە لکو دەگاتە ئاستێک

کە نایانەوی سەیری دەم و جاویشیان بکەن کە ئەووش سەلیقەپەکی

نزمە لە مامە لکردنیاندا.

سەیری پێغەمبەر ﷺ ی خۆشەویستمان بکە و بزانه پەفتاری

لەگەڵ ھاوسەرەکە ی چۆن بوو ؟

خاتوو عائشە دەت: (من لە کاتی بێ نوێزیدا لە قاپێک ئاوم

دەخواردموو و پێغەمبەر ﷺ ی پش سەیری لێوێکانمی دەکرد بە دەم

قاپەکەووە و پەکسەر لێی وەردەگرتەم و لەجێی شوێنی دەمم ئاوەکە ی

دەخواردموو).

ئەو ئەيسلامە، ئەو پېغەمبەرى خواپە (محمد)... ئەوھىە
 مامەئە و پەفتارى لەگەن خىزانى كە بە زمانى خۆى بە عائشە
 دەفەرموى ﷺ: (من له تو دلتەنگ نيم)، باشە لەبەر چى لەو كاتە
 پېغەمبەر ﷺ ئەم جوړە كار و كردهوھىە ئەنجام دەدات...؟!
 لەبەرئەوھى ئافرەت لە كاتى بى نوژيدا پيوستى بەم مامەئە نەرم
 و ناسكە ھمىە... تىبگە براى خوښەويست... توش دەتوانى پەپىرموى
 ئەو بكەى و پىبازى ئەو بگرى و لەو فىربىت...

ئايما ئەم جوړە پەوشتە لاي پۇژناوایى يەگان بەدى دەكرىت؟!
 بەراستى دەبى گازى پەشىمانى لە پەنجەگانمان بدەين بەھوى
 تىنەگە پىشتنمان و بەھوى كەم تەرخەمىمان لە تەواو شارەزانەبوونى
 ئايىنمان... بەراستى ئەيسلامە كەمان جوانە.

مامەئە يەكسى بەرز سەرەپاس كردهوھى ناشىرىن... !!

وھ ھەروھەا لە خوئق و سەلىقەى دروست لە مامەئە كەردن
 لەگەن خىزاندا چاودىرى كەردن و پەچاوكەردنى ھەست و سۆزى
 ئافرەتە لە كاتى لاواز بوون و وھ لەكاتى توورەبوونىدا.

ئەم ھەئوئىستەى خواریوھە بخوئنەوھە لىئى فىربە،

پۇژىك خاتوو عائشە لەگەن پېغەمبەر ﷺ بە يەكەوھ
 دانىشتن و يەكسەر دەنگى بەرز كردهوھ سەر دەنگى پېغەمبەر ﷺ،
 ئەبو بەكرى باوكى عائشە كە ئەو دىمەنەى بىنى خۆى نەگرت و

نارامی نهما ویستی لئی بدات، پیغه مبه ریش ﷺ په کسه هاته نیوانیان و هردووکیانی هیمن کردهوه ئیتر باوکی عائشه دهستی گه پاندهوه رپوشت ولی ی نه دا... خاتوو عائشه لهم هه لویسته دا ههستی به ریسوایی و سووکایه تی کرد، چونکه خه ریک بوو لئی بدرئ!!

ئهم ههسته به سه ر هه موو نافرمتیکا دیت جا له هه مان هه لویست بیت یان له هه ر هه لویستیکی تری له په ک چووی و مکو نه و بیت...

پیغه مبه ر ﷺ هه لویسته که ی له سه ر عائشه ناسان کرد و نه رمی کردهوه و فه رمووی ﷺ، (بینیت چۆن کیشه ی نیوان تو و باوکت م چاره سه ر کرد).

ئهم گفته جوانه لهم هه لویسته دا نیشانه و به لگه ی دئیکی گوره یه ، دئیک که به هانای هه موو خه لگه وه دیت و هه مووانی خویش دهویت... په وشتیکی پر ههسته که دل نه سیر دهکات. به لئ دئی خیزانه که ت نه سیر دهکات، به لام،

نه نه وه منده په ق به بشکینری ، وه نه نه وه منده نه رم به بگوشری.

هن بو تو وه کو باوکی زه رم بو دایکی زه رم

هه ندیک پیاو هه ن چه ندجار هه ره شه و گوره شه له ژنی خو یان ده که ن جا به گالته بیت یان به راستی، ده لئ ، ژنت

بەسەردىنم... ھەندىك بېاويش ئەم قسانە دەخەنە قالىي گالتەبازى و ھەست بەوھ ناگەن كە ئەو شتانە زۇر بە قوولى ئافرىت بىرىندار دەكات و نازارى دەدات و ھەرگىز لە بىرى ناچىتەوھ... دواتر بەبىرى دىتەوھ و دەئىي، ھا ئەوھ بە بىرم ھاتەوھ بە خوا پىش دە سال بە گالتە ئەم قسەيەم كىدووه خۇ ئەو ۋنە ھەر لە بىرىتەي...!!
پاكى و بىگەردى بۇ خوا !! كوا سەلىقەي مامەلە و رەقتار كىردنت لەگەن ئافرىت...?

بىرى بەرپىز لەم گىفتوگۆيە دىرئەي نىوان پىغەمبەر ﷺ و خاتوو عائشە فىرەبە:

رۇۋىنىك خاتوو عائشە لەگەن پىغەمبەر ﷺ دانىشتىبوو چىرۇك بەسەرھاتى ۱۰ ۋن و مىردى بۇ خۇشەو پىست ﷺ گىپراپەوھ، بەردەوام بوو لە گىپرانەوھى چىرۇكەكان بە دىرئى تا گەپشە دوا چىرۇك ، گوتى، وھ دوا بىاو ناوى باوكى زەرع بوو كە لەگەن ۋنەكەي زۇر نەرم و نىيان بوو، يەكتىيان زۇر خۇشەو پىست، خۇشترىن ۋىانى لەگەن بىردەسەر پاشان خاتوو عائشە گوتى، كەچى تەلاقى دا... پىغەمبەر ﷺ يەكسەر سەبىرى خاتوو عائشەي كىرد و فەرمووى: (من بۇ تۇ وەكو باوكى زەرع بۇ دايكى زەرع بەلام من ھەرگىز تەلاقى نادەم).

لېرەدا پىغەمبەرى خۇشەو پىست ﷺ دەپەوئ دىنەوايى خىزانەكەي بىكات و ھىمنى و ئارامى بىخاتە دىيەوھ...
۱۲۴

که نافرمت رووداوهکانی ته لاقدان بۆ بیاوهکەى دمگرتتهوه
 له بهرنه ومیه چونکه نهو دمترسى که وهکو نهوانى بهسه ر بىت...
 بهلام سهپرى ههستىارى دل و دمروونى پىغه مبه ر ﷺ بکه
 و سهپرى نهو ههسته بهرزهى بکه که له گه ل بهرام به ره کهى دهموئ
 چۆن ووتهکانى ومردمگرتى و به بهک قسهى نهرم دلى رادمگرتى و
 نارامى دمکات، (من بۆ تۆ وهکو باوکى زمه رم بۆ دایکى زمه ر به لام
 من ته لاهت نادم).

توخوا له کوئى و له کى فىرى سه لىقه ی ر هفتار کردن
 دهین...!

پووختۆش و به پىکه نین

ئه م نمونە یه ی خواره وه سه لىقه یه کى زمه له
 مامه له کردندا...!!

سه پرده کهى بیاوه که ماندوو و له ئىش گه راپوته وه نه وه
 سه ره رای ته پ و تۆز و نارهنه ی رىگا و بان و ناخۆشى به کانى ناو
 ئۆتۆمبىلى هاتووچۆ... ئىتر... هه ر که هاته ماله وه و تۆتکه ناگرتى
 به کسه ر له شوپنىک دادهنىش و رۆژنامه یه ک دمگرتته دهست و هىچ
 قسه به کىش ناکا... باش ئه مهش دهخه وئ... له ئاکامدا ژنه گىرۆده و
 گره تار دمبىت به دهست ئه م کرده وه ناهه مواره ...

هموو پياوځيښ ته وهانين... به لام بهو كهسه ده ليم كه تم
 كاره نه انجام ددات؛ نايا تو له پيغه مېهر پرنيشتر و سهره قاتري...؟!
 خيزانه كاني پيغه مېهر ﷺ ده ليم؛
 پيغه مېهر ﷺ له گه لمان داده نيشت، گف تو گوځي له گه ل
 ده كردين و دهيدواندين و پنده كهنې و به پيگه نينيشي دهينين و
 كاتيكيښ كه بانگي نوږز ددرا دهگوت هر ناماناسي و ناپناسين.
 نهوه دووباره بخوينه وه؛ نهوه پنده كهنې و به پيگه نينيشي
 دهينين... نهوه يه زهوقې په فتار كردن له نيسلامدا... نهوه قسه ي
 له گه ل خيزانه كاني ده كرد و نهوانيش قسه يان له گه ل ده كرد و
 هرگيز نه يده گوت؛ (ده ليم گه رين خو به دريژايي پوژه كه گه راوم و
 ماندوو بوومه)...

به لي چندها مال، چندها خيز دپرووخي و تيكده چي
 به ځي نه بووني سه ليقه ي نيسلامې له مامه نه كردندا.

له زاناي نوممه ت فير به كه خوت

جوان بكه ي و خوت پرازينيته وه

هموو پياوځيښ كهز دهكات ژنه كهي خوځي بو
 پرازينيته وه... نهوه هر دم ديه و پت ژنه كهي شاجواني جيهان
 بيت... هه ميشه له سهر كاملرين و شاورين شيوه و پوخسار
 بيبي نيت، ديه و پت ژنه كهي وا بيت و وا بيت و... و.

به لآم مه حاله نهو خوئى بؤ ژنه كهى بپرازينئته وه... نهو به لايه وه
گرنگ نى يه پاريزگارى روالهت و پرووخسارى دهرهكى خوئى بكات
به گشتى.

كاتيك پيغهمبه ر^ﷺ دوعا و نزاي بؤ (عبدالله كورپى
عهباس) كرد فهرمووى؛ (خوايه زانا و داناو زيرهكى بكهيت)، ئينجا
بهو نزايه عبدالله بووه زاناترين هاوه لائى پيغهمبه ر^ﷺ ، ئيدى
هاوه لائى تر زانست و زانياريان لهو و مرده گرت. عبدالله گوتى؛ (پيم
خوشه خؤم بؤ ژنه كهم بپرازينمه وه ههروهك چؤن پيم خوشه كه نهو
خوئى بؤ من بپرازينئته وه).

به خوا نهوانه چهند وشه يهكى بههئيز و كارى گهرن بؤ
هسته ناسكهكان، سهليقه يهكى پېر له شارستانيهت و شكؤمهندييه،
نهوجا تيبگه!

(وَ قَدِّمُوا لِنَفْسِكُمْ)

بؤ خؤتان دهست پيشخهرى بكهن

سهليقهى مامه له كردن له ئيسلامدا هه موو سنوورپكى بپروه
و له دهرگاي ووردترين خاڻ دهدات تاكو گهورمترين مهسه له...!!
ههتا كه يشتؤته تيكهڻ بوون و هاوئيهتى ژن و ميژد له سه رجنگا و
دؤشهك و سهرينى هاوسه رپتى ، خواى گه و ره دهفه رموى؛

﴿يَسْأَلُكُمْ خَرِثٌ لَكُمْ فَأَنْتُمْ حَرَمِكُمْ أَلَىٰ شَيْئْتُمْ وَقَدْ مَوَّأ
لَأَنْفُسِكُمْ﴾^(۱)

واته: (ژنانی هاوسه رتان کینگه ن بۆتان و شوینی چاندنی
وه چهن، جا به ههر شیومیه ک ده تانه ویت تۆو بوه شیننه ناو
کینگه کانتانه وه (به هیوای بهرهم) و بۆ خۆتان دستپیشخه ری
بکه ن).

لێه دا مانای چی یه، وه بۆ خۆتان دستپیشخه ری بکه ن؟

﴿وَقَدْ مَوَّأ لَأَنْفُسِكُمْ﴾:

واتای ئەم نایه ته له م فهرمووده یه ی پێغه مبه ر ﷺ و مرگه

که ده فهرموی:

((لَا يَقَعُ أَحَدِكُمْ عَلَىٰ زَوْجَتِهِ كَمَا تَقَعُ بَهِيمَةٌ عَلَىٰ بَهِيمَةٍ،

ولكن يبدا بالملاطفه والملاعبه))

واته (کهس نه که ویته سه ر خیزانه که ی وه ک چۆن و لا خیک

یان نازه ئیک ده که ویته سه ر نازه ئیک، با به ناز پراگرتنی و گاته

وگه پ و دستبازی ده ست هێ بکات).

بزانه ئەم نایینه له هیچی که م نی یه ته نها چه ند که سانیک

نه بی که نوینه رایه تی بکه ن و بیبزوینن... جا که ئەو که سانه په یدا

بوون و کهوتنه جم و جووڵ بنا له و کاته دا ئەمن و ناسایش و ناشتی

^(۱) سورة البقرة: ۲۲۳.

و تەبابی و پاکی و خوشەووستی و شارستانیەت و پیشکەوتن دیتەدی
و دەیبینی.

نەوە بچ زەوقییکە...!!

یەکیک لەو سەلیقانەیی کە پێغەمبەر ﷺ فێری کردووی
نەومیە کە نابێ بێتەووە ناو مائی خۆت تاو مگو زەنگی دەرگا لێ
نە دەبیت هەرچەندە کللیشت بێ یە.

دەبێ چەند ساتیک چاو مری بکەیت تا دەرگا دەرگرتەووە
ئینجا دەچیتە ژوورەووە!!

ئەم نموونەییەش نە لە پادەبەدەرە نە زیادەرەوویە.

بەلکو زۆر سادەییە بەلام تۆ رانەهاتووی... باشە حیکمەت لەم

کردهوویە چی یە؟

یەکەمیان: دەر فەت دەدیتە خیزانە کەت بۆ ئەووی خۆی
بۆت ئامادە بکات... دوووم تۆ بەو خۆ ئامادە کردنەیی ئەو دلخۆش و
شادمان دەبیت... هەر وەها ئەو هەش هاندەرێکە بۆ جیبە جی کردنی
ئەم فەر مودەییە:

((إِنَّا نُنظَرُ إِلَيْهَا سَرَّهٗ))^(۱)

واتە: ((کاتیکی کە تەماشای زەنگەیی دەکات دلی بێخۆش

دەبیت))

^(۱) روه ابوداود، باب ۳۲، حدیث (۱۶۶۷).

بيرنڪ له وه بڪه وه نه گهر تُو دهر فمت نه دهپته زنه كهت بُو
خُو جوان كردن و بُوَن خُو ش كردنى پيش هاتنه زور وهوت بُو مال
نه و كات له جياتى دنخُو شت كات دهتكوژى.

دو وه ميان؛ چونكه هه نديك له پياو ههر به ته ببعهت ناپاكن
و خيانهت له زنه كانيان دهكهن، پيغه مبهريش ﷺ دهپه ووت نه و
نه خُو شى په له دلى نه م جوړه پياوانه دمر بكات... هه رگيز نابى پياو
ئاوا له گهل زنى خوى مامه له بكات، دهپت هه ميشه راستگووى و
دننپايى و نارامى پى ببه خشى.

راسته... خو شه ويستى بچينه خو شه ويستى ددو وريته وه.

دهس با فيرسى روپيشتن بين!!

ئيس تا ماله كهت به وهى تياپه تى جنى دنلى رووه و شه قام
هه نكاو دهنيى... كه سه رنج دهدينه شه قامه كان ، گهندهلى و
ويرانكارى به... جا ئيمه وا په رومر دهكراوين كه نابى له روپيشتنا به
لاكه لا بين... پيغه مبهريش ﷺ روپيشتنىكى خيرا دمر وپيشت به بى
پاگردن كه نه وه روپيشتنىكى دروسته و به سه نكه.

خو اى گه و ره ده فهرموى؛

﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ
الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾^(۱).

^(۱) سورة الفرقان: ۶۲.

واتە: (بەندەكانى خىۋاي مېھرىبان ئەو كەسانەن كە زۆر بە
 ھېمىنى بەسەر زەۋىدا دەروڭ، كاتىكىش نەفامان بە قەسە و قەسەلۇكى
 ناخۇش بەرمەنگارىيان دەمبەن، لە ۋەلامياندا دەلەين: سەلاۋ (پەمۇشت
 بەرزى خۇيان دەنۇبەنن ئازاۋە و شەر نانىنەۋە).

ئايلا تۇ لەسەر چ شىۋازىكى رۇيشتن راھاتوۋى؟
 پاكى و بىگەردى بۇ خوا رۇيشتى خەلك چەند سەپرە و
 سەرسورھىنەرە!!

﴿أكثرهم لا يعقلون﴾

(زۆر بەيان ئىبىر و دانانابىن)

لە پەمۇشتە كۆمەلەيەتىيە نادروستەكان لە شەقام و
 شۆستەكاندا ئەو دەنگە ناھەموار و بېزاركەرانەيە كە لە ئامپىرى
 ۋورپاكەرەۋەى ئۆتۈمبىلەكانەۋە دەردەچىت ، جا كاكى شوقىرپىش لە
 گەۋرەۋە تا بچووك شانازى بەم بەزمەۋە دەكەن ، سەپىرى دەكەى لە
 خوارمەۋە يان لە دەردەۋەى مالەكە ۋەستاۋە، پشووڭ و مردەگرىت و
 خۇى ماندوو ناكات بېتە خوارمەۋە دەرگا لىبات يان سەركەۋى بەلكو
 لەجىياتى ئەمە دەست لەسەر ئامپىرى ھۆرن دادەنپىت
 ھۆرنىك...دوۋان...سەيان...

خىۋاي گەۋرە دەفەرەمۇى؛

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنَ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ -
وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾^(۱)

واته: (بەپراستی ئەوانەى لە دەرەوى ژوورەكان بانگت دەكەن، ئەوانە زۆربەیان نەفامن و ژیرنابن (چونكە پەوشتى كۆمەلایەتى دروستیان لەو بوارەدا پەچاوە نەكردوو). خۆ ئەگەر خۆگر نەبوونایە تا دەچووینە دەرەو بە لایان، ئەوا چاكتەر و پەواتر بوو بۆیان خوا لێخۆشبوو مېهرەبانە). پراستە ئەو ئایەتە باسى پێنەمبەر ﷺ دەكات بەلام پەفتار و پەوشتى كۆمەلایەتى خەلكیش پوختە و رێك دەكات.

یەك لە مافەكانى خەلك لەسەر تۆ ئەوێه كە بیزارىیان نەكەیت... ئاخىر تۆ لەبەر دەرگا هۆرن لى ئەدەیت خەلكانىك لەوانە یە خەوتبن... هەیه قوتابى یە دەخوینیت... هەیه نەخۆشە... هەشە نوێژ دەكات... ئەوێش بزانه كە شەقام تەنها مولى تۆ نى یە.

﴿فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ﴾^(۲)

(پس بەدەن بە كەسانى تەخوا پیتان پس دەدا)

هەر وەها لە پەفتارە سەپەرەكان... پەفتارى كاكى شوپنێرە كە رێگا بە ئۆتۆمبیلی دواوێ نادات پێشى بکەوێت... ئەگەر لیت پەرسى

(۱) سورة الحجرات، ۵.

(۲) سورة المجادلة، ۱۱.

بۆ وا دهکەى له وهلامدا هيچ هۆيهكى نى يه، سهيرتر لهمه نهوهيه که نهم پرموشته بۆته خوويكى ههست پى نهکراو که راهاتوو ههسهرى و وه به بهردهواميش نهنجامى دهدات... بهلام نيسلام ديت چارمهري نهم ههلوسته دهکات بهم نايهتهى خوارهوه :

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا لِمَا لَمْ يُمْسِكُوا
يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ﴾^(١).

واته: (ئهى نهوانهى باومرتان هيناوه کاتيك له دانيشتن و کۆبوونهوهکاندا پييان دهوتريت: پى بدن به کهسانى تر و نهلقهى دانيشتنهکه فراوان بکهن، نهوه ئيوه فراوانى بکهن، نهگهر ئيوه واتان کرد، خوا پاداشتى فراوانتان پى دهبه خشيئت).

ووشهى (هافسحوا) واته پنگا بدن و جيگا فراوان بکهن نهک تهنها لهئهلقهى دانيشتنهکان بهئکو له پنگا و بانيش، (پنگا بدن فراوانى کهن خوا پنگاتان پى دهدات و بۆتان فراوان دهکات)... نهگهر پنگات له خهئک تهنگ و تهسک کردهوه کهواته تۆ زهوق وسهليقهيهكى جوان و دروستت نى يه، عومهري کورپى خهتاب دهفرموى: (ثلاثة يصفين لك ود اخيك) واته: (سى شت خوشهويستى و ناشناپى براکهت بۆت دهپاڻيوى و سان دهکاتهوه... دهفرموى

^(١) سورة المجادلة ١٤.

یەکیک لەمانە ئەو هیە : که لە دانیشتنەکان رینگا و جینگای بۆ
بکەیتەوه).

رۆژنیک پێغه مبهەر ﷺ لە مزگهوتا دانیشتیوو ئەعرا بیهک
هاته ژووروه پێغه مبهەر ﷺ یەگسەر خۆی بۆ خزاندا (واته : ههلسا
وشوین خۆی دا بهو لهگهڵ ئەو هی که مزگهوتەکه پڕ له خهڵک
نهبوو) پاشان ئەعرا بیهک گوتی : ئەهی پێغه مبهیری خوا ﷺ بۆ له
جینگای خۆت ههلسای ؟ خۆ جینگا زۆر ماوه له مزگهوتەکه ،
پێغه مبهیریش ﷺ فەر مووی :

((حَقٌّ عَلَيَّ كُلِّ مُسْلِمٍ إِذَا جَاءَ أَخُوهُ أَنْ يَتَزَحَّجَ لَهُ))

واته : (هه موو موسولماننیک ئەو مافه ی له سه ره که ئەگه ر
براکه ی هاته ژووروه خۆی بۆ بخزینێ ههلسی و جینگای کاته وه).

ده ی ئیستا زموقی ههلسوو که وتکردن و ڕه مو شته
کۆمه لایه تیه کانت له کو ی وه رگرتوو ه له کئی فی ر بوو یته ... ؟ له
شارستانیه تی رۆژئاوای یه کان... ؟

باشترین نموونه بۆ جیبه جی کردنی ئەم فەر مو و ده یه
جینگا کردنه وه ی برا که ته له شوینی پرسه و سه ره خو ش ی
یه کاندای... بزانه له م رۆژگار هدا چی ڕو و ده دات... له کۆبوونه وه ی
پرسه دا که سیک وا دیته ژووروه ، ئەو خه لکه ی که دانیشتوو ه هه ر
هه مو ی چاوی بری و مه سه ر ئەو قور به سه ره ی وا دیت... هه ر خوا

پشتیوانی بیټ که له دلی خویدا ده لیت؛ (زه وی یه که شهق به و قو وتم
 بده)... نهی نه گهر له و کاته دا پیاوړیک له شوین خوئی هه لسی و دهستی
 نه و کهسه بگری و له جینگایه ک داینیشین...

له ناو باز نهی نیسلامدا، زهوق و سه لیه ی دروست له
 مامه له گردندا نه لقه ی پرگار بوونه بو زور به ی خنکاو هکان له
 رووباری زیان... نه م نایه ته ی پیشوو هه موو شوینیک دهگری ته وه؛ له
 شه قام شوسته گاندا (بو پیاده و شو فیتره کان)، له شوینی دانیشتنه کان
 ، له جه نازو پرسه گاندا... ته نانه ت له پایه و پلیکانی زانکو کانیس
 جی به جی دهگری؟

لابردنی زهره و زیانه کان له ریگاوباندا

لای خوا به چاکه بوټ دهنوسری

نایا فریدانی زبل له سر شه قامه گاندا سه لیه یه کی دروسته و
 به جی یه...؟ سه پردمه کی نه و کهسه دپته دهره وه و سهیری نه و لا و
 نه و لا دهکات و له دلی خوئی ده لی؛ خوا یه کهس نه مبینی؟ جا
 سهیری لای راست و چه پ دهکات هه رده لئی شتیکی دزیوه یه کسر
 زبله که فری دهدات...

په یغه مبه ر ﷺ ده فرموی؛ (لابردنی زهره و زیانه کان له
 ریگاوباندا لای خوا به چاکه بوټ دهنوسری) نیمه ش دین
 به پیچه وانه ی نه م فرمووده یه زهره و زیانه کان له ریگا و له سر

شەقام وشۆستهکاندا فری دەدەین...!! پیغمبەر ﷺ دەفرموی،
 ((بپرواهینان (نیمان) شەست و هەندیک لقه بەرزترینیان ووتنی (لا
 اله الا الله) یه و نزمترینیان لابرندی زەرمر و زیانه له ڕیگاوباندا)).
 مانای ئەو یه لابرندی زەرمر و زیان بەشیکه له بپرواهینان.
 ئەو هوش بەلگه یه که سهلیقه ی بهرز له مامه له کردن له
 نیمانه وه دیت... که وای زهوقی پمفتار کردن پهوشتیکه له نیسلامه وه
 ههلقوولوه... ئە ی پشتر نه مانگوت بنچینه ی ئەم پهوشته له
 نیسلامدایه...؟ که واته دهی باش شارمزی نیسلام بین و به ته وای
 لئی تیبگه یین.

١٤٠٠ سال له مه و بهر پیغمبەر ﷺ فیری ئەم جۆره پهوشته ی
 کردین و نیستاش وا له چه رخی بیست و یه کداین و هه میسه
 ناراسته مان دهکات.

باشه، ئەگەر له ڕیگایه کی بیابان بووین و زیلمان فریادا، ئایا
 ههست به ئازاری و یزدان دهکە ی که هه رچه نده شوینه که بیابانه...!!
 باشه...! ئە ی ئەو ی له ڕیگا تف دهکا یان ئەو شو فیترانه ی
 ڕیگای سووران هه وه له شو فیتری تر دهگرن یا خود به پیچه وان ه ی یاسا
 ده جو ئین و ته نگه بهری له شه قامه کان دروست ده دەن و... ئە ی ئەو ی
 تر... ئەو ی تریش... و...!!

خوا عه فویان کا... کوا زهوق و سهلیقه ی پمفتار کردنیان؟

باشه بۇ گەنجهگانمان بېروادار نابن...؟ له كاتيكدا ئايپنمان
 همموو شتيكه و همموو پېداويستی پهكانی ژيانمان ناماده دمكات...؟
 بهخوا ههرجی وېست و حەزو نارمزوو وئاواتت ههیه له ئايپنهكەتا
 دمیدۆزیتەوه...

نەم فەرموودەییەت بەسە...!!

پېغەمبەر ﷺ دەفەرموی: (فریشتەگان بەوه ئەزیمەت دەخۆن
 كه ئادەمیزاد پەتی ئەزیمەت دەخوات)...بۇ نموونه جگەرەكیشان
 خەلك ئەزیمەت دەدات وناپەرحەتیان دمكات بەمه فریشتەگانیش
 ئەزیمەتیان پێ دەگا و ناپەرحەت دەبن...

ههروهها تف کردن له پێگادا نازار به فریشتەگان دەگەپەنی
 چونکه نازار به خەلك دەگەپەنی.

گەر لەم فەرموودەییە تیگەپشتی ئەوا بەسە بۇ ئەوهی جی
 به جی بی بکە ی چونکه ئەوه وهك هیمایهك نیشانەت دەدات.

پهوشتیکی جوانه... پهوشتی چۆنیەتی پهفتار کردن لهگه
 فریشتەگاندا...! ئەوه چ پهفتاریکه که ئیسلام فێرمان دمكات!

پهوشتیکی گرنگ

به تاییهتی لەم پۆژگارەدا

پېغەمبەر ﷺ دەفەرموی:

(نهكهن له رڼگاوېان دانیشن، نهگهر ناچارى دانیشن بوون
 نهوا دهبى مافى رڼگاوېان بدن كه نهویش؛ چاو بهرزنهكه نهوهو
 نهزمرنهكه نه ، نازارى خهك نهدمن، وهلامى سهلام بدهنهوه، وه
 فهرمان به كارو كردهوهى چاك بدن و وه هدهغهى كارو كردهوهى
 خراب بكهن) ^(۱)

سهرگوزشته پهكى تر ههيه بو نه م فهرموودميه،

دهفهروى ﷺ؛ (نهكهن دانیشن له رڼگاوېان)، گوتيان نهى
 بيغه مبهرى خوا نيازى دانیشنتمان بهيهكه وه گفتوگوؤ هسه كرنه
 نه زياتر، فهرمووى ﷺ؛ (نهگهر ناچارى دانیشن بوون نهوا دهبى
 مافى رڼگاوېان بدن)، گوتيان: مافى رڼگاوېان چى په نهى نيردرأوى
 خودا؟ فهرمووى ﷺ؛ (چاو نزم كهنهوه و نهزمرنهكهن، واز له
 نازاردانى خهك بيتن، وهلامى سهلام بدهنهوه، وه فهرمان به كارو
 كردهوهى چاك بدن و هدهغهى كارو كردهوهى خراب بكهن).

كهواته نيسلام بهرنامهى بو دانأوى گهر به ناچارى له

رڼگاوېان دانیشنتى...!!

ههنا كاريك نهكهن كه نهوان ناكادارېن

﴿ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا ﴾

^(۱) رواه البخاري (في الحديث ۲۴۶۵) و(الحديث، ۶۲۲۹)، و مسلم في (الحديث، ۵۵۲۸) و ابو داود

في (الحديث، ۴۸۱۵) و الإمام أحمد في (الحديث، ۴۷/۲).

سەرھتا لە ماڵ بووین پاشان چووینە دەرەوہ بۆ سەر شەھام
 وشۆستەگان، ئیستا گەشتینە ئەو ماڵی کەوا سەردانیان دەکەین.
 لێرەدا باسی زەوق و سەلیقەى پەفتار کردن دەکەین لە کاتی
 سەردان و میوانداریدا... بۆ ئەموانە یەكێك دەچیتە سەردانی یەكێکی
 تر بە بى ئەوەی پێشتر کاتی دیاری کردبى، ئینجا دەئى، چى تێداپە
 ئەوہ ھاوێژمە... ئەوہ بڕامە...

خوای گەورە دەفەر موی:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى
 تَسْتَأْذِنُوا﴾^(١)

واتە: (ئەى ئەوانەى باوەرپان هیناوە مەچنە ماڵێکی تر جگە
 لە ماڵەکانی خۆتان هەتا کارێک بکەن کە ئەوان ئاگادارین (وەکو
 زەنگ لێدان یان لە دەرگادان)...مانای (تستانسوا) واتە: جەخت
 بکەنە سەر ئەوەی بزانی کە ئەوان نامادەن بۆ پێشوازیتان یان نە.

کارێکیش بکەن تا ئاگادارببنەوہ، مانای ئەم پەستەپە لە
 چەرخی بیست و یەکدا واتا: بە تەلەفۆن و یان بە مۆبایل ئاگاداری
 دەکەیتەوہ تاکو کاتێک بۆ سەردان دیاری بکەن... ووشەى(تستانسوا)
 ھەر ھەمووی جوانیپە ، سەلیقەى بەرزە و پێزلینانە ، واتە زامنى

^(١) سورة النور، ٢٧.

دهکهیت که نهو خوئی بۆت ناماده کردووہ و کاتی بۆ تهرخان

کردووی و دلی پیت خوۆشه و پرووی بۆت گهشه !

خه لکانیک هه ن له رادده بهدمر ههستیاری... نهو کهسه بۆ

نموونه به تلهفون پهیوهندیت پی دمکات بۆ دیاری کردنی کاتیچک

بۆ سهردان... ئیتر ههر که گوئیستی دهنگت بوو، نهوا پهکسه لای

نهو نیشانهی پالنه ره بۆ هاتن یان به پیچه وانه وه...

ههندیك جار پيش کاتی دیاری کراو دیت و پاکانهت بۆ

دهکات... ناخر له وانهیه لهو کاته دا تۆ نه توانی پيشوازی نهو بکهیت،

له بهر نه وه نهو تووره دمبی و قیامهت هه لدهستی... پاکی و بیگهردی

بۆ خوا !! زه وهی بهرز نه وهیه که تووره نه بیت.

خوای گه وره ده فهرموئی؛

﴿ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ اَرْجِعُوا فَاَرْجِعُوا هُوَ اَزْكٰى لَكُمْ ﴾^(۱)

واته (نه گهر پیتان ووترا بگه پینه وه (کاتمان نی یه، یان

کارمان ههیه) بگه پینه وه (به بی دلگرانی) نه وه چاکتره بۆتان).

خوشکه که م... براهه م گهر پیت گوترا بگه پینه وه، بگه پینه وه،

نه که ی تووره بیت و دلگران بیت نه وه بۆتۆ باشتره و چاکتره.

^(۱) سورة النور، ۲۷.

که له دهرگاتان دا له

لايهکى دهرگا که بوهستن

له پمفتاره نادرست و سهرسورپهینه رمان... سهیر دهکهی میوان وا له دهرگادهدات یان وا له زمنگه که دهدات له ناومندی دمرگاش وهستاوه بهرامبهر جاوه ته سیلمه کان ههر دوو دستیشی له سهر ههر دوولای دمرگا که داناوه... خه یالی ئەم نیمه نه سهیره بکه... ناخر نیمه وا پهرومرده کراوین که ئەم جۆره پمفتاره نادرسته و بی شهرمییه.

پهغه مبهری خوا ﷺ چار سهیری ئەم پمفتاره ی کردووه بهم رینماییهی خواره وه که دمهفرموی:

(کاتیک چوو پته مالیک له دهرگات دا بهرامبهر دهرگا مهوسته، بهنگو له لایهکی دهرگا که بوهسته).

نیزن وهگرتن سی جاره

پهغه مبهری ﷺ دمهفرموی: (نیزن وهگرتن سی جاره نهگهر نیزنت پی نه درا بگه پښوه)... وه له نیوان ههر سی جاره که که مئیک چاومروان بکه تاکو دمهرفهت بو خاومن مال بره خسی بو نهوهی دهرگات لی بکاته وه چونکه لهوانه یه نهو له نوپژدا بیت یان له کهرماو یان...

لهم رۆزگارمدا کارو کردمووی سهر سهر ههیه؛ (باس بکه
 یان بیکه و نه فهدمغهیه و نه تاوانه!)... بۆ نموونه دهستی لهسهر
 زمنگی مالهکه داناوه و ههئیناگریت... یان لهخوارموه یهک به دهنگی
 خۆی بانگی خاوهن مان دهکات که ههموو خهئک گوپی لی دهبیت
 ویوی دینه دهرموه تهنها ئه و کهسه نهبیت که بانگی دهکات...!!
 ئه و رستهیه دووباره بخوینهوه؛ (ئهگهر پوخسهنت پی نه درا
 بکه پێوه).

رەفتاریکی پرههست و سهلیقهیهکی پێکه له کاتی سهرداندا
 که ئهگهر پوخسهنت پی درا بجیته ژوورهوه ئهگهریش نا
 بکه پێیهوه... که ئهوه ئهوپهپری ههست کردنه.
 هن ... هن ... هن ...

لهو کاتهی له زمنگی مالهکه دهدریت... له ژوورهوه
 دهرسری؛ کێ له دهرگایه؟ کێ یه؟ ئهویش وهلام دمداتهوه؛ منم ،
 ئهویش ههر دهئێ ئێ کێ یه له دهرگا؟ وهلامهکه ناگۆریت؛
 من... منم... خۆمانین... ئاخیر ئیسلام پێنمایی کردووینه و هههمیشه
 فێرمان دهکات که ئهگهر یهکێک لێی پرسی؛ کێ یه لهبهر دهرگا ؟
 دهبی بلێی؛ من (فلانم...)

رۆژێک جابری کوری عبدالله هات و گوتی؛ له دهرگای مائی
 پیغه مبهرم ﷺ دا فهرمووی؛ (کێ یه) منیش گوتم؛ منم... یهکسه

له ژوورهوه گویم له دهنگی پیغه مېر ﷺ بوو فەرمووی:
(من...منم) ، ههستم کرد که بهم فسهيه رقی ههلسا و پيی
نارپهحت بوو.

پاکی و بیگەردی بۆ خوا... ۱۴۰۰سال له وهوپیش ئایینی ئیسلام
هاتوووه رهچاوی ههموو شتیکی گهوره و بجوکی کردوووه و بهرنامهی
بۆ داپشتوووه.

نهرم و نیانی و لهسهرخۆیسی له ههر شتیکیدا بیته

نهوا ههر جوانی دهکات

جۆره کهسێک ههمن رهچاوی رهوشته گشتی یهکان ناکهن...بۆ
نموونه که دهچیته ههر شوپنیک جا نهو شوپنه مال بیت ، پهیزه
(بلند کهروه)ی ئوتیلنیک بیت...یان ههر شوپنیک تر...سهیر دهکهی
وا به توندی دمرگاکه دادهخات جاریک خهک ئهتوقینیت...جاریکی
تر شووشه ی دمرگاکه دهشکینیت...

پیغه مېر ﷺ دهفەرموی: (نهرم و نیانی ولهسهرخۆی له
ههر شتیکیا بیته نهوا ههر جوانی دهکات، وه نهرم نیانی ولهسهخۆی
لهههر شتیکیدا هاته دمرهوه نهوا ههر عهیبدارو لهکه داری دهکات)
توخوا نهه فەرموودهیه راسته پری به.

چۆن ناوا دهكەيت

هەندى جار يەككىك لە ھاوريكانت لە پوژىكى ديارى گراو داومتت دهكات بۇ ژەمى نيوەرپۇ ، تۆش لە كاتى ديارى گراوا دەچپتە داومتەكە بەلام كەسيكى تريت لەگەلەو بەتەنها نيت، خاومن مائيش بەم رەموشتەى تۆ دىشلەژى ، ناخر ئەو تەنها تۆى داومت كردوو.

پوژىكى پىغەمبەر ﷺ خۆى و پىنج لە ھاوئلانى داومتى لاي پياويك بوون لە ئەنصارەكان، لەو كاتەى پىغەمبەر و ھاوئلانى بە رىگاوه بوون ھاوئلەيكى تر شوپنيان كەوت و ھەر لەگەلئيان پوشت ھەتا گەپشتنە مائەكە، يەكسەر پىغەمبەر ﷺ بە خاومن مائەكەى فەرموو: (ئەو كەسە شوپنمان كەوت ئەگەر دەتەوئ ئيزنى ھاتنە ژوورەوئى بدە ئەگەرىش ناتەوئ با بگەرپتەو) ئەوئيش گوتى: پووختەت بۇ ئەو ھەيە با بپتە ژوورەو ئەى نپردراوى خودا.

لپردە پىغەمبەر ﷺ دەستپىشخەرى دەكات و بە بى وەستان ھەلويستەكە بۇ خاومن مان پوون دەكاتەو ھەلپژاردنەكە دەداتە دەست ئەو كە ئەگەر بپەوئ ئەو كەسە زيادە بپنپتە ژوورەو پان نا ھەتا تووشى خەجالەتى و تەنگانە نەپت.

ئەى ئپستا كوا ئەو ھەستە !؟

گەر كەسيكى تريت لەگەل خۆتا برد كە داومت نەگراو ئەوا خەجالەتى و شوورپىيە بە تاپبەتى بۇ خاومن مان و كەس و كارى

مال... لهوانه په خواردنه که يان چيسته که بؤ ژماره په کی ديارى کراو
 ناماد مگرابى... نه گهر ژماره ی که سهگان زيادى کرد چار چى په؟
 بى نابرووى...!!

کسى وا هه په که ده چي ته مالى هاورپکه ی ، وهك ساروخ
 چاوى دمبزويني ته سهر ته له فونى ماله که ، ئيدى هر که
 ته له فونى که ی بينى ئهوا بئوستان داوا له هاورپکه ی دهکات کهوا
 په يوه ندى په کی ته له فونى زور به په له ی هه په دمشزانيت که هاورپى
 دلسوز داواکار په که ی چي به جى دهکات... ناخر چون چي به جى ناکات
 وا ته له فونى که ی گرتوت ته دهست و ديه ويټ په يوه ندى
 بکات!!... لهوانه شه بؤ شارپكى تر ته له فون بکات جا چهند
 دهخايه نيټ با بخايه نيټ !!

پيغه مبر عليه السلام دهفرموى: (ئهو شته ی که به توندى روو و
 وه به بى نابرووى وهر بگيرى چه رانه).

هر که سيك خاوهن سه ليقه ی جوان بيت له رهفتارو
 کرده وميدا ئهوا ره چاوى نابرووى خه لك دهکات...
 يان ته ماشاى فه لئمه ی ناو گيرفانى هاورپکه ی دهکات و پيى
 ده لى: ئاى لهو فه لئمه جوانه!! (ناخر ئهو ووشه په ماناى هه په)
 ئينجا هاورپکه ی چى پى ناکرى ته نها ئه وهنده بلى ، فهرموو

قەلەمەكە با بۇ تۇبى! ئەويش قەلەمەكەى لى وەردەگرتت...بە
داخەوہ...

خەلگانىك ھەن وەستای ئەم جۆرە ئىشانەن...

ئەم فەرموودەيەى پىغەمبەر ﷺ بەسە بۇ ئەم جۆرە
كەسانە: (ئەو شتەى كە بە توندى پوو و وە بەبى ئابروويى
وەربگىرى جەرامە).

ئەگەر نانەكەتان خوارد بىلآوہى لى بکەن

زۆربەى خەلك دواى نان خواردن توشى تەمبەلى دەپن و
ھەئناسن و ھەز لە پشووئك دەكەن...ئەم جۆرە رەوشتە تا رادەيەك
پەسندە گەر لە مالى خۇتا بوويت بەلام ئەكەر لە مالى ھاورپىەكت
يان لە ھەر مالىكى تر بوويت ئەوہيان نابى و ناپەسندە...!!

خوای گەورە دەفەر موى:

﴿لَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا﴾^(۱)

واتە: (ھەر كە خۇراكتان خوارد بىلآوہ بکەن). زۆزىكيان
پياويك چووہ سەردانى ئىمام شافىعى...ئەو پياوہ ھەر دانىشت و
دانىشت ئىتر دانىشتنەكەى درىژەى خاياند... چەند كاتەكە درىژتر
دەبۆوہ ئىمامى شافىعى دەچوو خواردى بۇ دەھىنا ھەتا بپروا...وہ
ھەروہا...پاش ئەو ھەموو كاتە، پياوہكە بە ئىمام شافىعى گوت:

(۱) سورة الاحزاب، ۵۳.

دهترسم بارم قورس بووی لهسهرت، نیمام شافعییش بی ی گوت، تو
له مائهکهی خوشتا ههر قورسی لهسهرم و رهازت قورسه!!
ههرچهنده نهم ههئوئسته ههست بریندار دهکات بهلام
نیمای شافعی ووریا بوو لهسهر نهوهی ههستی پیاوهکه بریندار
نهکات وه به گفتیکی جوانیش نه مهی گوت... نهم رستهپهش دوو
مانا دمدات... پیاوهکesh چۆن تئیدهکات که یفی خۆپهتی.

پهوشتی باوکی نه یوبی نه نساری

تا رادهیهک دروسته که جار به جار ببیته میوانی خزم و
کهسانی نزیکى خۆت جا رۆژیک بی، دووان، سییان... نیترکهس
وکاری مائهکه پیشوازیت دهکهن و خانمی مائیش له پیناو رهازهندی
خوا و له بهر دلی میردهکهی خزمهتیکى چاکى میوانهکه دهکات بهلام
نهگهر مانهوهی نهو میوانه گهشته ههفتهیهک نهوا قیامت
ههئدستى... ئیدی میوان نیسکی قورس دهبیته، چونکه نهوان له
ههئسوکهوته بی سهلیقهپهی نهو ههر نهوهنده خۆیان راگرت... بهلام
که گهشته ههفتهیهک...!!

برای بهرپز... لهه سهرگوزشتهی خوارهوه فیری میوانداریتی

به...

کاتیك پیغه مبهرب^{عَلَيْهِ} کۆچی کرد له مهککهوه بۆ مه دینه، له
مائی باوکی نه یوبی نه نساری دابهزی نیتر لهو مائه مایهوه تا

تهواویوونی دروست کردنی مان و مزگهوتی پیغه مبه رعلیه... مائی
 باوکی نهیوبی نه نسا ریش دووقات بوو، باوکی نهیوب گوتی، (نهی
 پیغه مبه ری خوا، به دایک و باوکه وه به فیدات بین ، حهزم لی نی یه
 و پتشم زور نارهاو و نادرسته که تو له قاتی خواره وه بیت و منیش
 له قاتی سه ره وه ، تو بجو سه ره وه، نیمهش با له خواره وهی تو بین)
 باوکی نهیوب وای پی باش تر بوو که خوئی له قاتی خواره وه
 بیت تا وه کو پی یه کانی له سه ره وهی پیغه مبه رعلیه
 نه بی... سه لیه که یه کی جوانه و نه و پهری ره وشت بهرزی یه له گه ل
 پیغه مبه رعلیه...

باشه نه گهر پیغه مبه رعلیه له سه ره وه بیت، نهوا له هر
 خو له کی ک کومه له خه لکانیک ده چنه سه ره وه بو لای
 پیغه مبه رعلیه... نیتر نه بو نهیوب و خیزانه که ی حه وانه وه و هیمنی
 و خو شگوزمرانی یان له م ماله دا نامینی؟

به لام سه یری ره وشتی پیغه مبه رعلیه و سه یری شکومه ندی
 نهو بکه ، فه رمووی رعلیه؛ (نهی باوکی نهیوب نه گهر له سه ره وهی
 خانو وه که بین نهوا پیتم خو شه که له گه ل من و میوانه کانم نه رم و
 نارامگر و به ته حه مول بیت نه گهر نا نهوا دپینه خواره وه).

به راستی نه بوو نهیوب له و پهری ره وشت بهرزی و پیزدایه
 له گه ل پیغه مبه رعلیه... به لام کوا مامه لای نهو بهرام بهر مامه لای
 پیغه مبه رعلیه...

ئایا تېببىي ئەھمەتتەن نەھەردوۋە كە ئىمە تا ئىستاش لەگەن
 سەلىقە و پەھۋىتى پېغەمبەر ﷺ و پاومرە چاكەكانى دەزىن؟
 ۋە ئایا بارودۇخى رۇژئاۋايى يەكان لەو سەردەم و لەم
 رۇژگارەدا چۇن بوۋە و چۇنە؟... ئایا خولق و سەلىقەى مامەلەكردن
 و شارستانىيەت و پېشكەوتن بەھای رۇژئاۋايىن...؟؟

ھەست كوردن نىعمەتە

خەلكانىك ھەن سەردانى مالى ھاۋرئ و دۇستانىيان دەكەن ،
 ھەر كە چوونە زوورەۋە يەكسەر دادەنىشەن بە بى ئىزنى خاۋەن
 مال... بەلكو لەۋە زىاترىش، كە خاۋەن مال پېى دەلى؛ باشترە بۇ تۇ
 ئىرە دانىشى، ئەۋپىش لە ۋەلامدا دەلى؛ نا ئىرە بۇ من خۇشترە !!
 پاكى و بېگەردى بۇ خوا... ئاخىر لەۋانەپە شوپنى
 دانىشتەكەى ئەۋ نەنگى مائەكەى لى ديار بى كە ھەستى كەس
 وكارى مائەكە برىندار دەكات... ئىتر خاۋەن مال تكاى لى دەكات ، ئەۋ
 شەرم دەكات و ناتوانى بە راستى پېى بلى و تىيگەپەنى كە شوپنى
 دانىشتەكەى نادروستە... ميوانىش لەۋلاۋە ھەردەئى ھەستى لەناۋ
 بەفرگەرداپە و بەستوۋپەتى!!... ئەۋسا خاۋەن مال دەكاتە بارى
 نىگەرانى و ۋەپس بوون كە بە ئاشكرا پېى دەلى؛ ئى دە كاكى من
 خۇزگە لەۋ شوپنە دەچوۋپتە ئەۋ شوپنە ھەتا خىزانەكەم بە نازادى

بتوانیت هاتووچۆ بکات... ناچار کاکی میوان هه لدهستی و دهلی،

ببوره !!

سووننهت نه وهیه که سهردانی مائیک دهکهیت نابئ دانیشتیت ههتا شوپنیکی دانیشتنت بۆ تهرخان نه کری... کاکی من تا رووخسهتت بی نه درئ دامه نیشه، وه که دانیشتی له و شوپنه دانیشه که بۆت تهرخان ده کری، پیغه مبه رع ع پیغه دهفه رموی: (کهس له شوپنی نووستنی کهسیکی تر دانه نیشیت تهنا به ئیزنی نه و نه بی).

نایا نه و مرۆفه لای خه لک خو شه ویست نییه که نه و هه موو سیقه ته ناسکانه و نه و هه موو خو وه جوانانه و نه و هه موو سه لیه شیرینانه ی تیا کۆبۆ ته وه... نایا نه و مرۆفه مرۆفیکی شارستانی نییه... خو شارستانیته تهنا شیوازی زانسته تازه کان نییه ، به لکو رهوشت به رزی ، خو و سه لیه ی جوان ، شکۆمهن دی و... شتی تریشه.

خوا پشتیوانت به ن نهی نیمام... !!

ههروهها له زهوق و سه لیه گانی ئیسلامی بۆ چوونه سهردانی نه خو ش نه وهیه که نابئ سهردانه کهت درێژه بخایه نی... واته زهوقی جوان نه وهیه که سهردانه که سووک و کورت بیته ، درێژه نه دات تهنا نه گهر نه خو شه که به خو ی حه ز له مانه وهت بکات وه دلی پیت خو ش

بیت و ھۆگرت بیت... لەم بوارەدا چیرۆکیکی خۆش بۆ ئیمامی باوکی
 حەنیفە ھەبە کە دەگێرێنەو دەئێن،

پۆزێگ ئیمام نەخۆش بوو، چوار پیاو ھاتنە
 سەردانی... دانیشتنەکیان درێژە خایاند ، ئەوەندە مانەو تا
 پەزایان زۆر قورس بوو ، نیت ئیمامیان زۆر ماندوو و نارەحەت
 کرد... ناچار ئیمام پێیانی گوت: ھەئسن خودای گەورە چاکی
 کردمەو...!!

بیرێک بکەو بەگاتە ئەو پادەبە نەخۆش ئەوەندە لیت بێزار
 بیت؟! دەترسم تۆ لەو جۆرە کەسانە بیت!

لێرەدا ئیسلام پەروەردەمان دەکات و فێری ئەوەمان دەکات
 کە پەچاوی بارودۆخ و چاودێری باری تەندروستی نەخۆشەکە
 بکەین.

تۆش بە تیلە چا و سەرنج بدە و ھەست بکە بزانی نەخۆ
 نەخۆشەکە بەھۆی مانەوت و زۆر دانیشتن لیت و مەرس نەبوو و
 باری دەروونی نەشلەژاوە... باوەر بکە ئەگەر تۆ زیڕەک بیت ئەوا
 پەکسەر بە دەنگ ھەتپەین و ھێما و خەندە پەرووی تێدەگەیت.

ھەر ئیسلامە پەروەردەمان دەکات

ئێستا روو دەکەینە سەر بابەتیکی تر کە خوو و خوئنی
 مامەتکردنە لەگەڵ دراوسێ... ئیسلام فێری ئەوەی کردوویە کە

نهگەر گهراپتهوه مالهوه و خۆراکیکی نایاب یان میوهیهکت بهدهستهوه بوو لهو کاتهش یهکیک له دراوسیکانت ئهم خواردنه نایابهی بینی ، ئهوا دهبی ههندیکیان بدهیتئ ئهوا نهگەر خواردنهکمت نهشاردبیتهوه...وه دهبی بهوپهپی رهمانهندیوه و به نیازیکی پاک خواردنهکهیان بدهیتئ جا زۆر بی یان کهم.

پاکی و بیگهردی بۆ خوا... هی وا ههیه ههر به ئههقهست دمیهوئ دراوسیکههی خواردنه بهتامهکههی دهستی ببینیت یاخود لای دراوسیکههی باسی خواردنه خوۆش و بهلهزمتهکه دهکات که له مالهوه خواردویهتی و خوۆی پئی ههلهکیشئ !!

ئایا ئهوه ئهوه رهموشتهیه که ئیسلام فییری کردووینه...؟! ئایا ئیسلام وای پهروهردهکردووی؟

ههروهها لهو خوو و سهلیقانهی که ئیسلام فییری کردووینه ئهومیه که نابئ دیوارت لهسهر دیواری دراوسیکهت بهرزبکهیتهوه تهنها به ئیزن و پوخسهتی ئهوه نهبی... ههندیک کهس خانووکههی دروست دهکا و بهرزیدهکاتهوه بهبی ئهوهی پوخسهت بخوازی ههستی دراوسیکههی فهرامۆش دهکات...

ئیتر ئهوه دراوسئیه که پئشتر دلخۆش بوو، ئیستا وا غههمباره چونکه ئیستا هیچ ههناسه و ههوایهک بۆ مالهکههی نهماوه ، تهنانته ههتاویش لئی نادات.

برای بهر پزیم مافی خۆته خانوو دروست بکهی و بهرزی
 بکه پتهوه... بهلام له هه مان کاتدا دهبی چاودپیری ههستی دراوسیکهت
 بکهیت و زووتر پوخسهتی لی بخوازی... ههر چۆنیک بیت نهو پازی
 دهبیت... بهلام که نيزنت لی وهرگرت نهوا ههست دهکات که بایهخی
 پی دهدریت و فهرامۆش نهکراوه و پای وهردهگیرئ... دهی ئیستا
 کامهت پی باشتره... ۱۹

سهلیقه و خولقی مامه له کردن له مزگهوتدا

لهو رهوشت و یاسایانهی که نیسلام فییری کردووینه
 چۆنیهتی ههلسوکهوتکردنه له مزگهوتدا که نهویش نهوهیه ؛ لهسهر
 شان و ملی خه لکا باز نهدمین ، جیگای براههت بکه پتهوه و شوینی
 تهنگ نهکههیت ، پاک و خاوینی مزگهوت بپارێزیت وه حورمهتی
 بگریت.

مزگهوت مالی خوایه... سوور به لهسهر نهوهی له مزگهوت
 لهو پهپری سهلیقه و لهو پهپری رهوشت بهرزیدا بیت... پهکهمین
 رهوشتیش ؛ (لهسهر شان و ملی خه لکا باز نهدمین).

مۆبایل فریشتهکان نازار دههات

وه ههروهها له کاتی چوونه مزگهوتدا، دهبی مؤبایل و
 هه لگیرومکان بکوژێنرینهوه که نهوه کاریکی گرنکه، جاروبار تۆ وا
 له مالی خودای و خهباتت کردوووه و چیژ له نوێژمکانت

وهردهگريت...بیرت بۇ لای خودا رۇیشتووہ...زۆر دلتیا و ئاسوودەى،
 له پېر زەنگى مۇبايلەكەت لىدەدات...ئای لەبەر بەدبەختیت لەو
 ساتەدا...

جاروبار وا پروودەدات ، وایه؟ داوا لە ھەموو كەسێك دەكەم
 كە مۇبايلەكەى داىخات بۇ پارىزگارى خۆى تا لە لاىەن نوێژكەرانەوہ
 نەفرەت و نزاى خرابى ئى نەكرى!! ئاخىر دەنگى مۇبايل ناپرەحەتیاں
 دەكات دواتر فریشتەگانیش ناپرەحەت دەبن.

یەكەم جار تیپكە

خەلكانىك ھەنە لەسەر ھەندىك شت پراھاتوونە كە ھىچ
 بنچینە و بنەمايەكى لە سووننەتى ئىسلامدا نییە...كاتىك كە ئیمە
 دىین ئەم جۆرە شتانە راست بكەینەوہ ئەوا بە شیوازىكى ھەلە
 راستیاں دەكەینەوہ كە خەلك رقیان ھەلدەسى وە لیمان
 دووردەكەونەوہ ئەووش بەھۆى نەبوونى تیگەیشتنى تەواو...وہ
 بەھۆى نەبوونى شیوازىكى چاك لە ئاخاوتن و لەبەر مامەئەكردنى
 نادروست لەگەل ئەم جۆرە خەلكانە...

ئەم ھەلۆیستە سادەپەى خوارەوہ بەلگە و نیشانەپە كە
 چەند مانایەكى گەورە دەبەخشیت،

پیاویكى بەتەمەن لە نوێژدا وەستا بوو ، گەنجىكى
 ئیمانداریش لە تەنیشتىیەوہ بوو...كاتىك ئیمام تەواو بوو ، پیاوہ

به ته‌مه‌نه‌که دهستی درنژ کرد بۆ کوپه گه‌نجه‌که و گوتی:
 (حرما)... کوپه گه‌نجه ئیمانداره‌گه‌ش به توورپه‌یی و گرزی سه‌پیری
 کرد و گوتی، (حرما) له سوننه‌تدا نی یه و باس نه‌کراوه ! ئینجا
 پیاوه به ته‌مه‌نه‌که گوتی، نه‌ی ئایا که‌می خوو و سه‌لیقه‌ی نزم له
 سوننه‌تدا باس کراوه !!؟

پاک‌ی و بیگه‌ردی بۆ خودا... خۆ راسته‌ پیاوه‌که هه‌له‌یه... نه‌م
 دوو ووشه‌یه (حرما و جمعا) په‌وشت و نه‌ریتیک‌ی باوه‌ خه‌ئک
 له‌سه‌ری راهاتوون که هیچ بنچینه و بنه‌مایه‌کی له‌ ئاییندا نی‌یه،
 به‌لام پیاوه به ته‌مه‌نه‌ هه‌ر له‌سه‌ر نه‌و هه‌لوێسته‌ی خۆی
 ده‌مینیته‌وه به‌هۆی نه‌بوونی فه‌سی به‌ حکمه‌ت و نامۆزگاری راست
 و دروست له‌ لایه‌ن نه‌و گه‌نجه ئیمانداره‌وه.

توخوا... باش له‌ ئایینه‌که‌ت تیبگه، له‌گه‌ئ خه‌ئک په‌ووخۆش و
 دل فراوان به و با په‌فتار و مامه‌لمه‌ت له‌گه‌ئایان په‌وخت و دروست بێت
 چونکه خوو و سه‌لیقه‌ی به‌رز له‌ فه‌سه‌کردن و په‌فتاری نه‌رم و دروست
 کلیل‌ی هه‌موو دلێکه.

په‌شوویه‌ک

ئێستا کاتی په‌شوودانه... می‌رگێک بۆ گیانی خۆت دروست بکه
 وه‌کو بلێی وا له‌ ژێر سی‌به‌ره‌که‌یدا پاکشاوی و په‌شووت داوه... کزه
 بایه‌کی نه‌رم و فه‌ینک دل و ده‌روونتی نارام و هێمن کردۆته‌وه... له‌و

میرگه‌دا هه‌ندێك شتت بێر ده‌كه‌وێته‌وه... ئه‌و هه‌سته ناسكه كه ته‌نها به سه‌هرنجی چاوه‌كان و خه‌نده‌ی ڕوو و ووریا‌ی هه‌له‌كان ده‌بیته‌وه... ئه‌ی چوار چینه خه‌لگه‌ت له‌بیره كه باسمان كرد وه ووتمان كه تۆ په‌كێكی له‌وان؟... ئه‌ی ئه‌وه‌ت بێر ماوه كه ووتمان زه‌وق و سه‌لیقه‌ی به‌رز له ناخاوتن و په‌فتارکردن په‌وشتیکی بنه‌په‌رتی نیسلا‌می‌یه وه بۆ ئایینه‌كه‌ی خۆمان ده‌گه‌رێته‌وه... پاشان باسی ئه‌و هه‌موو سه‌لیقه‌نه‌مان كرد كه له په‌فتار و هه‌لسوكه‌وتی پێغه‌مبه‌ردا (ﷺ) به‌دی‌ده‌كرا وه له دوا‌ی ئه‌و په‌فتار و هه‌لسوكه‌وتی هاوه‌لان و شوێن كه‌وتووانی...

پاش پشوو‌دان‌ت له‌و میرگه په‌رۆزه‌دا هۆشت به ناگا بێنه‌وه‌و و بیرو بۆ‌چوونه‌كانت كۆبكه‌ره‌وه... بزانه ئیستا گه‌یشتینه كوێی بابه‌كه‌مان؟

پێش ئه‌وه‌ی له‌م باسانه‌ی پێشتر بێینه‌ دهره‌وه‌ ده‌مه‌وێ ئیستا بڕیار بده‌یت وها بگۆڕیت كه ببیته‌ خاوه‌ن دێ و گیانیکی ڕووناك وه خواست و چه‌زگی بلیسه‌داری داگیرساو ، نیازیشته‌ نوێ بکه‌یته‌وه و ئاواته‌كانت به‌خه‌به‌ر بپینیته‌وه‌و زیندووی که‌یته‌وه... ده‌ی با به‌رده‌موام بین له‌وه‌ی ده‌ستمان پێ کرد...

شیوازهی دروست له بانگه‌وازکردن بۆ خودا...

(با له سندالان فیڕ بین)

ئەم چیرۆکەى خوارەوه بۆ هەموو ئەو کەسانەیه کە بانگه‌واز
بۆ خوا دەکەن و با هەمیشە بیکەن بە ئەلقەى گوێیان.

رۆژێکیان حەسەن و حوسێن هەردوو کۆرە کچی
پێغه‌مبەر ﷺ پیاویکیان بینی دەست نوێژی بە جوانی
نەدمشووشت... هەردووکیان چوونە لای پیاوێکە، حەسەن گوتی:
کاکە: ئەو بڕایەم خۆی لە من بە چاکتر دەزانێ لە دەست نوێژی
هەلگرتنا، منیش سوێند دەخۆم کە من دەست نوێژێک دەشۆم وەک
دەست نوێژی شووشتنی پێغه‌مبەر ﷺ، تۆش لە نێوانماندا ناوبژیوان
بە و بزانه دەستنوێژی شووشتنی کامان باشترە و کامەمان وەک
پێغه‌مبەر ﷺ دەست نوێژی دەشۆین.

یەكەم جار حەسەن چووێ ژوورەوه بە چاکترین شیوه دەست
نوێژی شووشت، پاشان حوسێن چووێ ژوورەوه و ئەویش وەک
براکەى دەست نوێژی شووشت.

ئەوجا پیاوێکە گوتی: بە خوا، من وەکۆ ئێوه نازانم بە چاکى
دەست نوێژی هەلگرم.

دە تۆش خولقی و خووی دروست له بانگه‌واز کردن بۆ خوا له
هەلسوکەوتى ئەو دوو منالە فیڕبە...

میزگردنیك به پیكهنینت دینن

بیاویکی نه عرابی هاته ناو مزگهوت و میزی کرد... به لئی

میزی کرد، هر زوو دهمانی نهو پیاوه چی به سهر دیت !!

بی گومان هاوه لانی پیغه مبه ر ﷺ بوی هه لسان ویستیان

لئی بدن به لام پیغه مبه ر ﷺ نه بهیشت و یه کسر بهم رسته یه ی

خوارموه پیشیان کهوت؛

(لئی گهرین تا میزمکه ی ته واو دمکات)

نه مه سهر سو رهینهر نییه گهر هوکارمکه ت زانی... ناخر

بیریک لهو دیمه نه سهری نهو پیاوه بکه وه که له کاتی میزگردنایه

و خه لکان به دوا ی ده که ون و لئی دمدن... دیمه نه که ت هاته خه یان؟!

چی روو دمدا ت؟!

سه رنجیک بده شیوازی سه کردن ولیکدان هوه ی

پیغه مبه ر ﷺ... سه ره پای گهورمی کرداره که دمبی لیکدان هوه میه کی

بوخت و بیریکی باش بکه پته وه، پاشان سه که بکه پت وه یان کارمکه

نه نجام بدمیت.

پیاوه شیوا بو شوینن شیوا

هه موومان چیرۆکی بانگدان دهمانین... زهیدی کوری ثابت و

عومهری کوری خه تتاب، هه ردووکیان خه ویان بینیبوو که

بانگ دمدن... (هه زهرمتی جو برائیل بو بانگدان نه هاته

خوارهوه)... هردووکیان خهونو هکانیان بـؤ
 پئغه مبه ر ﷺ گیرایه وه... پئغه مبه ریش ﷺ فه رمووی: (ئه و خهونه
 راسته)... پاشان به زمیدی فه رموو: (به لام به لای بیلال دا تئپه ره با
 ئه و بیټ بانگ بدات چونکه دهنگی بیلال له دهنگی ئیوه خوشره و
 شیاوتره).

ئه وه نرخیکی جوان و به هایه کی شارستانییه... که ده لئین
 فیسار کهس له م پیشه یه زانا و دانایه: نهک له بهرئه وه ی ئه و له خوا
 نزیکتره وهک له کهسانی تر... به لام که ده لئین، فیسار کهس له م
 پیشه یه دا زانا و دانایه که وایه ئه م پیشه یه بؤ ئه و په سندرته و
 شیاوتره... که ئه وهش بناغه یه که له بناغه کانی سه رکه وتن له هر
 ئیشیکدا یان له هر پیشه یه کدا... پئغه مبه ر ﷺ ۱۴۰۰ سال له مه و بهر
 بنه مایه کی گرنگ له بنه ماکانی زانستی کارگیری داده مه زرئینیت:
 (پیاوی شیاو بؤ شوینی شیاو).

له م رۆزگاردا هه زاره ها بانگدمر دمرکه وتوونه و له کاتی
 بانگدانا شانازی به دهنگه خوشه که ی خویمان دهکن ته نها له بهرئه م
 دهسته وازه یه ی خواره وه که پئغه مبه ر ﷺ فه رمووی: (به لام دهنگی
 بیلال له دهنگی تۆ خوشره و شیاوتره).

نایا نیمه تۆمان فه وتاند نهس کۆپه که...؟!؟

گهنجیک هه بوو دراوسێ ئیمامی باوکی حەنێفە بوو کە
 دیواری پشتهوهی مالهکەیی بە دیواری پشت مائی ئیمامهوه
 بوو... ئەو گەنجە مەیی دەخواردموه وه بە درێژایی شهو هەر
 سەرخۆش بوو ئینجا بە دەم سەرخۆشی یهوه گۆرانی دەگوت و دەپووت:
 منیان فهوتاند منیان له دەست دا بەلام چ کورپیکیشیان فهوتاند وله
 دەستیان دا... هه موو پڕۆژی هەر له سەر ئەم بارودۆخه دا بوو وه
 هه مان پستهی دهووتهوه... ئیمام باوکی حەنێفەش هه موو پڕۆژی بۆ
 نوێژی بهیانی هه ئه دەستا وه به ردهوام دەنگه دەنگی ئەو کورپه بیزاریی
 دەکرد... ئیمام هەر دەپووست هه ئیککی گونجاو بدۆزێتهوه بۆ نهرم
 بوونهوهی دلی ئەو گەنجە داگاوه، پڕۆژیکیان ئیمام له خه وه هه ئسا بۆ
 نوێژی بهیانی، گوئی له دەنگی ئەو نه بوو، ئیتر گهرا به داوی
 بیدۆزێتهوه وه لکی پرسی بهاشان زانی کە ئەو کورپه گەنجە له
 بهندیخانە گهراوه...!! چونکه به به ردهوامی مەیی
 دهخواردموه... ئیمامی باوکی حەنێفە چوو هه سەردانی داوای کرد کە
 دەری بینن وگوتی: بۆ بۆ من دەری ناهینن...؟! ئەوان گوتیان: ناخر
 ئەو مەیی خواردۆتهوه !! ئەویش گوتی: له بهر خاتری من دەری
 بینن... ئینجا دەریان هینا... باوکی حەنێفەش به بێ دەنگی وهری گرت
 و له داوای خۆی سواری هێسترمهکی کرد وهیچ قسه به کیشی
 له گه ئه کرد هه تا گه پشته مالهوه... ئەو کات ئیمام گوتی: ئایا

نیمهینه که تۆمان فهوتاندووه ئه‌ی کورپه‌که؟ ئه‌ویش گوتی؛ نه سویند به‌خوا چی تر ناگه‌پیمه‌وه سه‌ری.

ئه‌وه‌یه نه‌نجام و ئاکامی خوئق و سه‌لیقه‌ی نه‌رم و پڕ له به‌زه‌یی...؟ ئاخ‌ر ئه‌و مه‌ی ده‌خواردوه...!!

زۆرله گه‌نجانی ئیمه سه‌رم‌پرای گشت ئه‌و کرده‌وه خراپانه‌ی که نه‌نجامی دهم‌ن به‌لام هه‌ر به‌پاکی دروست بوونه و هه‌ر که له دایک بوونه پاکن و باشن، به‌لام نموونه‌ی پێشه‌واپه‌کی وه‌کو ئیمامی باوکی حه‌نیفه‌یان نه‌دۆزیوه‌ته‌وه که هه‌لێک بقۆزێته‌وه و ده‌رفه‌تیکی گونجاو هه‌لبژێری که به‌ وشه‌یه‌کی نه‌رم و پڕ له به‌زه‌یی هه‌موو دهرگا داخراوه‌کانیان بۆ بکاته‌وه...یاخود ئه‌و دهرگایانه‌یان بۆ بکاته‌وه که گومانیان بۆی ده‌برد که داخراوه...!!

چۆن خه‌لک پقی لیت نه‌بیته‌وه...!!

ئێروه کۆتاییمان هینا له کورته باسی سه‌لیقه و خوئق وشێوازی بانگه‌وازکردن بۆ خوا، ئیستا ڕوو ده‌که‌ینه بابه‌تیکی تر ، ئه‌ویش سه‌لیقه‌و چۆنیه‌تی قسه‌کردن و ئاخاوتن له‌گه‌ل خه‌لکدا به‌گشتی که خوشی‌یه‌ک و میهره‌بانیه‌کی زۆر زۆری تێدایه...

یه‌که‌مین هه‌له که ده‌یکه‌یت ئه‌وه‌یه که تۆ قسه‌ی به‌رامبه‌ره‌که‌ت ده‌په‌ریت و گوێ له‌ رای ئه‌و ناگریت که ئه‌مه سه‌لیقه‌یه‌کی نزمه له ئاخاوتندا...

ھەر كە ويستت خەلك رقى لیت بیتەوہ و لیت
 دوورگەویتەوہ ئەوا قسەیان بېرە دەرفەتیان مەدەرى كە لە پروانگەى
 خۆياندا راي خۆيان دەبېن !! ھەر جار ئىكش كە بىرو بۆچوونىكى
 خۆى نمايش دەكات پىي بلى ئەوہ ھەئەيە و راي ئەوہ باشترم
 ھەيە... ئەو ھەئوئستەش ھەميشە ھەستىكى وای بۆ دروست دەكا كە
 ئەو ھىچ تىناكات، چونكە بەردەوام تۆ سەرزەنشتى دەكەيت و ھەئەى
 لئىدەگریت... جا ئەگەر ھەموو لەوانەت ئەنجام دا خەلك لیت
 دوور دەكەنەوہ و حەز لە دیدەنت ناكەن... ئەى تۆ چى دەئىي؟!

قسەكانت تەواو بوو نەى باوكى وەليد...؟!

لە لاپەرى پىشوو باسى ھەندى ھەئسوكەوتەمان كرد كە
 ئەگەر ئەنجامى بەدەيت ئەوا دەبیتە ھۆى رقى لىبوونەوہى خەلك بۆ
 تۆ وە دوورگەوتنەوہيان لیت...

با لە پىغەمبەر ﷺ فىر بىن و بزانین كە چۆن خەلك
 خۆشيان دەوئت و رىزى دەگرن... بە خوا ئەوانەى خوارەوہ چەند
 ووشەيەكن دەخوئندرىت تەنھا بۆ ئەوہى خەلك فىرى شىوازى
 قسەكردن و فىرى ھونەرى گفتوگۆ ببیت.

عوتبەى كورى رەبىعە نوئنەر وگەورەى كاھران بوو، رۆژىك
 ھاتە لای پىغەمبەر ﷺ دانىشت و گوتى، كورە براكەم، گويم لىبگرە
 و چەند قسەيەكت بۆ دەكەم چاومرى بە بەلكو ھەندىكياتن بە دل

دهبیت و پهسندی دهکەیت، پێغه مبه‌ریش ﷺ فەرمووی: (به‌ئێ
 فەرموو باوکی وه‌لید گویم لێته)، گوئی: کوپه‌ براكه‌م گەر تۆ له‌ و کار
 ومه‌سه‌له‌یه‌ی که‌ هیناوته‌ پارته‌ ده‌وئ ئەوا ئی‌مه‌ له‌ پارهی خۆمان
 پارته‌ بۆ کۆده‌که‌ینه‌وه‌ تا ببیته‌ ده‌وئ‌مه‌ندترین که‌س...!!، وه‌ ئەگەر
 پاشایه‌تیت ده‌وئ ئەوا ده‌تکه‌ینه‌ سه‌رکرده‌ و پاشای خۆمان...!!
 ئەگه‌ریش ئەوه‌ی بۆت دیت ته‌نها خه‌ونیکه‌ ده‌بینیت و تۆش
 ناتوانیت نه‌فس و گیانی خۆتی لێ ده‌رباز بکه‌یت و به‌رپه‌رچی
 بده‌یته‌وه‌ ئەوا ئی‌مه‌ په‌زیشکت بۆ دێنین تا چاره‌سه‌رت بکات.

ئهو شتانه‌ چه‌ند هه‌لب‌زاردنیکی لاواز و بگه‌ه‌زه‌...! پاره‌،
 پاشایه‌تی و سه‌رداریه‌تی، چاره‌سه‌رکردن له‌ نه‌خۆشی به‌لام سه‌یری
 سه‌لیقه‌ و خووی گه‌توگۆکردنی پێغه‌مبه‌ر ﷺ بکه‌ که‌ به‌ نازناوی
 ده‌ستی پێ کرد: (باوکی وه‌لید) که‌ ئەوه‌ سه‌لیقه‌یه‌کی نه‌رم و خۆشه‌
 له‌ ئاخاوتندا، فەرمووی: (بئێ باوکی وه‌لید گویم لێته) ئیتر ئەو
 گوئی بۆ گرت وه‌ به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک قسه‌کانی نه‌ب‌ری هه‌تا هه‌ر
 هه‌مووی ته‌واو کرد... ئەوجا پێغه‌مبه‌ر ﷺ فەرمووی: (ته‌واو بووی،
 له‌ قسه‌کانت بوویته‌وه‌ ئە‌ی باوکی وه‌لید) گوئی: به‌ئێ...مانای ئەوه‌
 له‌ چه‌رخ‌ی بیست و یه‌کدا واته‌: (جه‌نابت ته‌واو بووی) پاشان
 پێغه‌مبه‌ر ﷺ فەرمووی: (گوئی له‌ من بگه‌ره‌)، گوئی: باشه‌ وا ده‌که‌م،
 ئیتر پێغه‌مبه‌ر سوره‌تی (فصلت) ی خوێنده‌وه‌ و فەرمووی: بِسْمِ اللّٰهِ

الرُّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۱﴾ حم ﴿۲﴾ تَنْزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۳﴾ كِتَابٌ فُصِّلَتْ
آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿۴﴾ بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ ...
﴿۱﴾ ﴿۲﴾

پیغمبر بهردوام بوو له خویندنه وهی نهم سورته تا
گهیسته نایه تی ۱۳ که خوا تیایدا دمه رموی:

﴿۱﴾ فَإِنِ اعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَكُمُودٍ ﴿۲﴾
(نایه تی ۱۳ باسی سزاو تولهی خوا دهکات بو لاسار و کافران)، عوتبه
یه کسر به ترس و له رزه وه هلسا و دهستی خسته سهر زاری
پیغمبر ﷺ و گوتی:

(له راهی نه و خواجه و له بهر خزمایه تی بی دمنگ به ته وای
نه که ی).

باوکی و ه لید ترسا له وهی سزاکه بیته سهریان، نه و جا
پیغمبر ﷺ بی دمنگ بوو.

نه وه خووی قسه کردنی پیغمبر ﷺ بوو له گه ل بی او یکی
کافر...))

نیمه ش دمی خووی گفتوگو کردنمان له گه ل خه لکدا ناوا
بیّت...

(۱) سوره فصلت ۴-۶

(۲) سوره فصلت ۱-۱۳.

بەراستى ئىمە لەم رۇزگارەدا بېويىستان بەم جۆرە
خوڭموشتە ھەيە...خەلگانىك ھەن قىسەيان پەقە ۋەك بەرد بە
جۆرىك كە گوڭگر برىندار دەكات...

خۇزىيا لە شوپىن تۆ بوويناپە ئەس مەدداس...!!

ئەم نمونەيە بۇ تۆيە ئەى ئەو كەسەى تىنووۋە ماندووۋە كە
چەندەھا كات بە شەو بەرۇز بىرى لە چۆنىەتى خەباتى
بانگەوازكردن كردۆتەوۋە بۇ ئايىنى خوا...ئەمە نمونەيەكى ھونەرى
وزانستى بانگەھىشكردنە بۇ پەيام و ئايىنى خوا... (خوایە تىگەيشتن
و فىربوونىكى ۋەكو پىغەمبەرانت لى داوا دەكەين)... ھەموومان
دەزانين كە پىغەمبەرمان ﷺ لە طائيف جى بەسەرھات...ھەرچ
كۆپلە و نەقام ھەيە ھەمووى دواى پىغەمبەر ﷺ كەوتن جىنۇيان
دەدايى و ھاواريان لەسەر دەكرد ، و بەرد بارانيان كرد تا كەوشەكەى
پېر بوو لە خوڭن، زەيدى كوپى حارسەى لەگەل بوو كە بە لەش و
گيانى خوڭى پىغەمبەرى پاراست لە ئاكامدا سەرى شكا. زەيد
نەيدەتوانى ئەو نەقامانە لە پىغەمبەر ﷺ دووربخاتەوۋە ئىدى ھەر
رايانكرد تا گەيشتنە پەنا دىۋارى باخچەى عوتبە و شەيبەى ھەردوو
كوپەكەى پەمبەيە. ئەوسا خەلگەكە كىشانەوۋە وگەپانەوۋە ...ئىنجا
پىغەمبەر ﷺ چووۋە ناو باخىكى تىرى ولە ژېرسىبەرى دارمىئوڭدا
دانىشت...كە ھەردوو كوپەكەى پەمبەيە ئەمەيان بىنى بەزەمىيان پى

هاتەو و خزمەتکارێکی خۆیان بۆ نارد کە نەسرانی (مەسیحی) بوو
پێیان ووت: عەدداس، ئەم هێشووە ترئێیه وەرگره و ببه بۆ ئەو
پیاوه.

عەدداسیش پۆشت و هێشووە ترئێکەى لە ژێر دەستی
پێغمەبەر ﷺ دانا ئەویش دەستی بۆ درێژ کرد و فەرمووی: (بەناوی
خو) ئینجا خواردی.

عەدداسیش گوتی: خەلکی ئەم وولاته ئەم جۆره قسەیه
ناکەن.

فەرمووی: ناوت چی یه؟

گوتی: ناوم عەدداسه

فەرمووی: عەدداس تۆ لە ج وولاتێکی؟

عەدداس گوتی: ئە نەینەوا (موسڵ)

فەرمووی: لە وولاتی پیاوه چاکهکه (یونسى كورى مەتى)!!??

عەدداس گوتی: تۆ یونس كورى مەتى لە كوێ دەناسیت؟

فەرمووی: ئەو برامه، ئەو پێغمەبەر بوو منیش پێغمەبەرم.

عەدداسیش پەكسەر تاوی پێغمەبەرى ﷺ دا و داهاهەوه

هەردوو دەست و پێ یەکانى ماچ کرد.

با ئەم گەفتوگۆیه شىبکەینەوه تا بزانین کە هۆى چی بوو

عەدداس تاوی سەرو قاچ و دەستی پێغمەبەرى ﷺ دا و ماچیانی

کرد؟

۱- سەرەتا، بەکەم قەسە پێغەمبەر ﷺ؛ (بە ناوی خوا) بوو کە خۆی لە خۆیدا بانگەوازێکە، بانگخواز ناوا دەبێ کە هەمیشە ووشە ئیمان لەسەر زاری یەتی... وە بە بەدەوامی لە هەموو شوپنێک و لە هەموو هەلوێستێک راستی یەکان ئاشکرا دەکات و ئالای (بە ناوی خوا) بەرز دەکاتەو.

۲- دووهم: پێغەمبەر ﷺ لە ناوی پرسی... ئەو هوش گرنگترین وانەیه بۆ فێر بوونی شیوازی بانگەوازکردن بۆ ئایینی خوا چونکە زانینی ناوی کەس ووشەیهکی نەینییە بۆ پراکیشانی دلی خەلک.

۳- سێ یەم: پێغەمبەر ﷺ فەرمووی؛ (عەدەداس تۆ لە ج وولاتیکسی؟) ناوەکە بەکارهێنا بۆ ئەوەی لە بیرینەکا... تۆش جاروبار کاتی یەکتەر ناسین دەئێی؛ ناوت چییە؟ ئەویش دەلی ناوم؛ (ئەحمەدە) وە باش چەند ساتیک پێی دەئێی بە خوای موحەمەد زۆر خۆشحالم بە ناسینت! ئەویش بێت دەلی؛ ناوم ئەحمەدە... تۆش پێی دەئێی؛ ببورە زۆر تێبینیم نەکرد... وە لەو کاتە کە دەیهوئ بپروات پێی دەئێی؛ خوات لەگەڵ کاک...؟ بەخوا ناوەکەتم لە بیرکرد کاکە... لە پێغەمبەر ﷺ فێر بە و زوو ناو بەکار بێنە پیش ئەوەی لە بیرت چێت.

۴- چوارەم: پێغەمبەر ﷺ لە وولاتەکە پرسی، هەر کە ئەو گوتی؛ لە نەینەوام، یەکسەر فەرمووی؛ (لە وولاتی بیاوە چاکەکە یونس کورپی مەتی) ناوی باوکی هێنا بۆ ئەوەی کاریگەرتر بێت...

بۇ زياتر شارھزابوون و زيادبوونى خۇشەويستى له كاتى يەكتر ناسينا ، ناوى ئەو كەسانە بېنە كە تۇ دەيانناسيت و له شارى ئەون، ئا بەم شىۋەيە بەربەستە رەقەكەى نيوانتان تۇزىك لادەچىت و يەكترناسينەكە سادەتر دەبىت.

۵- ئەو سەلىقەيەكى بەرزە كە دەفەرموى؛ (ئەو بىرامە ئەو بېغەمبەر بوو منىش بېغەمبەرم) ووشەى (بىرام) ھەمووى بەزەيى و ھۆگرى و خۇشەويستى يە...تېبىنى ئەم شىۋازە گفتوگۇيە بکہ له خۇشەويستيمان ﷺ كە ناوى پونسى بېش ناوى خۇى خست پاشان ناوى خۇى ھىنا.

راستە گەر دوو كەس يەكترىان ناسى ئەوا بېگومان ھۆگرى يەكتر دەبن...ئەم گفتوگۇيەش چەند ساتىك زياترى نەخاياند كە بوو ھۇى تىكەل بوون و دۇستايەتىيەكى دوورو درىز...ئەو شتانه بوون كە واى له عەدداس كرد دابىتەو و ھەردوو دەست و بىتە پىرۇزمكانى بېغەمبەر ﷺ ماچ بكات.

بەھۆى رەوشتى بەرزى نىسل! مى نىنگليزىك بوو بە

موسلمان

بېغەمبەر ﷺ فىرى كىردووينە كە ئەگەر سى كەس بەيەكەو بوون نابى دووانيان بە تەنھا چىرپە چىرپ بکەن چونكە ئەو نازارى پى دەگات...ئەم نامۇزگارىيە بە تايبەتى بۇ ئافرمتانە...

له سالی ۱۹۸۸ له قاهره کویزی بازرگانیم ته واوکرد، پاشان
 رپویشتم بؤ نینگلتهرا بؤ ماوهی سائیک، که لهو ماوهیده له گمن
 هندی له هاوړپیانم بهیه که وه نیشمان ده کرد وه نهو شوپنه ی که
 نیشمان لئده کرد کچیکی نینگلیزی ئی بوو.

کچه نینگلیزه که بوو به موسلمان، موسلمان بوونی نهو
 کچهش به سه رهاتیکی خوش بوو... نیمه لیردا به پپی فهرمووده ی
 پیغه مبه رعلیه ﷺ سه بارت به چرپه کردن ده ئین: نه گهر سی که س
 بهیه که وه بوون، دووانیان به زمانیک قسه بیان کرد که که سی سیئیم
 نه زانیت بهو زمانه قسه بکات، نهوا به پپی نهو فهرمووده یه نهو
 جوړه قسه کرنه هدهغه کراوه... دیسان با بگه پپینه وه بؤ به سه رهاتی
 نهو نافرته نینگلیزه، نهو کات دوو هاوړپیم به نینگلیزی و عمره بی
 گفتوگو بیان ده کرد... کاتیک که به تهنه بوون به عمره بی قسه بیان
 ده کرد، کاتیکیش که نافرته نینگلیزه که دهاته لایان زیانه که بیان
 ده گوړی بؤ نینگلیزی... نهو هه لوئسته بیان چهند جاریک دوو پات
 کرده وه... تا نافرته نینگلیزه که بهم پهفتاره سه ری سوپما و
 بیر کرده وه ویستی هوی که ی بزانت... نیر هه ردو وکیان بهیه که وه
 تیان گه باند و وتیان: پیغه مبه رعلیه ﷺ نهوه ی لیمان هدهغه کرد وه
 که دووانمان به زمانیک بدوین سییه ممان لپی تینه گا نینجا نافرته
 نینگلیزه که تیگه یشت و به زمانی نینگلیزی گوتی: وا دیاره
 پیغه مبه ری ئیوه زور شارستانی یه... ئیدی دوی شهش مانگ نهو

کچه گهنجه بوو به موسولمان و گوتی؛ په کهم شت که چووہ دلمه وه خوئی و سه ليقه ی نیسلامی بوو له مامه نه کردن له گه ل کسانى تر .

خۆشه و یستان... نایینمان مه زنه و جوانه... کهم و کوری

خۆمان نه بیټ هیج کهم و کوری به کی تیدا نی به

له نایینه کهم تیبگه و به و بزی دهوروو به ری خۆت و هموو

جیهان چاک ده سازئ... نه وه بزانه که هموو دنیا پتویستی به

نیسلام هه به... به لام نایا تو له و کسانه ی که بتوانیت نه م باره

هه لگرت و بیگرته نه ستوی خوی...؟ نایا ده توانیت بلئی؟ به لئ

حه ز ده کهم له و جۆره کسانه به... خۆشه و یستان بۆ هه موو

ووته به ک راستی به ک هه به...!!

په ره وه ده که د نیکیس زۆر بهرز

خوی دروست له قسه کردنه نه وه به که ده بی هه میسه زمانت

پاک و پاراو بیټ وه هه رگیز وشه و قسه ی خراب و ناشیری نی لی

نه به ته دهره وه هه تا نه گهر به گالتهش بیټ...!!

رۆژیکیان به ک له شوینکه وتووانی پیغه مبه ره ﷺ له گه ل کوره

به چووکه که ی به پنگادا دهرۆیشتن و سه گیکیان بینی و به لایانا

تیپه ری ، مناله که وتی؛ رعت به هه ی سه گی کوری سه گ، باوکی پی نی

وت؛ جاریکی تر نه و قسه به نه که ی ، کوره که گوتی؛ له بهر چی باوکه؟

نه ی نه و سه گی کوری سه گ نی به؟! باوکه که گوتی؛ کوره کهم، نه گهر

بۆ پيسوا بوون و سووك كردن وات ووتبى ئهوا قەت نابى ئهو قەسەپە
له زارت بېتە دمرهوه.

لهو پهرومردەگردنە...؟! ئهوه پهرومردەگردنێكى زۆر
بەرزە... دەى با ئیمە هەر ئیستا پەیمان ببهستين چیتر قەسەى خراب
و ناشیرين له زارمان نهیهته دمرهوه كه ههستی خەلكى
برینداردەمكات هەتا ئەگەر قەسەكە راست بێت...

ئەووی زمانی لەسەر وشە و قەسەى پوخت و پاك پراها تیبیت
مەحاله پەنا بباتە بەر قەسەى ناشیرين... دەگێرئەوه پۆژیک پیاو
چاکیک لەگەڵ هاوولانی بە ڕنگایەكدا پۆیشتن و بەرازیکى مردوویمان
بینی، كه بۆنى بۆگەنى لیدەهات و شیوهى تەحەمول نەدەگرا، ئینجا
هەریەك لەمان دەستیان کرد بەو قسانە؛ ئای كه پيسه... چەند
ناشیرینە... بۆنى چەند ناخۆشە، بەلام پیاو چاکەكە گوتی؛
ددانەكانى چەند سپین!! ئەوان لەو ووشەپە سەریان سوپما ئەویش
گوتی؛ ئاخەر من زمانم لەسەر شتی ناشیرين و وشەى خراب
پانهاتوو.

سروەس چەند نایاتیبكە لە قورنانی پیرۆزدا

ئیمە لە بابەتى خوئق و خووی دروست لە گفتوگۆ و
مامەلەکردندا،... دەمانەوئیت بەشیوهپەكى وها لەم بابەتە بیینه
دمرەوه كه چیتر خەلك ئازارنەدەمین و هەستىيان بریندارنەكەپن

نه گهر هر چی یه کی کرد بیت، پیغه مبر ﷺ نه گهر کار و کرده و یه کی خرابی له یه کیك به دی بگردایه نهوا هرگیز ناوی نه دههینا و ناشکرای نه کرد، به لکو دهیضه رموو ﷺ: (نهوا نهو که سانه چی یانه ناوا و ناوا دهکن)، قهت ناومکه ی ناشکرا نه کرد بؤ پاریزگاری کردنی ههست و سؤزی نهو که سه بؤ نهو دی بریندار نه بیت که نه وهش سه لیه و خوویکی هه ره به رزه له قسه کردنا... توش ببه که سیکی وا که به جاومکانت سه رنج به دی و وردبیته وه هه ره که ههستت کرد نهو قسه ی وا دهیلتی دلی به رام به ره که متی پی توند ده بیت نهوا هه مه یلی باشتره...

بؤ نه م مه بهستهش واته بؤ فیر بوونی پاراستن و پراگرتنی ههستی که سانی تر، نه م چهند نایه ته قورنای یانه ی خواره وه بخوینه ره وه و سوودیان لی و هرگره هه رگیز زهره ر ناکه بیت. هه موومان چیرۆکی هه زره تی یوسف ده زانین که نهو دوو چاری چهندین تافیکردنه وه بۆته وه یه ک لهو تافی کردنه وانه پیلان گنیرانی براکانی بوو بؤ کوشتنی.

خوای گه وه ده فهرموی:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۱﴾ وَقَالَ يَا أَيْتُهَا النَّاسُ ارْجِعُوا إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمْ يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿۲﴾ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السُّجُنِ ﴿۱﴾

(۱) سورة يوسف: ۱۰۰.

واته: (یوسف گوتی: باوکی به پریزم نهمه لیکدانه وهی
 خه ونه که ی نهمه سامه که به مندالی بینیم، نهمه ته بیگومان
 په رومردگارم هیئایه دی و به راست دهرچوو، به راستی نه و زاته
 چاکه ی له گه لدا کردم و به سۆز بوو بۆم، کاتیک له زیندان رزگاری
 کردم) ... با ئیعجاز و پموشت و نهمه بی نهمه ئایه ته روون بکهینه وه...
 نه گهر یوسف بیگوتابا؛ (به راستی نه و زاته چاکه ی له گه ل
 کردم و به سۆز بوو له گه لیم، کاتیک له زیندان و بیرمه که رزگاری
 کردم) به لام نه و ناوی زیندانی هیئا و ناوی بیرمه که ی نه هیئا.

باشه ، له به چی ناوی بیرمه که ی نه هیئا؟

چونکه له به رنه وهی براکانی به رامبه ری وهستا بوون نه گهر
 ناوی (بیرمه که ی) به هیئا به نه واهه ستیانی بریندار ده کرد... به لام له
 ههمان کاتیشا به نهینی سوپاس و شوکرانه و ستایشی خوای که له
 بیرمه که دهری هیئا نه که به ئاشکرا به رامبه ر براکانی...!! که نه و
 دهر بپینه له قسه کردنا سه لیه که یه کی به رز و شکۆمه ندی یه.

پاشان ده فهرموی:

﴿وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُم مِّنَ

الْبَدْوِ﴾^(۱)

(۱) سورة يوسف، ۱۰۰.

واتە؛ (ئەو زاتە چاگەي لەگەن کردم و بە سۆز بوو بۆم ، کاتیک لە زیندان پزگاری کردم، ئەووتە ئیوهی لە بیابانەوه هیناوه و بە یهکتری شاد کردینهوه)...بزانە لیره حەزرەتی یوسف چۆن پەچاوی هەستی کەسانی تر دەگات چونکە ئەوان لە برسیتی یهکی زۆر توندا بوون کە بەم برسیتی یه بارو پەوشەیان لەو پەری خراپیو ناخۆشیو ناهەمواریدا بوو، لەگەن ئەوئەشدا بە نەرمی پێیانی وت؛ ئەووتە ئیوهی لە بیابانەوه هیناوه و بە یهکتر شادی کردینهوه.

تەواوکەری ئایەتەکە دەفەرموی؛

﴿وَجَاءَ بِكُمْ مِّنَ الْأَرْضِ مِّنْ بَعْدِ أَنْ نَزَعَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ

إِخْرَاجِي﴾^(١)

واتە؛ ئەووتە ئیوهی لە بیابانەوه هیناوه و بە یهکتر شاد

بووینهوه و دواي ئەوهی شەیتان نیوان من و براگانمی تیکدابوو)...

حەزرەتی یوسف نەیدەوێست بە هیچ شیومیەک هەستی

براگانمی بریندار بکات و دەرفەتیکی تر بداتە دەست شەیتان...!!

یەکسەر گوتی (ئەوه شەیتان بوو نیوان من و براگانمی تیکدابوو)...

بزانە لەم پۆزگاره دا چی دەفەرموی و چی روودەدات...سەیر

دەکەي ژنەکە بە ئەنقەست قسەي پەق دەگات بۆ ئەوهی دراوسێتکەي

(١) سورة يوسف، ١٠٠.

ئازار بىدات... پان بە قىسەكانى منەت لەسەرئەوھى تر دەكات ھەر
ئەوھتە ناپكوزىت...

ئەوونەھى وەكو تۆمان دەوۆت ئەھى يوسفى راستگۆ...

دەبىن مامەلەكردنمان لەگەن خەلكدا بە پىئى

ناستى ئەوان بىت

سوننەتە كە دەبىن مامەلەكردنمان لەگەن خەلكدا بە پىئى
ئاست و پلە و پاھەھى ئەوان بىت، بۆ ئەوونە: مامۆستاي زانگۆ،
مامۆستاي قوتابخانە، باوك، كەسانى بە پلەو پاھە... كەواتە ھەرىكە
بەپىئى ناستى خۆى مامەلەھى لەگەن دەكرىت، تەنھا لە كاتى جەنگ
نەبىت.

پىغەمبەر ﷺ نامەھەك بۆ كىسرا پاشاي فارس دەنيرىت كە
ئاگر پەرسەت بوو وە پىئى دەفەرموئى: (لە موخەمەد نىردراوى خودا
بۆ كسرا شكۆدارى فارس).

وە نامەھەكىش بۆ ھەرقەلى پاشاي پۆمەكان دەنيرىت كە
تيايدا دەفەرموئى: (لە موخەمەد نىردراوى خودا بۆ ھەرقەل
شكۆدارى پۆم).

بەلام ئىمە بە پىئى رەوشت و خولقى خۆمان مامەلە لەگەن
خەلك دەكەين نەك بە پىئى رەوشتى ئەوان... نەكەھى بە مامۆستاكەت
بائىسى، (تق)، چونكە ئەم كرىمەھە پىچەوانەھى سوننەتى

پېغه مېره ﷺ، دهبي بلي، (به پزيت) يان؛ (جه نابت)... با به
 رپوشت و خولقي ئيسلامى باز دانيك له كومه لگا كه مان روويدا... با
 خووي بهرز و رپوشتي جوان دروست بلا و بېته وه... قهت نه ووش
 روونادات نه گهر له خوته وه دست پئنه كه يت و خوت خوت
 نه گوري... خو ئيمه خه لگانيك له دمه وه وي وولات ناهينين فيري
 خوتق و سه ليقه ي ئيسلامي يان بكه ين و پاشان له وان بي كه نه و
 رپوشته بنوينن...!!

رپوشتي سه باس

وه له رپوشته گرنه گه كان... خووت له گه ل نه و كه سانه ي كه
 چا كه و پياو هتي يان له سه ر تو ه هيه... به سه ئيتر لاسايي كردنه وه و
 رپزنه گرتنت له ماموستا كه ت!! ناخر نه و كرده وان ه ي كه تو
 نه نجام يان دمه يت له ئيسلامدا نيه... نه كه ي بلي خه تاي
 ماموستا كه مه ، نه و دمه فتي نه وه ي بو رپه خساندوو ينه...!! نه گهر
 قسه گانت وايه و راسته نه و ا بارت فورستر دمه يت و ماندوو بوونه كه ت
 زياتر دمه يت... به لام نه و كه سه ي ناييني خو ي لا شرينه... وه نه و
 كه سه ي كه له پيناوي ناييندا فورباني داوه، نه و ا به نه فسي ده لي؛
 گهر دمه وي له رپگاي خوا بمه وستيني نه و ا منيش به جيت دي لم و
 دمه روم بو لاي خوا !!

هەر كەسێك چاكە و پیاووتی لەسەرت هەبێ... مافی لەسەرت
 هەیه،... یەك لەو مافانە چاك پەفتارکردن و پاكخووی و پەوشت
 باشی یە لەگەڵی...

ناسراوە كە عەبباس بەتەمەن لە پێغەمبەر ﷺ گەورەترە.
 كاتێك عەبباس پرسیاری ئێكرا: ئایا تۆ گەورەتری یان
 پێغەمبەری خوا ﷺ ؟
 گوتی: ئەو لە من گەورەترە و منیش پێش ئەو لە دایك
 بوومە.

ئەم وەلامە چەند ووشەیهکی ناسكەو پەڕ لە خۆشەویستی و
 خووی جوان...

تۆ نەبێ كەسێ تر ئەو

كارە ناكات ئەو نەبا بەكر

كاتێك پێغەمبەر ﷺ لەگەڵ گەورەمان ئەبوبەكر كۆچی كرد
 ئەنساڕەكان لە دەروازەی مەدینە وەستابوون چاوەڕێی
 پێغەمبەریان ﷺ دەكرد... ئەوان پێغەمبەریان نەدەناسی هەر لە
 دوورەوە دوو كەسیان بینی دەهاتن، ئیمامی ئەبوبەكر لە پێشەوه
 دەرۆی بۆ پارێزگاری كردنی پێغەمبەر ، ئەنساڕەكان گومانی ئەوویان
 برد كە ئەبوبەكر پێغەمبەر بێت بۆیە خێرا بەرەو ئەبوبەكر چوون
 و جلەوی ووشترەكە ئیمامی ئەبوبەكریان پاكیشتا و بردیان.

ئەمە ھەلۆستىكى شكانەو ە بوو بۆ ئەبوبەكر... بەلام ئەبوبەكر لەم ھەلۆستەدا چىت كرد؟... خۆ نەتوت، نا نا من پىغەمبەرى خوا نىم من ئەبوبەكرم؟... ئەو واى نەگوت بەئكو يەكسەر جلى خۆى لەبەر كرده و دای بە سەرى پىغەمبەر ﷺ (ئەو سەرنجىكى باش و خولقيكى بەرزە)... ئەنسا رەكانىش يەكسەر زانىيان كە ئەو پىغەمبەر ﷺ نىيە، نىدى خىرا بەرەو پىغەمبەر ﷺ چوون.

بەراستى... ئەو ئەبوبەكرى راستگۆيە.

خوورەوشتى نىمامى شافىعى

ھەندىك جار بە تايبەتى لەوانە تايبەتى يەكان (دروس خصوصىە) بەردەى شەرم و رىز گرتن لە نىوان قوتابى و مامۇستا نامىنى... بەلام سەپرى نىمام شافىعى بكە كە لەگەن مامۇستا كەى دادەنىشى، دەلى؛ (من لە ناستى مامۇستا كەمدا ناتوانم لاپەرەى كىيى بەردەستم بەتوندى ھەلەمەو ە تاوەكو نارەحەتى نەكەم، و ە ھەرگىز ناتوانم بەرامبەر مامۇستا كەم ئاو بخۆمەو ە ھەرەك رىزگرتنىك لەبەر گەورەى ئەو).

دە تۆش خۆت لەسەر ئەم جۆرە قسانە رابىنە...

لەم رۆزگار ھدا نموونەى وەك تۆمان پىويستە ئەى نىمامى شافىعى... باشە، ئەگەر ئىستا نىمام شافىعى لەگەلماندا بووايە و لە

نیوانماندا بووايه؟... نه وهی ئیستای بینیبایه که له نیوان قوتابی و
مامۆستا پرووده دات... توخوا چی دمکرد؟!

خوای گهوره له سن کاتدا بئ دهنگس پئ خوشه

له کاتی جه نازه و پرسه گاندا سهرت سوورده میئنی له وهی که
دمیبینی... سهیری خیزانی مردووه که دهکی زور به سۆزه وه
دهگری... که چی ئافره ته کانی تر هر ده ئیسی له ئاههنگی سه
کردندان، بهرده وام سه دهکن و سه دهکن ،... باکی و بی گهردی
بۆ خوا... سهه گانیان هر ته واو نابیت ، هه میسه بۆ گفتوگۆی
جۆراو جۆر و بۆ دۆزینه وهی بابه تی نوئی نوئی هیز و توانایه کی
ناسروشتی و له راده به دهریان هه یه .

وه ئه م دیارده یه له ناو پیاوانیش هه یه به لام به پێزمیه کی
که متر، هه رچی ژنه نه وه هیز و توانایان له م بابه ته دا له رادمبه دمه ره
و له سه ره وهی پیاوانن .

پێغه مبه ره ﷺ ده فهرموئی: (خوای گهوره له سی کاتا
بئ دهنگی پئ خوشه: له کاتی شه ردا له گه ل کافران، له کاتی
خویندنه وهی قورئان، له کاتی به رپئ کردنی ته رمی مردوو (کاتی
پرسه)...

توخوا ره چاوی ههستی کهس و کاری مردووه که بکهن.

هاوسه نگی و مامناوه ندی

پیش ته و او بوونی باسه که مان سه بارهت به شیوازی دروست له
گفتوگو و مامنه کردن له گه ان خه لکا ... دوو خالی گرنگ هه یه که
پپویسته ره چاو بکریت و له بیر نه کریت؛

یه که میان؛ زیاد پرهوی له چاک مامنه لکردنا و خووی باشی له
رادمبه دهر مانای خوونز مییه و خولق نزمییه ...

واته به نهرک و بارگران مهبه ... بۆ نمونه نه وه مان باسکرد
که له کاتی سهردانی نه خۆشدا نابئ زۆر دانیشتیت به لام نه گهر
نه خۆش خۆی ئیزنی مانه وهی دای وه خۆی داوای لی کردی که
دانیشی نهوا لای بمینیه وه و زیاد پرهوی مه که بلئی؛ من وا فیرکراوم
که نابئ زۆر لای نه خۆش بمینمه وه ... نه خۆشیش وا تکا دهکات و
سویند دهخوا که له لای بمینیه وه!! ... تۆش ههر سووری له سهر
رپوشتن ... به رپزم، ناخر نه م زیاد پرهوییه له م خولقهی تۆ له خولق
نزمییه وه یه ... هاوسه نگی یه که بنوینه و سوود له م وته یه ی نیمامی
شافعی و هر گره که ده ئی؛ (بارگرانترین کهس له دلما نه وه که سانهن
که به نهرکن بۆم و بۆیان به نهرکم وه خۆشه ویسترتین که سیش له
دلما نه وه که سانهن که نه گهر له گه لیاندا بم وه کو نه وه وایه که
به ته نهام).

دووم؛ زۆر به پەرۆش بوونی له رادده به دهر ئه ویش
 زیادهرهوییه و دیسان خولقیکی نزمه... پئنه که نین زیادهرهوییه... وا
 تینه که ی پئنه که نین خولقی و خوویکی ئیسلامیه...
 دهبی مرۆف به شیوهیهکی راست و دروست له ئایینه که ی
 تینگات... نه زیادهرهوی بکات نه که متهرخمی.

پهوشنت له گه ل خوا

لیرهدا پئویسته پارێزگاری سی شت بکهیت...
 یه که م؛ پارێزگاری کردن و پاراستنی بیرو بۆچوونت،
 پاراستنیشی به وه دهبیّت که له بیرو بۆچوونتدا هیچ که م و کوریه ک
 نه خه یته پال زاتی په رومردگار...

دووم؛ پارێزگاری کردنی دل، نه ووش به وه دهبیّت که دلّت
 بێجگه له خوا روو له شتی تر نه کات وه هه میسه وا له م دلّه بکهیت
 که هه رده م به خۆشه ویستی خوا ئاوه دان بیّت... نه وه په وشت نییه
 له گه ل خوا که تۆ له نوێزداییت و دلّیشت له لای په کیکی تره یان لای
 شتیکی تره.

سی یه م؛ پارێزگاری کردنی کرده وه کانت؛ لیرهدا دهبی
 ناگاداری کارو کرده وه کانت بیت هه میسه ووریای نه وه بیت که
 کاریکی وا نه نجام نه دهیّت ببیته مایه ی تووره بوونی خوا ی گه وره...

نهكهی سهپری ئافرهتیک بکهی که جهلالی تو نییه... نهكهی
هاورئیهتی کچیک بکهی... نهكهی نوئژ جئبیلیت... نهكهی...
نهگهر وات کرد نهوا پموشت و کردهوت لهگه‌ن خوا چاک و
دروست نییه و خواش لیت دهرمنجی.

زاناکان ده‌لین، "ههر کهسێک بهم سێ خاله (که باس کرا)
پموشت باش و کردهوه چاک بێت - له بیرو بۆچوونیدا پاکي و
بیگهردی بۆ خوا دابنیت - دلێ ههر لهگه‌ن خودا بێت - به
کردهومکانی خوا پازی بکات- نهوا لهو کهسانه‌ن که خوشه‌ویستی
خودان".

پێغه‌مبه‌ر عیسا و په‌وشتی له‌گه‌ن خودا

خوای گه‌وره له سورته‌ی نه‌مائیده‌دا ده‌فه‌رموی،
﴿وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي
وَأُمَّيَّ إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾^(۱)

واته: (کاتیکیش خوا (له قیامه‌تدا) فه‌رمووی: ئه‌ی عیسا
کو‌ری مه‌ریه‌م، ئایا ئه‌وه تو به خه‌ئکیت ووتوو، منیش و دایکیشم
به دوو خوا دابنن له خوار خوای په‌روهردگار هوه؟
وه‌لام دانه‌وه‌ی پێغه‌مبه‌ر عیسی ﷺ چی بوو؟... ئایا گو‌تی،
نه خوايه من وام نه‌وتوو...

^(۱) سورة المائدة: ۱۷۱.

بەئكو ئەو وتی، ﴿قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾^(۱)

واتە: (پێغەمبەر عیسا لە وەلامدا گوتی: پاکی و بیگەردی و بێئاوێ شایستە ی تۆیە، بۆم نی یە من شتێک بلێم بۆ خۆم کە مافی من نەبێت؟ (چۆن حەق بە خۆم دەدەم شتی وا بێت بە زارمدا؟) خۆ ئەگەر شتی وام وتبێت ئەو بە راستی تۆ دەیزانیت و لێت شاراوە نکیە، چونکە دەزانیت بە هەرچی لە دڵ و دەرووندا هەیە، بەلام من نازاتم بەووی کە لە دەریای عیلم و زانستی بێ پایانی تۆدا هەیە، چونکە بە راستی هەر تۆ زانا و شارەزای نەینی و پەنھانی (بێ گومان تۆ چاک دەزانیت): من هیچ شتێکم پێنەووتوون جگە ئەووی کە تۆ فەرمانت پێداوم ئەویش ئەوویە: تەنھا خوا بپەرسن کە پەروردگاری من و پەروردگاری ئێووشە و من شایستە بووم بەسەریانەو هەتا لە ناویاندا بووم، ئینجا کاتێک منت مراند و گیانت کێشام، ئیتر ئەو هەر خۆت جاودێر و ئاگادار بوویت لێیان و هەر تۆش شایەدیت بەسەر هەموو شتێکەو).

ئەو جۆنترین شیوێ مامە ئەکردنە لەگەڵ خوا...

(۱) سورة المائدة: ۱۱۶.

دووباره له نایه‌ته‌کان ووردبهره‌وه وه دووباره وه‌لام دانه‌وه‌ی
عیسای پښغه‌مبهر بخوښنه‌ره‌وه...

هر ده‌لښ یه‌که‌م جاره‌ نه‌م نایه‌تانه‌ نه‌خوښتیتنه‌وه...!!
نیمه‌ زور له نایه‌ته‌کانی خوا ده‌خوښنینه‌وه به‌لام ده‌لښی
تیبینی و په‌جاوی فیر بوونی ناکه‌ین...

له‌ چیرۆکی موسا و خضر که له‌ سورته‌ی (ئه‌لکه‌هف) دا پروون
کراوته‌وه... خضر سی‌ کار ئه‌نجام ده‌دا؛
یه‌که‌میان؛ شکانی که‌شتی‌یه‌که‌.
دووهمیان؛ کوشتنی مناله‌که‌.

سی‌ یه‌میان؛ دروست کردنی دیواره‌که‌.
یه‌که‌م و دووهم به‌ رواله‌ت کاری خراب و زیان به‌خشن، به‌لام
سی‌ یه‌میان به‌ رواله‌ت کاری باش و پوخته‌یه‌ له‌بهرئه‌وه‌ هؤیه‌ کاتیک
حه‌زرتی خضر که‌ به‌سه‌ره‌اتی یه‌که‌م و دووهم بؤ موسا پروون
ده‌کاته‌وه‌ ده‌لښ؛

﴿أَمَّا السُّؤْيَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ
أَعْيَبَهَا﴾^(۱)

^(۱) سورة الكهف، ۷۹.

واته، (ئەو کەشتی یەیی کە "عەیبدارم کرد" چەند هەژاریک
خاومنی بوون لە دەریادا کاریان دەکرد، جا منیش ویستم عەیبداری
بکەم)، ئەو نەییگوت: خوا ویستی عەیبداری بکا).

باشان وتی، ﴿وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهَقَهُمَا
طُغْيَانًا وَكُفْرًا﴾^(۱).

واته، (منالەكەش "كە كوشتەم" دایك و باوكیكى ئیماندارى
هەبوو، ترساین لەوەی كە بە سەرکەشى و بى دینی و خوانەناسی
هیلاك و مانوویمان بكات (چونكە هەر لە ئیستاوه لاساری و
سەرکەشى پێوه دیار بوو).

ئەو نەییوت خوا ترسا (هەرگیز ئەمە نابى بگوترى) بەلام
ئەو كە وەلامى پرسىاری سئیهى مى داوه ووتى:

﴿وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ
لَّهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا
كَنْزَهُمَا﴾

واته، (دیوارمكەش كە چاكە كردموه، خاومنهكەى دوو مندالى
هەتیوی شارۆچكەكە بوون، لە ژێرىدا گەنجینهیهكى (زێر و زیویان)
هەبوو (كە باوكیان بۆی شارذبوونهوه، ئەگەر گوێمان پى نەدایه،
باران و لافاو دەری خست و ئەو خەلكە رەزێلهی كە میوانداریان لى

^(۱) سورة الكهف، ۸۰.

نه کردین، دستیان دهکوت)، باوکی نهو دوو مندالەش خواناس بوو و پیاو جاک بوو، جا "پهرو مردگارت ویستی" کاتیک گهنجینه که بیان دست بکهو پت که گهوره و بههیزین، نهوسا دهری بهینن)... لیره دا نهو گوتی: خوا ویستی... نه یگوت؛ من ویستم گهنجینه که دهر بیئم، نهو هس وهک ووتمان له بهر نهوهی کاری سییهم بهروالەت کاریکی باشه.

ها...!! بو نهو جاره به تیگه یشتنیکی تهواو نایه تهکانی قورنان بخوینهوهو وه به تهواوی لئی وورد به رهوه...

به د رهوشترین کەس له گەل خودا کەریه؟

به د رهوشترین کەس له گەل خودا یه هودییه کانن (جووله که کانن) که گوتیان:

يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ^(۱)

واته: (نهو جووله که نهفام و خوانه ناسانه دهمانوت؛ خوا دهستی به ستراره و خیری له دست نابیتهوه!! دهک دستیان به ستراره بی خیر و کهله بهچه و تووشی شهلهل بیت دهک نهفرینیان لی بیت، له گهال قسه بیان، نه خیر وان یه، به لکو دوو دهستی (په له بهر دهک ته

^(۱) المائدة، ۶۴ .

پهرووردگار) هميشه و بهردهوام كراوهيه، چؤنى بوؤت و جهندى بوؤت دهپهخشيت).

بهدرهوشتى و بئى ئابروويان لهگهَلْ خودا دهگاته نهو رادهميهى نهوها لهسهرخوا بدوؤن.

ههروهها گوتيان:

﴿إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ﴾^(۱).

واته: (خوا ههزاره و ئيمه دهوله مهندين).

پاكى و بئى گهردى بؤ خوا... به خوا نهوان بهد رهوشترين و بئى ئابرووترين خهلقى خودان نهوش له نهجامى گوفتارى نابهچئ و بئى شهرمى و بهد خووييان.

وه خوا نهفرمتى لئىكردوون...

ههروهها ئيمهى موسولماننيش رهوشتمان لهگهَلْ خودا جيا جياپه... لئيرهدا مهبهستان نهوه نيه كه موسولمانان به جووله كه كان بشوبهئنين... له مهبهستم تيبگه... بؤ نموونه ههندىك له ئيمه گوناھ و تاوان له بهر خاترى خودا به چئ دئلى و رهوشتى خؤى لهگهَلْ خودا چاك دهكات... ههندىكى تريشمان لهو كاتهى وا خهلك خهوتوونه، نهو بؤ شهونوؤژ ههئدهستى ئينجا رازاوهرترين وجوانترين جل له بهر دهكا و نايابترين بؤن له خؤى دهدا... نهو

^(۱) ال عمران، ۸۱ .

دمیه وهئی له شه نووژیدا به چاکترین شیوه وه به باشرین رهوشت به دیداری خودا بگات... کهسی تریشمان ههیه که پیش هه موو نوژنک سیواک به کار دهیئی تاگو له گهڤ دیدنی ئه ودا ناو ده می پاک بیت و بوئی خوش بیت... هی تریشمان هه که گوئی ی له بانگدان بوو یه کسه له کار و پیشه ی خوی دموستیت و دهست هه لده گریت ، وه گوئی له بانگ دمگری و ووته کانی ده لیته وه و مکو پزلینانیک بو دروشه کانی خودا... هی تریشمان هه که گوئی ی له فورئان ده بیت بی دنگ ده بی.

هه مانه وا دمکات و وا دمکات... و....

هه ریه کیکمان حاله تیکی له گهڤ خوی میهرماندا ههیه.

نموونه ی هه ره بهرز بو خوایه

له م نمونه یه خواره وه وورد به ره وه و لئی تیبگه؛

ئه گه ره پاشایه ک هه بیت داوی به ندمیه کی خوی کرد که بیه

خرمه تی... ئایا پینگا زیاتر به کامیان ده دات؟ ئایا پینگا به که سیکی

رهوشت نزم ده دات؟ یان به که سیکی رهوشت بهرز؟

خوای گه وه ره مؤله تی هاتنه ژووره وه بو لای خوی دمه داته

به ندمه کانی به گویره ی خو رهوشتیان له گهڤ زاتی ئه ودا.

ئای له م ووشانه که چ کاریگه ری یه کیان له دل و دهر ووندا

ههیه... چاره کان فرمیسی بو دهرژن... ناخو کی له ئیمه چه ز نه کات

لهگهڻ پهرومردگارا لهو پهپهري پهوشت بهرزي دا بيت وه سوور بيت
لهسر نهومي كه خوا له خوځي رازي بكات ۱؟

(خوا به جوانترين شپوه پهرومردهه كردهم)

نايا كي له هه موو كهس زياتر خووپاكترو پهوشت چاكترو
لهگهڻ خواي گهوره ؟

له هه موو كهس خووپاكترو پهوشت چاكترو لهگهڻ خوا
پنځه مېرمانه عليه السلام... هر له بهر نه وه گه پشته سدره ي مونته ها...
نه ي نه مانگوت خواي گه وړه مؤلته ي هاتنه ژووره وه بولاي خوځي
دمداته بنده كاني به گوږه ي خوړه وشتيان لهگهڻ زاتي نه ودا...
پنځه مېرمن عليه السلام له نيسرا و ميعراجدا گه پشته سدره ي مونته ها كه
تا نيسرا كهس نه گه پشته وه شوينه، خوا دمفه رموي:

﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى﴾^(۱)

واته: (بينيني نه و بهديهنراوانه له وشه ودا وه نه بيت
چاوبه ست له پنځه مېر گرا بيت و چاوي لي لادابيت).

كي له تو پهوشت چاكترو نه ي پنځه مېره ي خوا، كه خواي
گه وړه به جوانترين شپوه پهرومرده ي كړدوي.

(۱) النجم: ۱۷.

(الهندي) له (گەنجینەى كرىكاران) دا يادى ئەو خۇشەويستەى كرىدۆتەوۋە كە دەفەرموئى؛ (ادبىي رىبى فاحسن تادىبىي) واتە؛ (خوۋا بە چاكتىن شىۋە پەرومردەى كرىدم).

لېرەوۋە بابەتەكەمان كۆتايى ھات بە خوۋاى گەورەتان دەسپىرىن... پىنماپىتان دەكەين كە باشتىن و جوانتىن خوۋو و خوۋلھتان ھەبىت ، ئەوۋە بزانن كە فىربوون و زانىتان وەك لەم ووتە كۆنە ووتراوۋە؛ (ھاوار بۆ ئەو كەسەى بە يەك چار نەزانىت وتىنەگات، ھاوارىش بۆ ئەو كەسەى ھەوت چار زانىۋىەتى وتىنەگەپشتوۋە).

خۆنه و یستن

پیشہ کی:

کھسانیک لیان پرسیم باس له چی دگهین ، منیش پیم
 گوتن باسی خۆنه و یستن دگهین به ئیزنی خودا ، بینیم زۆر به
 روونی و پاشکاو ی پیم ده لئین؛ (مانای چی یه؟) بهم وهلامه
 ناکامیکی ترسناک رووی تیکردم...

وا دیاره هه ندی رهوشتیکی نیسلامی ههیه که له نیوانماندا
 وه یان له ناو کۆمهله خه لکانیکی زۆری کۆمه لگاکه ماندا سراوتهوه و
 شوینه واری نه ماوه...

خۆنه و یستن رهوشتیکی نیسلامییه و نیسلام فهرمانی پی
 داوه وه پیغه مبه ر ﷺ هیناویهتی، وه له میژووی نیسلامدا نمونه ی
 زۆره... به داخه وه که سهیری ئەم رهوشته دگهین له م رۆژگاردا ،
 ده بینین سراوتهوه و نه ماوه.

ئهی خواجه... ئایا ئیمه بهم راددهیه له ئایینمان
 دوورکه و تووینه ته وه؟... به لام له گه ل نه وه شدا ئەم رهوشته له ناو
 چینیك له موسولماناندا هه ر ماوه، کهسی وا ههیه که ئیستا

لەنيوانماندايه و ئەم ڤهوشته جيٻه جيٻه دهکات... تۆش لەوانى به
ئيزنى خودا...

ئەم ڤهوشته لای ڤۆژناوايىيه کان نەبووه و نىيه

جىگای سەرسوڤمانه گەر بتەوى زاراوهى ووشەى
(خۆنەويستن) لە زمان و فەرھەنگى بيانىدا بدۆزيتەوه، ئەوا
مەحالە و ھەرگيز ناتوانى... واتە ئەم ووشەيه نە لە زمانى
ئىنگليزى وە نە لە فەرمنسى ھاوواتاى (مرادف)ى نىيه... نەك ھەر
ڤهوشتى خۆنەويستن بەلكو ڤهوشتى تريش، بۆ ھموونە ڤهوشتى (الحياء
) كە وەگىڤاومكەى Ashamed يان shy كە ھەردووکیان بە مانای
(شەرم) دین... ھىچيکیان مانای (الحياء) نادەن، وە ھەر وھا
ڤهوشتى (التواضع) ھاوواتاى (Humble) ە لە فەرھەنگى ئىنگليزى ،
Humble، واتە زەھلىلى و ملکەجى ،کە مانای (التواضع) نادات.

ئەم ڤهوشته بەرزە ئىسلامىيانە ھەرگيز لای
ڤۆژناوايىيهکاندا نەبووه و نىيه، نەك ھەر ئەوانە، بەلكو زۆر
ڤهوشتى تريش...

ڤهوشتيكە لە قوتابخانەى پيټەسبەرى عليه السلام نەبىن لە ھىچ

شويټيټيكي تر نايدۆزيتەوه

ئەم ڤۆ ئيمە شوپن ڤۆژناوايىيهکان کوتووین... بەلام خۆزیا
تەکنۆلوجيا و شارستانىيەت و زانستە کارگىريىيهکانمان لەوان

وهرگرتابا... به داخه وه لاسایی کردنه وهیهکی کوپرانه مان له وان
وهرگرتووہ...

نہی رھوشت و به اھاگان له کی وهر بگرین...!

وہی بۆ ئه و کھسہی کہ به دواي رھوشتہ بهرزہکان دھگہرئ ،
ھەرگیز نایدۆزیتہ وه له فوتابخانہی پیغہ مہر ﷺ نہ بی.
قہت نایدۆزیتہ وه تہنہا لہنا و خہلکانی بروادار به ئیسلام
نہ بی.

خۆنہ و یستن مانای چہیہ؟

خۆنہ و یستن واتا؛ براکەت بەسەر خۆت پەسند دەکەیت جا بۆ
ھەر شتێ بێت، بە مانای؛ (خۆشی یەك له خۆشی یەکانی دنیا بۆ
خۆت نەتەوێت و بیدەیت بە براکەت کہ ئه و چێژ و لەزەمتی لی
وهرگری وه تۆش لەبەر ئه و له کیس خۆتی بدەیت)... واتە کہ دەلێن
فیسار کەس رھوشتی خۆنہ و یستن ھەیہ واتە؛ ئه و خۆی ناوی بەلکو
براکەیت پەسەند دەکاتە سەر نەفسی خۆی ئه و ھوش لەبەر تامەزرۆی
بۆ رۆژی دواي.

نایا ئیستا تیگەشتی؟ دەیت بە نیازی جیبە جی کردن خۆت
بۆ خۆتندنە وەئامادە بکە.

چەند نمونە بێک بۆ جیبە جی کردن

ئىستا باسى چەند نمونەيەكى خۇنەويستىن دەكەين لە
مىژووى ئايىنە شىرىنەكەماندا كە بە راستى جىگاي شانازى و
سەربەرزىيە...

پىش ئەوى ئەم چەند نمونانە باس بكەين، ئەم وتەيەى
خوارەوە بخوئىنەرەوە تا باش مەبەستمان تىبگەى؛
ئەو گەشتيارەى كە بە شەمەندەفەر گەشت و گوزار دەكات
بەسەرچەند وئىستگەيەك تىدەپەرىت تا دەگاتە وئىستگەى سەرەكى
كە ئەو مەبەستىيەتى... جا وئىستگە سەرەكىيەكەمان
(خۇنەويستەن)، وە وئىستگەكاي تر ئەم نمونانەن كە ئىستا
دەياخوئىنيتەوە... نىتر بە ئىزنى خودا وئىستگە وئىستگە دەپرى و
نزيك دەبىتەوە تا دەگەيتە وئىستگەى مەبەست...

ئاگاداربە شەمەندەفەر بە بى سووتەمەنى ناتوانى بىروا... ئايا
سووتەمەنى بىروادار چىيە؟ زانیت؟

لەبەرەس بكە و پىيى داىپۆشە

ئەس پىغەمبەرى خودا...!!

شەوانى زىستانى مەدىنەى مەنەورە زۆر ساردەو سەرە، شەوئىك
لەو شەوە ساردانە ئافرەتئىك لە ئەنساىرەكان عەبايەكى لە قەدىفە
چنى و هيناي پىشكەشى پىغەمبەرى كردﷺ، پىغەمبەرىش ﷺ
ئى وەرگرت و لەبەرى كرد (ئەو لەو سەرما سارد و سەرەدا چەند

پڻوڀسٽي پڻ ڀهٽي)، ٺه و کاتهي ڪه ڀهڪم جاره وا بهم عهبايه وه دمرده چيٽه دمروه بؤ لاي هاوه لاني ، ڀياوڻي ٺهنساري له ريگادا سهيري ڪرد و گوتي؛ ٺاي ٺه و عهبايه چهند جوان و پوخته به له بهرمي بڪه و پڻي دامپوشه ٺهي پڻغه مبهري خودا، پڻغه مبهريش ﷺ فهرمووي؛ (به لڻ، باش)، ڀهڪسر بي وستان له بهري ڪرده وه و داي بهو... هاوه لاني پڻغه مبهري ﷺ سهيري ڀياوهڪهيان ڪردو گوتيان؛ (ٺه وه چيٽ ڪرد؟ ٺاخر پڻغه مبهري پڻوڀسٽي پڻيهٽي) ڀياوهڪهش گوتي؛ به لام من زياتر له پڻغه مبهري ﷺ پڻوڀسٽيم پڻ ڀه ، من دممهوي کاتي مردنم بيڪم به ڪفنم^۱.

بيرڻڪ بڪه وه... ڪاتيني تازه و نوڻٽ ڪرپوه... ڀهڪم جاره له بهري دمڪهي و پڻي دمرده چيٽه دمروه ڀهڪسر هاوري ڀهڪت له ريگادا پڻٽ بلڻ؛ بمدمري... چي دمڪهي!!؟

دمزانم جاري وه لامهڪمٽ لاني ڀه...

ٺه و بؤ توڻيه...!!

پڻغه مبهري و هاوه لاني ڪاتيني زور به دمرده سهري و نه هامهٽي ژيانيان بردوٽه سهر له بهري هزاري و برسيتي و نه بووني... ڪه به دريژاڻي ماوهي ناردني ڀهيامي ٺيسلامدا ههر بهم شيويه ژيانيان به سهر بردووه، تا گه ڀشته فهتحي مهڪه و خه ڀيهر

^۱ رواه الإمام أحمد في (المعجم، ۳۳۲/۵) بنحوه.

و فہتھی تائیف، کہ ئەو کات ہارہ و ہوول و مہرو مالاتیان زور ہوو، کہ بەشی پیغہمبەر ﷺ لہ مہر و مالاندا، مہرو مالاتیك ہوو ہندی نیوان دوو جیا ، ئیعرابیەك سہیری مہر و مالاتہکە ی کرد ، گوتی، ئەو مہر و مالاتہ چەند زورہ، پیغہمبەریش ﷺ پی ی فہرموو: (بہ دلتہ؟) گوتی: بہئی، فہرمووی ﷺ: (با بۆ تۆ بیت) گوتی: ئە ی موحمەد راستم پی دەئیی؟، فہرمووی ﷺ: (ئەوہ بۆ تۆیہ گەر ویستت بیبہ) ہیاوگەش یەکسەر بۆ لای مہر و مالاتہکە پای کرد و بہ دەوری سوپایہوہ، ئینجا بردی و بۆلای کەس و کارمەکی گہراپہوہ گوتی: ئە ی خزمان و کەس و کارانی خوّم ، ئیمان بیئن، ببن بہ ئیسلام من ئەوانہم لای بەخشندەترین و چاکترین کەس بۆ ہیناون، موحمەد بەخشینیکی ئاوا دەبەخشئ کہ ہەرگیز و ہمیشہ لہ ہەژاری ناترسی)¹.

ئەو پیغہمبەری لہ تاو توندی برسیتی بەردی لەسەر سکی دەبەست، نەك ہەر ئەو ، بەئکو زۆربە ی ہاوەلان...جا ہەر کەسێك لەو برسیتی و ہەژارییەدا بیت پاشان ببیتہ خواونی ئەو سەرومت و سامانہ (مہرو مالاتیك ہندی نیوان دوو جیا)، خو شتیکی ئاساییہ ئەگەر ئەو کەسہ ناگاداری سەرومت و سامانہکە ی بیت وہ پارێزگاری بکات...

¹ رواہ مسلم فی (الحدیث، ۵۹۷۴_۵۹۷۵)، والإمام أحمد فی (الحدیث، ۱۰۸/۳، ۱۷۵، ۲۵۹، ۲۵۸).

بەلام سەيرى مەوداى خۇنەويستنى پېغەمبەرﷺ بىكە بزانە
 تاج رانمىيەك بوو... ھەر لەبەر ئەو پەشتە بوو پياوۋە ئەغرابىيەكە
 بوو بە ئىسلام ۋە بانگەوازى ئىسلامەتى بۇ ھۆز و كەس و كارمەكەشى
 كرد.

ھەز ناكەى خەئك ئىسلامى خۇش بوئ...!!؟

ئەوا پىئويستە خۇنەويست بىت.

ئاۋەرپۆكىس خۇتەويستىن

يەككە لە ھاۋەلان دەئى، (پېغەمبەرﷺ ئەۋەى لای بوۋە
 ۋەھىبوۋە داۋىيەتە خەئكى ھەرگىز ھىچى بۇ خۇى نەگىراۋمەتەۋە).
 ئەى خودايە...!! كەسك نەبوۋە شتىكى لە پېغەمبەرﷺ
 داۋا نەكردبىت نەپداپىتى.

كى لە ئىمە ئەو جۆرە خۇنەويستەى ھەيە...؟ دەزانم ئىستا
 دەئىن؛ ئاخىر ئەو پېغەمبەرە چۇن ئىمە ۋەكو ئەو دەبىن؟ ئىمە
 پىئويستە پەيرەۋى ئەو بىكەين... سوئند بە خوا كەسى واتان ئى
 دەردەچىت كە ھەر شتىكى ھەبىت ھىچى بۇ خۇى ناگىرپىتەۋە
 ھەموۋى دەداتە خەئكى...ئەۋە لە خدا دوورنى يە.

خواس كەۋرە لە چاكەس ھەردوۋوكتان پازى بوو...!!

پياۋىك ھاتە لای پېغەمبەرﷺ گوتى؛ ئەى نىردراۋى خوا
 من مانىوو و بى تاقەتم (ھىچ خواردىنى نىيە بىخۇم)،

پيڻه مبهري ﷺ ٺهيو هو هوالهي گه پانده خيزانه کاني فهرمووي، هيچ شتيڪتان لايه؟ هه موويان يهڪ وه لاميان لا بوو، (نا به وهى ٽوى نار دووه به حهق له ناو زياتر جي ترمان نى يه). پيڻه مبهريش ﷺ پياوه برسي يه كهى له گهڻ خوى برد چووه لاي هاوه لاني فهرمووي، (كى ٺهيو پياوه دهڪاته ميواني خوى؟)، پياوڙڪ له ٺهه سارهگان يه كسهر هه لسا گوتى، (من دهيكه مه ميواني خوم ٺهيو پيڻه مبهري خودا)، نيتر ٺهيو پياوه كهى له گهڻ خوى برده ماله وهو به خيرايى چووه لاي خيزانه كهى پيى گوت، هيچ خوار دنيا ڪمان هه يه؟ گوتى، نهء ته نها قووتى مناله ڪانم نه بي، پياوه ڪهش گوتى، مناله ڪان به شتيڪه وه خهريك بڪه ٺهه گهر داواى نانى ٺيوارميان ڪرد بيانخه ويڻه، تا ميوانه ڪه ديت، ٺهه و جا خوار دنه ڪه دانى، پاشان چراڪه بڪوڙ ٺنه وه تاڪو ههست به وه بڪا ڪه ٺيمه وا له گهڻي دهخوين... نيتر ميوان هات دانيش و ناننه كهى خوار... ڪه ڪاتي نوڙي به پاني هات ٺهيو خير خواهه چوو بڙ مزگهوت له وي پيڻه مبهري بيبي ﷺ ڪه پيى فهرموو، (خواى گه وره پازى بوو لهو چاڪه و لهو شيوه مامه ٺهه ڪردنهى ٺهيو شه وهى ٺيوه له گهڻ ميوانه ڪه تان)¹.

ٺهه مه سرڪه و تنى بوو ڪه شياو و شاپستهى ٺهيو خه لانه بوو ڪه پٺيان بوتري، (خوداى گه وره پازى بوو لهو چاڪه و لهو شيوه

¹ رواه البخاري في (الحدِيث، ٢٧٨) والبيهقي في "السنن الكبرى" (الحدِيث، ١٨٥/٤) بنحوه.

مامەلەكردنەى ئەو شەۋەى ئىۋە لەگەل مەوانەكەتان)...ئەى تۇش
 ناتەۋى خوا لىت پازى بىت؟ خو بارودۇخى زىانت لەم ھاۋەلە زۇر
 باشترە، وانىيە؟ ئەى بۇ وا ناكەى؟!

دەمەنەكەى خراب

سى ھاۋرى لە گەشتىكدان، ھەر يەكەكىيان خۇراكىكى بۇ
 خۇى ھەلگرتوۋە و لەۋى ترى شاردۇتەۋە، تاكو ھىچى لى نەبات
 بەلكو لەتەكىشى لى داۋانەكات...!!

سوپاس و ستايش بۇ خوا بۇ رەۋشتى خۇنەۋىستن...

دروشمى خۇنەۋىستن

دروشمەكە كە پەغەمبەر ﷺ بۇ ھەموو موسلمانىك
 داپرشتوۋە، دەفەرموئى ﷺ: (ئىمانى كەستان كامل نابت ھەتا
 ئەۋەى بۇ خۇى پىى خۇشە بۇ براكەشى پىى خۇش بىت) (۱).
 ۋەك بلئى دەفەرموئى ﷺ ئىمانت تەۋاۋ نابت بە خۇنەۋىستن
 نەبى.

دەى تۇش ئىستا دەست پى بكة ئەۋە بكة بە دروشمى خۇت...

(۱) رواه البخارى في (الحدیث ۱۲)، و مسلم في (الحدیث ۱۶۸)، و الترمذی في (الحدیث ۲۵۱۵)،
 و النسائی (في الحدیث ۵۰۳۱)، وابن ماجه في (الحدیث ۶۶).

پشتی له ژووژك نه چوو به هۆی نه و تیرانهی بهر

که وتبوو ...

باوکی دوجانه په کیک بوو له هاوه لان (خوا لیان رازی بیت)
 نهو له هیرشی به دردا پیغمبهری لا گرتگر بوو له گیانی
 خوی... کاتیک بینی تیره کان له هه موو لایه که وه بو پیغمبهری ﷺ
 دهاویژری په کسه پیغمبهری ﷺ گرتنه باوش و خوی کرد
 به سه ریا ، واته (خوی کرده فه لغانیک بو پاراستنی پیغمبهری ﷺ) له
 نه جامدا هه موو تیره کان بهر پشتی باوکی دوجانه که وت... که
 نیمای نه بویه گر نهو نیمه نهی بینی گوتی، که سهیری پشتی باوکی
 دوجانه کرد وهك ژووژك وا بوو له بهر نهو هه موو تیره بهر پشتی
 که وتبوو.

نهو گیانی خوی نه ویست و به خشی بو خوا و
 پیغمبهری... پشتی دداته بهر نهو هه موو تیره و به سه ختی بریندار
 دهی نهویش له بهر خوشه ویستی بو پیغمبهری ﷺ که گیانی خوی
 دهکاته فیدای پیغمبهری...

نهی نه مرۆ نیمه چون خۆمان بکهینه فیدای
 خوشه ویست ﷺ و له بهر نهو خۆمان نهویت ...؟
 نه مرۆ نه گهر بهمانه وی پیغمبهری ﷺ به سهر نهفس و گیانی
 خۆمانا په سهند بکهین دهی سووننه تهکانی بهاریزین و بهاریزگاری

بكهين، وه له هه موو داب و نهريت و دهستوورهگانی تر به چاكترى
بزائين وه په پرهوى بكهين.

ملم نهك ملت نهى پيغه مبهري خودا

تموونه يهكى ترى خوڼه ويستن... طه لحهى كورى عوبيداللهيه
كه دهلى، سهرت بيڼه خوارموه تا تيرت بهر نهكهوى ئهى پيغه مبهري
خوا، مى من نهك مى تو ئهى پيغه مبهري خودا... له وكات تيريك بو
پيغه مبهري ﷺ دههاويزرى طه لحه يهكسر دهبيڼى و دهستى دمهتاه
بهري بوڼهوى بهر پيغه مبهري ﷺ نهكهوى، له ئاكامدا تير دهچيته
ناو لهي پاكي طه لحه و شهلهلى دهكات.

لهم هه لوڼسته...!! تير بهرهو پيغه مبهري ﷺ ديت طه لحه
دهستى دمهتاه بهري بهلام لات سهير نهبي... گهر نهفسى خوڻى كرده
فيداى پيغه مبهري ﷺ ئهوا دهست ههر زور ئاسانه... ئهى ئهو
نهيكوت ملم نهك ملت نهى پيغه مبهري خودا.

خوايه تو شاهيڼدى كه يهزيڼدى كوپى سوكن پهيماڻى خوڻى

بهچى هينا

پيغه مبهري له رۆزى ئو خوددا دهووستيت و دمهفرموى، (كى
نهفسى و گيانى خوڻى پيمان دمهفرۆش) يهكسر ده گهنجى ئهفسارى
دڼه پيشهوه (كه تهمهنيان له نيوان ۱۸-۱۹ سالدا بوو) نيتر يهك له
دواى يهك شههيد دهبن، يهكهم پاشان دووم پاشان سى يهه، دواتر

ھەر دەمیان شەھید دەمین کە دەپەمیان (پەزیدی کوری سوکەن) ە کە
 بەرگری لە پێغەمبەر ﷺ دەکات وە بە برینداری دەکەوتتە سەر
 پێی پێغەمبەر ﷺ ئینجا دەمری، پێغەمبەریش دەفەر موێ ﷺ:
 (خوایە تۆ شاھید کە پەزیدی کوری سوکەن پەیمانی خوێ بە جێ
 ھینا)، ئەمەش (ابن ھشام) لە ژاننامەی پێغەمبەر ﷺ باسی لێوە
 دەکات.

ئەو مەھەبە کە خۆت نەوێت پێغەمبەرت بویت ﷺ.

ئەو گەنجان... ئەو ئەوانەو لە تەمەنی پەزیدی کوری
 سوکەن... ئایا ئێوە پێغەمبەرتان ﷺ خوش ناوێت؟ گەر خوشتان
 دەوێ سوننەتەکانی بپاریزن و پەپرموی بکەن... توخوا لە
 مژدەبەخشەکان بن ئەک لە رۆچوو مەکان...!!

گەورەترین خۆنەویستن

بە پێداچوو نەو مەھەبەکی ئەم ئەموانەو پێشووە لە
 خۆنەویستن... سەپەر دەکەین گشتی باس لە خۆنەویستن تاکە
 کەسێکە دەکات... بەلام ھەرگیز گۆئیبیستی خۆنەویستن تەواوی
 وولاتیک و تەواوی نیشتمانیک نەبووتتە... کە ئەو مەش گەورەترین
 خۆنەویستنە...

كاتى كۆچكردنى موسولمانان لە مەككەوہ بۆ مەدینە ،
 ھەلئۆستى ئەنسارەكانى مەدینە بۆ برا كۆچەرەكان جىگى
 سەرسوپمان بوو كە نە وەسف دەكرى ، نە دەزانى چۆن باسى بكەى .
 ھەر كۆچەرئىك جگە لەو جالانەى كە لە بەرپەتى چى ترى
 نەبوو، لەگەل ئەوہى ئەوان لە مەككە دەولەمەند بوون...
 ناسراویشە كە خەلكى مەدینە خەلكىكى كشتوكالى بوون و
 خەلكى مەككەش بازارگان بوون.

خۆنەوېستنى ئەنسارەكان شتىكى خەيالى بوو عەقل بپرواى
 بى ناكا...خۆنەوېستنىكى سەرسوپرەينەر بوو.

ھەر كۆچەرئىك بە تىرو پشك نەبوایە نەدەچووہ مالى برا ئەنسارى
 يەكەى... وە ئەگەر بگوترا با فلان دادەبەزىتە مالى كى؟ ھەموو
 ئەنسارەكان بە يەكەوہ دەيانگوت؛ بۆ لاى من، بۆ لاى من... ئەوہ چى
 يە؟ ئەو چ خۆنەوېستنىكە ؟!

ئاخر ماقول نى يە...!! ئاخر ھىچ پەيوەندى يەكى خزمایەتى
 و دوستايەتى لە نىوانيانا نەبوو ، مەگەر لەبەر براپەتى ئىسلامى
 نەبى خۆ ھەر يەكتريشيان نەدەناسى...

ھەر لە نىستانوہ نابى نەم دىمەنە ببينىن...!!

سەپىردەكەى دايكەكە تەمەنى گەورە بووۋە و ناتوانى بە تەنھا
 بژى، ھىچ لە كۆرەكانىشى ھەست بە ئىپرسىنەوۋە ناكەن ھەرىكە
 بەوى تر دەلى؛ بىبە بۇ لاي خۇت... بۇ ئەوۋى لەم كارە پابكەن.
 دايكە وا پراھاتوۋە كە چەند كاتىك پاخود چەند پۇزىك لە
 مالى كۆرەكەى بىت... ژنى كۆرەش لەگەلى دل فراوان نى يە و
 راپناگرىت.

دە لە خۇنەويستنى ئەنساۋەكان فىر بن.

چاۋ تىرى و دل تىرى ئەنساۋەكان

وہ پاكى و بىگەردى كۆچەرەكان

ئىستا نمونەيەك لە خۇنەويستنى ئەنساۋەكان بۇ
 كۆچەرەكان باس دەكەين ئەويش نمونەى سەعد كۆرى ئەلربىع و
 عبدالرحمانى كۆرى عەوفە، جا تكايە ئەم چەند رستەيەى خوارەوۋە
 پېر بە دل بخوینەوۋە... سەعد كۆرى ئەلربىعى ئەنساۋى گوتى؛ براكەم
 ئەوۋە ھەموو پارەكانمە كۆمكردۆتەوۋە بىكە بە دوو بەشى يەكسان، وە
 ئەوۋەش مائەكەمە نيۋەى بۇ من نيۋەى بۇ تۇ، دوو ژنىشم ھەيە
 ھەردوو كيانت پىشان دەدەم وە تۇش سەپريان دەكەيت كاميانت زياتر
 بەدل بوو تەلاقى دەدەم ھەتا دەگاتە كاتى ديارى كراوى تەلاھەكە
 ئىنجا مارەى بكە و بىھىنە!! عبدالرحمنى كۆرى عەوفىش چى

نهگوت تنها نهومنده نهېن؛ خودا جهزای خیرت داتهوه، کوا بازار؟
بازارم پې نیشان ده.

نهوه چی په...؟! سویند به خوا نهه نموننه په بهسه بؤ
تؤ...!! نایا خه یالی نهوه دمکه ی که بتوانی هه موو پاره و سامانت
بیئی بیانکه ی به دوو بهشی په کسان... ماله کهشت دابهش بکه پته
دوو بهشی په کسان له نیوان خوټ و براهت وه هه روهها
ژنه کانیشته...!!

وابزانم ههنډیک له ژنان نهه قسانه یان بهدل نه بوو...؟!

نیستا به بیرت دینمه وه له چ ویستگه په کی؟!

هه روا به ریگاوه مین بهرمو ویسگه ی سهرمکی...

که وره ترین کؤچکردن له میژوودا

هیچ کؤچکردنیک له میژوودا نه بووه له وولاتیکه وه بؤ
وولاتیکه تر به په لاماردان وخوین پشتن نه بې... بؤ نمونه
کؤچرپه وی نه ورووپیه کان بؤ نه مریکا که له فیلمه کانا
بینیمان... چهنده له هنډی په سووره کان کوژران... چهنده خوین پڑا بؤ
نه وه ی نه مریکا بؤ نه وروپه یه کان بیت...

به لام گه وره ترین کؤچکردن له میژوودا، کؤچکردنی
کؤچره کانی مه ککه بوون بؤ مه دینه ی منه وهره، چونکه له پیناوی
نیسلام بوو... که گشتی خو شه ویستی و خو نه ویستن بوو.

تۇش ئاتەوئى بچىتە رېزى ئەوانەوۈ دە ئومونەى وەك ئەوان
 بىت...؟ دەى ھەر ئىستا سەر لە نوئ دەست پى بکە و ھەموو زىانت
 بکە بە خۇنەوېستىن... ئايا دەتوانىت...!!؟

شوپىنەوار و رەنگدانەوۈەى خۇنەوېستىن

شوپىنەوار و رەنگدانەوۈەى خۇنەوېستىن گىشتى خىر و
 بەرمكەتە... خوا لىت رازى دەبىت وە بۇت زىاد دەكات... ئەوۈش
 بزانه كە ئەگەر دەستت گرت و داتخست ئەوۈ لە جىياتى خۇنەوېستىن
 خۇت پەسند دەكەمىت بەسەر خەلگى تر و خۇت زىاتر دەوئت لە
 كەسانى تر.

بانگەوازىكى بە پەلە... بۇ ھەموو كچان و كورپان... بۇ
 ھەموو ئافرەتان و پياوان...

(ھەئىسن دۇلابى شتوومەكەكانتان بکەنەوۈ... ئەو جىلانەى كە
 سالىك دوو سالى بەسەردا تىپەپوۈ وە كەسىش لەبەرى
 نەكردوۈ... كوا خۇنەوېستىنتان... نەفسى خۇتان پىر بکەن لە خىر و
 پىشان خوای بىدەن... ئەوۈش بزاند كە ئەو شتانەى پىغەمبەر
 دەمبەخشى ﷺ ھەرھەموۈى نوئ بوون).

دەى تۇش خۇنەوېست بە ، بە شتومەكە كۇنەكانت دەست پى
 بکە...

لەگەل شتى ترمە بىچگە لەوانە...!!

ئەم چەند پىستەيەي خواروۋە بخوئىنەوۋە و سەرت
سورنەمىنى...كە ئەوپەرى خۇنەويستە...

پىغەمبەر ﷺ بە ئەنسارەكانى گوت: برا كۆچەرەكانتان پارەو
سەرومت و سامان و منالەكانيان جىھىشتوۋە و ھاتوونەتە لاي ئىوۋە
كشتوكالىش نازانن دەي دابەشيان ناكەن؟ گوتيان بەئى باشە ئەي
پىغەمبەرى خودا پارە و پولمان لە نىوان خۇمان و ئەوان دابەش
دەكەين، پىغەمبەرىش ﷺ پىيانى فەرموو: (لەگەل شتى ترمە
بىجگە لەوانە؟) گوتيان: جگە لەوانە چىتر ھەيە ئەي پىغەمبەرى
خودا؟ گوتى: (بەرۋوبوۋمەكانتان لەگەلئان دابەش بکەن) گوتيان،
بەئى باشە ئەي پىغەمبەرى خودا، بەلام بەرامبەر بەچى ؟ فەرموۋى
ﷺ: (بەرامبەر بە بەھەشت كە بۇ ئىۋەيە)'

پاكى و بىگەردى بۇ خوا... كۆچەرەكان لە مەدىنە ناتوانن
دەرچن بۇ بازىرگانى، چونكە (لەبەرئەوۋە سىروشتى جوگرافىيە
مەدىنە وايە كە لە سى لاۋە دەورەدراۋە و ھاتوۋچۆكرىن بۇي
سەختە و ناكرى) كەوايە ئەو پارمىيە ئەنسارەكان لەگەلئانا
دابەشيان كىردوۋە بە كەلكيان ناپەت و سوۋدى لى وەرناگرن...بەلام
سەيرى خۇنەويستەنى ئەنسارەكان بکە كە نە سنوۋرى ھەيە و نە

¹ رواه البخاري في (الحدیث: ۲۷۸۲) بنحوه.

كۆتايى دېت، ئەى چۆن ئاوا نابېت بەھەشت جەزا و پاداشتىان
بېت؟

جەز دەكەس بېتە كامەيان...؟!

ھەر پياوئىكى ئەنسارى يەك سالى تەواو لە زموى خۇى ئىشى
دەگرد پاشان كۆى بەروبوومى ئەو سالەى كە پېش ئەوى بەگەپتەو
مالى خۇى دەپىردە مالى برا كۆچەرمەكى و پىى دەگوت: ماووى
يەك كاتزىر من بەجىت دېلم، تۆش بە ھەووسى خۇت
ھەلىبۇزىرە...

ئەو ج خورموشت و پەفتارىكە...؟!

چەند دېمەنىك

دېنارىكى چاكن لە گىرفانتايە نازانى چۆن خۇتى لى پزگار
بكەپت... ناچارى دەپبەخشى...!

شەش جلت كرىو، پېش ئەوى بەجىتە لاي ھاوپىكەت لەو
شەشە جوانترىن و باشترىن و كەشخەترىن جل ھەلدەبۇزىرى و
ئەوى ئەبەرت ماومتەو دەپبەپت بۇ ھاوپىكەت...!!

سەرجت لەسەرمان دانا نېمەش

جىبەجىمان كەرد

پىغەمبەرﷺ دواى سەركەوتن و كردنەووى خەبەر بە
ئەنسارەكانى گوت: (خودا پاداشتى خىرتان داتەو كە پەيمانتان بە

جی هیئاو ومفاداربوون... ئەوانیش گوتیان: مەرجیکت لەسەرمان دانا و مەرجیگمان لەسەرت دانا، ئەو مەرجەیی لەسەرمانت دانا جییه جیمان کرد و ومفاداربوون، ئیمەش مەرجمان هەیه لای تۆ که بەههشته

فەرمووی: (بەههشت بۆ ئیومیە بەرامبەر بەوی که بەوهفابوون) ۱.

ئەی ئیوێ تامەزرۆی بەههشت نین...؟

خۆنەویستن نەخۆشیەکانی دل چارەسەر دەکات

ئەگەر خۆنەویست بیت ئەوا خێر و بەخشنەیهکی زۆر

دەدۆزیتەوه... دل تیرتر و چاو تیرتر دەبیت... هەر چ رقی و قینە و

بوغز و حەسودییه هەر هەمووی لە دلنا دپتە دەرەوه...

پەيوەندیەکی سەیر لە نیوان خۆنەویستن وە ساغ و

سەلامەتی دلنا هەیه... وە لە نیوان خۆنەویستن و بەزەیی... وە لە

نیوان خۆنەویستن و سینە ساقی... وە لە نیوان خۆنەویستن و... وە

هەر وها...

گەر دمتەوێت سینەت بی گەرد و بی خەوش بیت ئەوا فییری

خۆنەویستن بە.

سەدینەس چاکەکار...

خەونیکی لەبارە بۆ بەدەس هیئان

¹ رواد الطبرانی فی "المعجم الکبیر" (الحدیث، ۱۰/۵).

ههتا نهو کاتهی پارهییهکی زۆر له بهحرهینهوه هات نهوسا
 پیغهمبهر ﷺ فرمووی: (نهوه بهتهنها بو نهنسهارهکانه)
 نهنسهارهکانیش هاتن و گوتیان: ئیمه نایبهین نهی پیغهمبهری خوا
 ههتا دابهشی نهکمهت له نیوان ئیمه و برا کۆچهرهکانمان،
 کۆچهرهکانیش هاتنه لای پیغهمبهر ﷺ و گوتیان: نهی نیردراوی
 خودا هیچ گهل و هۆزیکمان نهبینیوه نهومنده ماندوو بیت و
 نهومنده ببهخشیت وه باشتر و چاکتر بیت لهم گهل و هۆزهکی که
 لایان دابهزینه (مههستیان نهنسهارهکان بو)، نهوان سکيان تیر
 کردین، له بهروبوومی پیشهیاندا هاوبهشیان کردین ههتا نهوه
 ترساین ههر ههموو نهجر و پاداشتهکان نهوان لای خوا وهریگرن
 نهویش فرمووی ﷺ: (نهخیر نهو نزا و دوعلاینهی بو
 نهوانتان کردوو لای خوا نووسراوه و بو نهوانه وه ههروهها سوپاس
 و ستایشکردنی ئیوهش بو نهوانه) ^(۱)

نهوه چی یه...؟ نهوه چ کۆمهلگایهکن...؟

نهی نهوهی وا له شاری چاکهکاران دهگهڕێ... ئهم خهوانانه
 لهسهردهمی پیغهمبهر ﷺ و خهلیفهکانی بهدی هاتوو... بهلام دنیایا
 به که دووباره دپتهوه دی نهگهر هاتوو ئیمان بگهڕپتهوه ناو دلنهکان

^(۱) رواه ابوداود فی الحدیث (۴۸۱۲)، و الترمذی فی الحدیث (۲۴۸۷).

و خۆنه وويستن بگه پرتته وه و به ههشت ببيتته هيو و ئاواتى سهرهكى
 ههر هه موومان.

به خوا ناو ناخۆمه وه

تا براكه م ناو نه خواته وه...!!

عكريمه كورپى نه بو جههل ۲۲ سان دزايه تى پيغه مبهرى
 كرد و شهري له گه لدا كرد پاشان بوو به ئيسلام و خۆى چاك كرد وه
 به شههيدى مرد ، هۆى شههيد بوونيشى رهوشتى خۆنه وويستن بوو.

چۆن شههيد بووى نهى عكريمه...؟

له رۆژى شهري يهرموك موسولمانان بريندارهكانيان نزيك
 خۆيان دانابوو، بهلام له كاتى توندى شهركه نهو بريندارانه لهبير
 كران، له نيوان بريندارهكاندا عكرمهى كورپى نه بو جههل بوو، لهو
 كاتهى كورپه مامهكهى به سهريانا دهگهرا و يهك يهك ئاوى دهدانى ،
 جا نهو كورپه مامهى دهگيرپرتته وه ودهلى: له عكريمهى كورپى مام
 گه پام له نيوان بريندارهكاندا دۆزيمه وه ، بينيم زۆر شهكته و به
 نازار بوو، نهو زۆر زۆرى تينوو بوو، وه ده بريندارى تريس له
 تهنيشتى يه وه بوون ، منيش يهكسهر ئاوهكهم برد وه بۆلاى عكرمه
 پام كرد و پيم گوت، بخۆوه، گوتى: باش، ئاوهكهى ليم ومرگرت ههر
 كه ويستى ئاوهكه بخواته وه گووى له برا بريندارهكهى تهنيشتى يه وه
 بوو دهيكوت: ئاه، ئاوى دهويست يهكسهر عكريمه گوتى: به خوا ئاو

ناخۆمهوه تا براكهه تا نهخواتهوه، ئينجا چوون ئاويان لاي و ئاويان دايي، ئيتير نهمه پرووداوه لهگهه ههر ده بريندارمه كه دووباره بۆوه ههتا گهيشتنه دهيم كهس نهوئيش گوتى؛ به خوا ئاو ناخۆمهوه تا عكريمه نهپخواتهوه، ههر كه ئهوانيش گهراوه لاي عكريمه، سهير دهكهن مردووه و شههيد بووه...

شهرمت به خۆت نى يه... چاوچنۆكى بۆ ۱۰۰۰ دينارى بليمهر... چاوچنۆكى بۆ شتومهكه كۆنهكانت... ناتهوئى هيچ زانيارى يهك بدهيته هاوپرئى هاوپيشهكانت.

ئايا نهم ههلوئسته هيچ كاريگهري يهكى لهسهرت نهبوو...؟

بهلام من حهزم له ماسى يه...!!

الهندى له (گهنجينهى كرىكاران) دا باس لهه پرووداوهى خوارهوه دهكات... كه ههلوئستىكه بهشهو بهرپۆژ دووچارى دهبينهوه. پۆژىك عهبدولاي كورپى عومهر تامهزرۆى ماسى بوو، ئهو ههزى له ماسى برژاو دهكرد... پۆژىك خيزانهكهى ماسى يهكى كرى و بردى يهوه مالهوه و برژاندى و له بهردهم عهبدولاي دانا... ههر ئهو كات ههزارىك له دهرگاي دا عهبدولا گوتى؛ ماسى يهكهى بدهرى، خيزانهكهى گوتى؛ له مالهوه گۆشتمان ههيه لهوانهيه ئهو ههزاره گۆشتهكهى پتر بوئى گوتى؛ ئاخىر من حهزم له ماسى يه! ئيتير ماسى يهكهى دا به ههزارهكه و ههزار چوووه دهرموه، ئافرمتهكهش يهكسهه

بەدوایدە چووە دەرەووە و گوتی: رازی بە درهەمێک لێت بکەمەو،
 ھەزارمکە ووتی: باشە ، رازیم، ئیتر لێی کەپەووە و گەپەپەووە مائەووە
 دووبارە ماسی پەگەیی لە بەردەم عەبدولاً دانای، کاتێک ویستی
 ماسییەکە بخوات ھەزارمکە لەبەردەم دەرگا وستا بوو، ژنە پێی
 ووت: چیت دەوێت؟ عەبدولاش ووتی: ماسی پەگەیی بدەری، دیسان
 ھەمان پووداوی پێشوو پوویدا و ماسی پەگەیی بە درهەمێکی تر لێ
 کەپەووە، ئینجا ماسی پەگەیی لە بەردەم عەبدولاً دانایەووە ، ھەزارمکە
 بۆ جاری سێیەم ھاتەووە، ئەوجا ژنە ووتی: توخوا نەپەیتەووە
 عەبدولای کۆری عومەریش ووتی: گوێم لە پێغەمبەری خودا ﷺ
 بوو کە دەفەرموێ: ((ھەر کەسێک دلی بۆ شتێک چوو (شتی حەلال
 ڕی پێدراو) وە ئەو شتەیی نەویست و دای بە کەسێکی تر کە بە
 خۆشی ھەزی لێبوو ئەوا ھەر خوا لێی خۆش دەبێت)).

خۆ عەیب نی پە دلت بچیتە شتێکی حەلال، زۆریش
 ئاساییە دەستت بکەوێ، بۆ نموونە عەبدولای کۆری عومەر دلی
 چووە ماسی و خێزانەگەیی بۆی کەری... زانراوە مەدینە شارێکی
 کەنار دەرپا نی پە واتە دەستکەوتنی ماسی لەم شارەدا ئاسان نی
 پە...

پاکی و بێگەردی بۆ خوا !! ماسییەکت لەو شوێنە دەست
 بکەوێت و نەتەوێت، جا بیدەیی بە کەسێکی تر نە جارێک و نە
 دووان...

عەبدولاً ووتى؛ (بەلام من حەزم لە ماسى يە)... ئەو پستەيە
ماناى ئەومبە كە (حەزم لەج شتېك بېت ئەو دىمبەخشم)...خوای
گەورە دىمفەرموئى؛

﴿لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا لِحُبُّنَا﴾^(۱)

واتە؛ (ئێو هەرگیز ناگەنە پلەى چاکی و چاکەکاری هەتا
لەو شتانەى کە خوشتان دەوئت نەبەخشن).

پ/ نایا چاکترین و خوشتەوێسترین شت لە لات چەس یە؟
نایا دەتوانی ئەو شتەت بۆ خووت نەوئ و بیدەى بە کەسێکی
تر تا خوا لێت خووش بېت؟!

نەو شوپنەم بۆ خوتم دانابوو

بەلام دەیدەم بە عومەر بى

دەوونەيەکی تری خوونەوێستن...هەئوئستی خاتوو
عائشەيە...کە ئەبو لولوی مەجوسى لە خەلیفە عومەرى کورپی
خەتابی دا، ئیمامی عومەر یەکسەر کەوت ولە خوینی خوئی گەوزا ،
ئەوسا عومەر زانی کە دەمریت ، بە کورپەکەى گوت؛ عبدالله بچۆ بۆ
لای عائشەى دایکی ئیمانداران و بى ی بلى؛

عومەرى کورپی خەتاب پووختەت لى دەخوایى کە لە تەنیشت
هەردوو هاوئەکەى بشاردێتەو (لەگەن پێغەمبەر ﷺ و

^(۱) سورة آل عمران، ۹۲.

ئەبوبەكرى بوو)، خاتوو عائشەش گوتى: ئەو شوئىنەم بۇ خۇم دانابوو بەلام با بۇ عومەر بى.

خوات لىن پازى بىت ئەس ئەبوو ھورەيرە

پېغەمبەر ﷺ بەم ھەلۋىستە جوانى خوارەوہ ئىمەو باوکی ھورەيرە فېرى خۇنەويستن دەکات... باوکی ھورەيرە ئەم بەسەرھاتە دەگىرپتەوہ دەلى، زۇر زۇرم برسى بوو لە تاو توندى برسیتی پىيان دەوتە، ئەوہ شىت بووہ، دەمگوت؛ بە خوا شىت نىم، ئەوہ برسیتی يە برسیتی، نىنجا دەچووم لە تەنىشت دوانگەي پېغەمبەر ﷺ دادەنىشتەم جا ھەر پىاوپکی موسولمان بە لاما تىپەر بووايە يەكسەر ناياتى بژىوى و بەخشىنەم بۇ دەخوئىندەوہ (ھەتا دلى نەرم بىتەوہ ھەست بە من بکا و شتىکم پى ببەخشى)، ئەبوبەكر ھات بەلاما تىپەرى و نايەتەكەم خوئىندەوہ، نىتر ئەو رۇيشت و گرنكى پىم نەدا نىنجا عومەر بە لاما تىپەرى ئەويش گرنكى نەدا و رۇيشت، پاشان پېغەمبەر ﷺ تىپەرى و سەيرى كردم زانى حالەم چۆنە، زەردەخەنەيەكى كرد و فەرمووى ﷺ: ئەي باوکی ھورەيرە لەگەلم وەرە و شوئىنەم كەوہ منىش شوئىنى كەوتەم تا گەيشتەوہ مالى خۇي ﷺ نىنجا پوخسەتى ھاتنە ژوورەوہم خواست، ئەويش بە خىزانەكەي فەرمووى ﷺ: ھىچمان ھەيە؟ گوتى: جەرە شىرىك كە بەشى يەك كەس يان دوو كەس دەكات (ئاي لەو خۇشى يەي ئەي

باوکی هورپیره) ئینجا پیغه مبهرا ﷺ پینی ووتم: ((ئهی باوکی هورپیره بچۆ کهسان و ئههلی (سیفهم) بۆ بانگ که و لهگهان خۆت بیانیهته))، (کهسانی سیفه موسولمانه ههزارهکان بوون که ژمارهیان نزیکهی ۱۰۰ کس دهبوو)، همر پهکسر داخ کهوته دلمهوهو غهم خوارد له دلمهوه گوتم: کوا ئهو گۆزمیه بهشی کهسانی سیفه دهکات، ئهوه له کێ ئهوان له کێ؟ بهلام ههر دهبوابه گۆرپایهلی پیغه مبهری خودا بم، ئیدی رویشتم و ئهوانم هینا، پیغه مبهرا ﷺ به خهندیهک سهیری کردم و پینی گوتم: (چهپه شیرکه بهسهریاندا بگپه) منیش ناچار گۆزمه ههنگرت و پهکه پهکه شیرکه م بهسهریانا گپه، ئهوانیش ههر لییان دهخواردوه ههتا تیر دهبوون، من ههر دهگوت: تیا ی نهما، هیچی تیا نهما، ئیدی ههر جارم پهکێک لینی وهردمگرتم و شیری دهخواردوه ههتا تیر دهبوو نیت ئاوا... تا ههر ههموویان تیریان شیر خواردوه، پیغه مبهرا ﷺ ههر به زهردهخه نهوه سهیری دهکردم، ئینجا فهرموی ﷺ: ((ئهی باوکی هورپیره جگه له من و تو کهسی تر نهما)، گوتم: راستت فهرموو ئهی پیغه مبهری خوا فهرموی ﷺ: (ده بخۆوه باوکی هورپیره) (ئی هیچ ماوه پاش ئهو ههمووه...؟) ئینجا خواردمهوه و پاشان دام بهو فهرموی ﷺ: (بخۆوه باوکی هورپیره) منیش دووباره شیرم خواردوه، پاشان دام بهو، فهرموی ﷺ: (بخۆوه باوکی هورپیره) سێ باره خواردمهوه ئهو ههر دهگوته وه ﷺ: (بخۆوه، بخۆوه)، منیش ههر دمخواردوه تاکو

گوتم: نا بهوهى تۆى به حەق ناردووه بەسە، هيج جىگايەكى بۇ نەما ئاخىر بىخەمە كوئى؟ (ئەوئندە تىر بوو بوو). دواتر پىغەمبەر ﷺ جەرپە شىرەكەى وەرگرت و لىئى خواردەوہ.

ئەوہ موغجىزەيەك بوو لە موغجىزەكانى پىغەمبەر ﷺ، بۇ ئەوہى باوكى ھورپەرپە و ھەموو موسولمانان فىرى ئەم جۆرە رەوشتە بكات(رەوشتىخۇنەويستن) وە تا رۆزى دوايى.

لە رەوشتى خۇنەويستندا خىر و بەرەكەت و زىاد بوونىك ھەيە، ئەگەر كەمى خواردنت لاپوو بىدەى بە كەسىكى تر بە ويستى خودا زىاد دەبىت... دەى سووتەمەنيەكەت نوئى بكەوہ...

ئەى بىرت ماوہ شەمەندەفەرەكەت گەيشتە كام وىستگە؟

نام و لەززەنى خۇنەويستن بچىژە

خۇنەويستن خۇشى و لەززەتىكى ھەيە كە وەسف ناكرى...دئىكى بى خەوش و نەفسىكى پاكەت پى دەبەخشىت... خۇنەويستن ھەست و سۆزە مرؤفايەتىيەكان بە راددەيەك بەرز دەكاتەوہ تا وات لى دىت كە ھەر كاتىك حەزت لە ھەر شتىكى حەلال بوو يەكسەر دەبەخشى و دەيدەيتە يەككى تر، وە كە ئەو وەرىگرت و دلى ئەوت خۇش كرد ، ئەوا بىگومان لەززەتى ئەو

¹ رواه البخاري في (الحديث، ٦٤٥٢) ، والترمذي في (الحديث، ٢٤٧١) .

سوعجيزه يه ك

بۆ فير بوونى خۆنه ويستن...!!

هاوه لان بۇ ليدانى كندەر (خندهق) ماوهى ئارپۇز مانهوه ،
 نهونده برسى بوون له تاو برسيتى بهرديان له سكيان بهستبووه ،
 جابرى كورى عبدالله هات به پيغهمبهرى ﷺ گوت: نهى
 پيغهمبهرى خوا ﷺ نيمه له مالهوه مريشكيك و كه ميك جومان
 ههيه ، به پيشم كهوه نهى پيغهمبهرى خودا تا بهيه كهوه بيخوين ،
 پيغهمبهرى ﷺ سه يريكى جابرى كرد و فهرمووى: (به تنها من
 بيم؟) جابريش گوتى: با يه كيك يان دووان له گه لئا بيت، نيدى
 پيغهمبهر چووه سهر بهرزاىى جيايهك وهستا و فهرمووى ﷺ: (نهى
 دهسته له شكرى كۆچرهكان، نهى دهسته له شكرى نهنسا رهكان، زهمى
 نه مرومان لاي جابرى كورى عبدالله هيه) جابريش گوتى: ههر كه
 پيغهمبهر واي ووت يه كسهر خوم دزى يه وه و به خيراىى رامكرده
 مالهوه و خوم گه يانده خيزانه كه م و پيم گوت: فريامكه وه
 پيغهمبهرى خوا ﷺ به خو و به هه موو له شكره وه به ره مو ئيره
 دين...!! نهو ئا فرته موسلمان به پرواداره وتى: برى خوار دنه كهت به
 پيغهمبهر ﷺ را گه يانده؟ گوتى: به لئ، نه و يش گوتى: خوا و
 پيغهمبهرى خوا ﷺ به خويان با شتر دهمانن، پيغهمبهرى خودا
 ﷺ پيش گه يشتنى سوپا كه هاته لاي جابر و پى ي فهرموو: (جابر

تۆ ئەمرۆ دەرگە وانمانی) ... پیغەمبەریش ﷺ نانی ئاماده دەرکرد، وه هەر جاری جابر ۱۰ کەسی دەهینا ژووره وه خواردنه کهی به سه ريانا دابهش دەرکرد ، نه وانیش دهیانخوارد و پاشان دهچوونه دهره وه ، ئیدی ۱۰ دههاتنه ژووره وه ۱۰ دهچوونه دهره وه... وه ههروه ها... تا هه ره موو له شکره که له تیری نانیان خوارد نه و جا جابر چووه ژووره وه. جابر دهلی؛ هه ر کاتیک کۆمه ئیک دهره چوون دهمگوت بهشی دهستهی پاش نه وان ناگات نه و جا دهچوونه ژووره وه تیریان دهخوارد ، که دههاتنه دهره وهش گه ده و سکيان پە پ بوو و ددانیان پاك دەرکردوه، پاشان دهلی؛ پیغەمبەر ﷺ پی ی و وتم؛ (ئه ی جابر خوای گه وره به ره که تی خوئی خسته ناو خواردنه که ی تۆ و خیزانه که ت) جا که چوومه ژووره وه سه پیری خواردنه که م کرد دهبینم وه ک خوئی ماوه ته نها پارچه په ک له مریشکه که نه بیّت که می کرد بوو... ئه ی خواجه ... شتیکی دهرناسا ... مو عجیزه په ک... سوپا په ک به ته واوی تیریان نان خوارد. ئایا فیّر نه بووی...؟

میله تیک که خۆنه ویستنن تیا نه سا.....!!

پاش نه وه ی جه عفه ری کوری باوکی تالیب له رۆزی موته دا شهید کرا ، سئ منالی بچووکی له دوا ی خوئی به جئ هیشت، پیغەمبەریش ﷺ هه ئسا له ناو خه لگی بانگه وا زی کرد و فه رمووی:

(كى منالەكانى جەغفەر دەگرتتە ئەستۆى خۆى؟)، (كى بەخىويان دەكات؟)

ھەر يەكسەر سىٰ لە ھاوھەئان ھەئسان و كەوتنە پېشپركىي
يەكتر بۇ وەرگرتنى ئەو سىٰ منالەى جەغفەر (ھەرچەندە گشتيان
ھەزار ونەبوون و بىٰ تاھەت بوون)...جەغفەرى كورپى باوكى تالېب
پياويكى زۇر خۆنەويست بوو ھەتا پېغەمبەر ﷺ ناوى نابوو؛ باوكى
ھەزاران، كە ئەم پەوشتەى دواى مردن بە كەئكى ھات...
بەلام لەم پۇژگارەدا... ئاخ و داخ بۇ مىللەتتەك پەوشتى
خۆنەويستنى تيا وون بوو و ئەماو...

كورپ پاش مردنى باوك كەس نى يە بېگرتتە ئەستۆى خۆى
مامەكانىشى لە ھەلگرتنى ئەو بارە قورسە پادەكەن.

خۆنەويستن نەبىٰ

نە دىئايىي نە دەوانەو ھەيە

ئەگەر سەرنج بدەينە واقىعى ئەمرۆمان... سەپر دەكەى
ئەو ھە باوكە وا بە شەو بە پۇژ ئىش دەكات، ئەو ھەش دايكە وا بە شەو
بە پۇژ ئىش دەكات، ئەو ھەمووى تاوھكو ژيانىكى ئاسوودە و خۆش
بۇ منالەكانيان دابىن بكەن، جا ئەو ھەندە دلىان لاي منالەكانيانە كە
ھەر دەلئىن و دەلئىنەو؛ ئاھ نازانىن دونيا چى بۇيان
ھەلگرتوو... نازانىن بەيانى چى بۇيان شادۆتەو...

توخوا... گەر كۆمهنگايەك رەوشتى خۇنەويستنى تىدا بەربلاو و باو بوو... دەگاتە ئەو رادىيە من ئەوئەندە لە داھاتووى منالەكانم بترسم؟... نەخىر گەر خۇنەويست بىم دەزانم و دلتىيام كە لە دواى من كۆمەنگا گرنگىيان پىندەدات وە كەسىك ھەر دەبى ناگاي لە منالەكانم بىت و بەخىويان بكات... مەھالە كۆمەنگاش ھەست بە ئاسوودەبى و دلتىايى و ھەوانەو بە كات مەگەر بە رەوشتى خۇنەويستن نەبى... دەى دلەكان نەھەزان...؟ فرمىسكەكان نەرزان...؟! ئەى كۆمەنگاي خۇت خۇشناوئىت...؟! دە لە خۇتەو دەست پى بكە.

لەوانە بوونەوەر بە كەلك بوونەوەر بىت

ئىمامى غەزالى لە كتیبى (احياء علوم الدين) سەبارەت بە رەوشتى خۇنەويستن دەلى: ئاستى خۇنەويستن دەگۆرپ لەم سى پلە و پايەى خوارەو:

يەكەميان: خەلك دىنىتە ئاستى خزمەتكار كە ئەوئەى لەبەرت ماوئەو دەيدەبىت.

دوومەيان: خەلك دىنىتە ئاستى خۇت كە چىت بۇ خۇت بوئ ئەوئەت بۇ ئەو دەوئ (ئەوئەى بۇ خۇت پىت خۇشە و وەرى دەگرى بۇ خەلكىش پىت خۇشە و دەبىبەخى).

سئىيەميان: خەلك دەخەيتە سەرەوئى ئاستى خۇت (پىوئىستىيەكانى ئەو لەسەرەوئى پىوئىستىيەكانى خۇت دادەنئىت).

ئىستا حمزت له كامه جۆره...؟

داوا له خواي گهوره دهكهين كه له كهسانى ئاستى سى يه م

بين.

ئامانجى خۆنهويستن

ئامانجى خۆنهويستن پەسەند كوردنى پەزمامەندى خوايه
بەسەر پەزمامەندى خەلك، وه پەسەند كوردنى پەزمامەندى خوايه
بەسەر هەموو شتىكدا ، وه پەزمامەندى خودا لەسەرووى هەموو حەز
و ويست و نارەزووەكانى خۆت.

هەميشە پەزمامەندى خودا له پيش خۆت وخەلك وه له پيش
هەموو شتىكه وهيه... له خۆت بېرسه: بەجى خوا لىت پازى دەبىت؟
كه شتىكى خۆت يان خۆشىيهكى دونياى خۆت نەويست دات
به كه سىكى تر ، ئەوا له زمرده خەنەى ئەو كهسه كه دلپت خۆش
كردوو خۆشىيهك له دلتا دەدۆزپتهوه... وه چۆن دللى ئەوت خۆش
كردوو ئەوا دللى تۆش خۆش دەبىت...

ئايا بيشتر ئەوت چىزتووہ ؟

ئامانجى خۆنهويستن له دلتا پيارپزه: (پەسەند كوردنى
پەزمامەندى خوا بەسەر خۆت وخەلك و بەسەر هەموو شتىكى تر) وه
دەست بكه به جى به جى كردن.

ووتنهى كۆتايى (له دلّهوه بۆ دل)

بیاو چاكىك پىش مردنى وەسىه تەنامەيەك بۆ كچەكەى
دەنوو سى كە تيايدا دەلى: " كچەكەم چى تر له مردن ناترسم ئەگەر
هەر ساتىك بۆم هات، ئەوا من له دونيادا زۆرم وەرگرتوو.

مەبەستم زۆرم بەخشیوو، كچى خۆم هەندى جار جیا
کردنەوه له نىوان وەرگرتن و بەخشین زۆر سەختە، چونكە ئەو
دووانە لای خواناس و برپوادار يەك مانا دەمەخشیت و يەك واتا
دەدات، وە هەر جارێك چیم بەخشیوه وەرم گرتۆتەوه، بەلكو زیاترم
وەرگرتوو ئەوهى بەخشیتم."

بەخوا ئەوانە چەند ووشەيەكى گەورە و كارپگەرن گەر
گەيشته زووانى دلّه پاكەكان.

راسته... هەر قەسەيەك له دلّهوه دەرچیت دەچیتە دل و
ناچیتە شوپىنىكى تر.

چاوەرپى چى...؟! نەگەيشتى...؟!۱

ئاخ بۆ تۆ... شەمەندەفەرەكە گەيشته و ناستگەى

سەرەكى...!!!

دەى هەتسە بچوو... برۆ له جیگا ناسوو دە و پڕ له نارام و

خۆشى يەكانا بگەرئ... چاوەرپى چى دەكەيت...!۱

ناومرپۆك

نارامگرتن.....۲

رەزاسووكى.....۱۰۲

خۇنەويستن.....۱۹۱

كتىبخانەى نارين

چاپ دابەش كردن بلاوكردنهوه

هەولپىر - گۆرەپانى شىخ مەحمود - نزيك پارىزگا

بالەخانەى (سىد بەاءالدين)

پۆستى ئەليكترونى nareen_1@yahoo.com